

БЮЛЕТЕН

Културно-информационен център
на българското малцинство "Босилеград" – гр.Босилеград

Година 12, брой 60-61, ноември 2009 г.

БЕЗПЛАТЕН ЕКЗЕМПЛЯР

Босилеградчани под Панорамата в Плевен

БЮЛЕТИН

Основател и издател: гражданско сдружение Културно-информационен център "БОСИЛЕГРАД", Босилеград, ул. "Маршал Тито" №15

Web: www.kicbos.org

Жиро сметка: 205-115077-80

IBAN/RS35205001766666500085

Телефон/факс: (00381) 017-878-254

e-mail: kicbos@gmail.com

Редакция: Иван Николов, Александър Димитров, Радко Стоянчов, Мая Николова

Постоянни сътрудници: Ангел Джонев, Валентин Янев, Александра Димитрова, Тодор Димитров, Новица Станков, Димитър Димитров-Треперски, Димитър Стефанов Димитров, Лозан Митев, Драголюб Иванчов

Предпечатна подготовка: Digital Design Studio

Главен и отговорен редактор: Иван Николов

Печат: Графично предприятие "СВЕН", Ниш, ул. "Стоян Новакович" №10, тел.: (018) 248-142

На кориците:

стр.1 – Екскурзии в Брюксел и Югозападна България
стр.59 – Мюзик Айдъл в Босилеград и победителите на Велигденския фестивал.

стр.60 – Новопостроената черква в с.Паралово.

СЪДЪРЖАНИЕ:

<i>90 години по пътя към голгота</i>	3-4
<i>Едно позорно честване</i>	5
<i>Сърбия - полицейска или пиратска държава</i>	6-7
<i>Хайде, Йово, пак отново</i>	7-8
<i>Братство - агонията на динозавъра</i>	9-10
<i>"Братство" от Ниш няма нищо общо с нас!</i>	11
<i>Отговорността на "Братство" е безспорна</i>	12
<i>Проблемът е в самата Конституция</i>	13
<i>Българското малцинство е дискриминирано</i>	14
<i>Поредният експеримент с обучението ...</i>	15
<i>СПЦ е опора на великосръбския проект</i>	16-17
<i>Вест от края на лятото</i>	17-18
<i>Злонамерени клевети</i>	19
<i>Каузата Западни покрайнини ...</i>	20-21
<i>Начертанито вместо Евангелието</i>	22-23
<i>Дали е случайно</i>	23
<i>Как да защитя българското име ...</i>	24
<i>В слава на илюзиите ...</i>	25-26
<i>Сеячи на вятър</i>	27
<i>Лов в мътното</i>	28
<i>Изнудване на реализъм</i>	29
<i>Посмъртна присъда на Милошевич</i>	30
<i>Интелектуалецът в прехода</i>	31-32
<i>Чосич и днес суверенно владее ...</i>	32-34
<i>Войводина държава - защо пък не?</i>	35
<i>Дали сме Словени или ...</i>	36
<i>Смъртта пред позора ...</i>	37-38
<i>90 години от Ньойският договор</i>	38-40
<i>Един стандартен сръбски поглед ...</i>	41-43
<i>Писмо до Христо Ботев</i>	44-45
<i>Криворазбраната Европа</i>	45
<i>Три големи решения на България</i>	46
<i>165 години от рождението на ...</i>	47
<i>КИЦ дейности</i>	48-57
<i>Поезия, сатира</i>	58

Уважаеми читатели, новия закон за политическите партии в Сърбия изисква ДСБ да бъде пререгистриран. Нужни са ни 1000 заверени заявки за членство. Подкрепете ни!

90 години по пътя към Голгота

Уважаеми читателю, ти сигурно вече си прежалил “Бюлетина”, който, притиснат от финансови проблеми не е излизал с месеци, точно когато най-много ни трябваше за да дадем гласност на борбата в която се решава съдбата ни. Икономическа криза захвана и нашите скромни спомоществатели които заделяха по някоя пара да платим предпечатните и печатните разноски. Останалото винаги е било и все още продължава да е гратис. Отстрани, истината може би изглежда по-изпъстрена. Отвътре, тя винаги е много по-мрачна и тежка. Тя, истината, никога не е била на цена, но винаги намира начин да се появи на бял свят. За срам на България, на 90-ата годишнина от Ньойския договор, ние все още трябва да ходим по просяка за да защитаваме българската национална кауза и да проповядваме европейските ценности и идеите на демократичното гражданско общество и правата на човека. Затова пък честването на 65 годишнина на „освобождението на Босилеград от българския фашизъм” все още се плаща от общинския бюджет!

На фона на оглушителните крясъци които издава остарялото и огладняло “Братство”, никой не вижда, че “Бюлетина” ни умира. Мекошавите и сантиментални български социатриоти предпачетоха да наливат стотици хиляди левове в беззбъто и никому ненужно “Братство”, което, като затворен в клетка папагал, продължава да повтаря сърбоманските и националсоциалистически мантри. Въпреки че не им липсва старание. Три броя поред не сваляха министър Божидар Димитров от първата страница на “Братство” на която до преди два месеца се кипреше Борис Тадич! Явно “братошките” се подмазват да клъвнат ония 200 000 лева които министър Димитров им обеща след назначението си.

Не са малко и ония които пакостно се зарадваха, че пустия му “Бюлетин” най-после ще пукне от глад и няма да разбърква почтените комунистически благоутробия на пооределите “активни борци срещу фашизма” консуматори на мека джанковица в пенсионерския клуб в Босилеград. Те, като стари лешояди, все още си навират човките в нашите съдби. И все още се влачат да честват 9 септември, който в техните склеротични мозъци, продължава да е

“Ден на освобождението на Босилеград от българския фашизъм”!

Вместо да си налягат бастуните и редовно да гълтат хапчета за оросяване на мозъка, те старешки кълват по ръждивите пишущи машини съчинявайки агентурните си доклади, изпращат ги в старите убадджийски центрове, и предупреждават, че откъм България се задава страшна опасност във вид на лъскави западни коли които на булуци пристигат в Босилеград, че младите масово отиват да следват в България а поп Йоан прави цяла българска черква в Параловските букаци! Според тях, щом всички си купуваме колите в България и там ги регистрираме, няма кой да плаща данъци на Сърбия и те ще останат без пенсии! За тях, ние не сме хора, а данъкоплатци които трябва да плащат данъци с които те да се разполагат както си искат. За това, че те са изляли хляба и на правнуците си, не дават дума да се каже. И слухват за вражески прояви... Добре е, че нищо не разбират от интернет, иначе щяха да съберат всички компютри в Босилеград и да ги натрошат на парчета с бастуните си.

Това лято в Босилеградско мина в знака на (не)освещаването на църквата “Св. Иван Рилски” в село Паралово и гоненията на които бе подложен отец Йоан от страна на сръбския владика Пахомий. Черквата почти изцяло бе построена с парите на българската държава, но когато представителите на двете църкви трябваше на 31 август в деня “Успение на св. Иван Рилски”

заедно да я осветят, и да демонстрират християнско и покровителско отношение към българите в Сърбия, сръбския владика Пахомий отне енорията заедно с църквата на отец Йоан и я подари на отец Михаил който миналата година бе изгонен от Босилеград за продаване на черковните гори. Сега светиня му се е поправил, станал е кротко и послушно чадо на владиката и той му подарява чисто нова църква строена с български пари и с чужд труд за да служи на сръбския шовинизъм! На 31 август, въпреки внушителното присъствие на гости от Сърбия и България владиката Пахомий с византийски жест, в присъствието на министър Божидар Димитров, отказа да освети новопостроената църква! Представителите на Св. Синод на БПЦ не дойдоха в Паралово и за кой ли пореден път се снишиха пред унижението на българския свещеник и на всички българи в Босилеградско. Защото “така било по каноните”, такива трябвало да са отношенията между “сестринните поместни църкви” и пр.

Въпреки единодушната подкрепа за отец Йоан на местното население и на местните власти в лицето на кмета Владимир Захариев, владиката си насрочи своя дата за освещаване на църквата на 4 октомври. Условието беше отец Йоан да даде ключа от църквата на сръбския свещеник! Той отказа да го направи. И се закали публично, че ще се самоzapали ако владиката не му върне енорията и църквата “Св. Иван Рилски” в село Паралово. Вместо да го подкрепи, Варненския и Великопреславския митрополит Кирил на Световния Парламент на българите във Варна скандално обвини отец Йоан че,

“злоупотребявал с българската кауза и не се държал канонично”!

Българи от Западните покрайнини и Македония демонстративно му обърнаха гръб.

Добре бе, Ваше Светейшество, “канонично” ли е да се окупира български територии, да се асимилират българските малцинства, да се изгонват и преследват българските свещеници които все още пазят българския дух, да не се допуска внос на една камбана от България, да се окверняват и разрушават български църкви и манастири? Не се ли чувствате съучастници в тия престъпни деяния срещу българския народ когато целувате ръката на сръбския владика Пахомий? На колко унижения трябва да се подложите в името на православието и “сестринните отношения” със сръбската църква, чиито свещеници и епископи осветиха оръжието на сръбската армия която през юли 1995 година в Сребреница варварски изби 8 000 мюсюлмани! Да сте чули да са се разкаляли или да са поискали прошка? За какво православие и канони говорим?

Не забравяйте, че вие днес сте митрополит благодарение на това, че в нарушение на същите тия православни канони които вие сега защитавате, България бе освободена от фенерско иго. Не забравяйте, че и нашите предци са врели и кипели в борбите за българска църква и държавност, че са умирали за да я има България, че вие днеска сте свободни, а ние продължаваме да сме заложници на вашата свобода и независимост (и на глупостта на българските политици). Но България не принадлежи само на вас. Тя е и наша и вие не можете да ни я отнемете. Ние знаем, че с Ньойския договор сме предадени на отечествена-ващото Кралство на СХС. Вие ни кажете с какъв договор БПЦ ни е предала във владение на Сръбската православна църква. От България неведнъж са ни упреждали, че сме станали “сърбомани” и че сме скарани помежду си. Не е вярно. Повечето сърбомани са зад гърба ни – в България. И повярвайте ми, няма друг народ който да е издържал на такъв денационализаторски режим и така яростно да отстоява българщината си! А нашите разделения произлизат от това, че България няма стратегия ко-

ято да ни послужи като опорна точка около която да обединим усилията си за една обща цел. И все пак, от нашите различия нещо се избистря и оформя.

Даже и кмета Владимир Захариев в новото си амплуа на български националист, мъжки защити отец Йоан и поиска от владиката Пахомий да му върне енорията и църквата! Нещо, което министър Божидар Димитров не посмя публично да направи. Застана и зад собствениците на българските автомобили и публично ги защити от своеволията на сръбската полиция. Взе да се появява по българската телевизия и да се среща с министър Божидар Димитров. Втрещени от поведението на до вчера "златното момче" което напоследък нещо взе да се отмята и да завива в друга посока, дежурните сръбски патриоти от български произход в Босилеград се питат дали

“ония от КИЦ-а са минали при него, или той е отишъл при тях”!

Нека се питат. Всеки има право на еволюция. И никой не може да остане равнодушен пред процесите на всеобщо разпадане на икономическата и политическата система. Политическите пластове поляка се разместват и хората почват да проумяват това което отдавна трябваше да разберат – че сръбските демократи няма да им помогнат ако те сами не си помогнат. И че не бива да слушат какво говорят Тадич и Йеремич, а да гледат какво правят Санджак и Войводина. Беше тъжно и смешно да се гледа как един от политическите лидери на българското малцинство, директор на "Братство" и важна клечка в Националния съвет на БНМ, по БТВ в предаването "Сеизмограф" мотолевеше нещо "че е дошло време България и Сърбия да правят политика чийто "продукт" да бъде подобрене на положението на българското малцинство!? И не пропусна да упрекне ония които имали "свърхочаквания". Още не се завърнал в Цариград, сръбската полиция му свали табелките от колата регистрирана в България! Ето, бай Нешко, това е "продукта" на фалшивата европейска реторика на сръбските политици и на нашите наивни очаквания, че Сърбия ще стане членка на ЕС и нещата сами ще се оправят. Има обаче една малка подробност: Сърбия не иска да става членка на Европейския съюз. Поне не преди да реши сръбския национален въпрос и да дефинира сръбските граници. И вместо да се занимаваме с полуполитика, трябва отново, този път от днешната дистанция от време, да обсъдим това, за което не се разбрахме през есента на 2002 година – каква да бъде нашата политическа стратегия с оглед на големите промени които настъпиха в страните от бивша Югославия, България и Европа. Защото нашата трагедия идва от липсата на политически статут и съответните политически и правни механизми за защита на правата ни. Ние сме приравнени с ромските малцинства и каквото ни хвърлят, това е. В крайна сметка и "Братство" е жертва на липсата на статут на малцинството, нищо че времето го е прегазило. И едвам когато ние получим подобаващ статут, Сърбия може да стане европейска страна, а не обратно. За справка, виж българите в Гърция. Що се отнася до "свърхочакванията" те никога няма да угаснат. Защото "робът вечно се стреми към свобода, а свободния към свършенство". Но това не е нещо от което вие се интересувате. За вас е по-важно как да се намърдате в Националния съвет и какъв ще е бюджета му.

Докато Правителството на Бойко Борисов обмисля нова стратегия за българите в чужбина и умува дали да не

възстанови българското ни гражданство,

ние си мислим, че работата не е само да се даде гражданство а и реална защита на хората които го притежават. Сваляйки регистрационните номера, сръбската полиция явно тестира българската държава колко е готова да ни защитава. От българската реакция зависи не само съдбата на българщината у нас, но и европейското бъдеще на Сърбия. А от България все още нищо не се чува! Ако сръбските полицаи продължат да се отнасят към нашите коли по същия начин по който се отнасяха към

албанските на Косово – спукана ни е работата. Защото и там сръбските полицаи първо отнемаха колите на албанците. После албанците продадоха колите и си купиха пушки. Сега сръбите не ги закачат и албанците са спокойни.

Иначе, сръбския посланик в София честно си призна, че полицейската акция за сваляне на българските номера от колите, цели събиране на данъци от нас, защото държавата е фалирала. И че трябва да плащаме за ползване на пътищата. Само че той забравя, че пътищата в Сърбия са строени с европейски пари. Като сравним нещата с времето когато в разбойническите набези четниците на Коста Печанац са грабили жълтици и качета със сирене и масло от селяните, когато после други са грабили домове и имоти на бежанците край границата, когато комунистите грабеха добитъка на селяните и национализираха гори, пасбища, води и рудници, ограбиха спестяванията на хората, закриваха и ограбиха босилеградските предприятия, а разни Коич, Васич и други мафиоти, грабеха и изнасяха в Сърбия цели предприятия и подарени от Италия рейсове на Босилеград, до сегашното отнемане на колите регистрирани в България – нищо не се е променило. И всичко това (дали съвсем случайно) напомня на последните години на сръбската власт на Косово.

За всички, включително и за калпавото сръбско правосъдие, е ясно че действията на полицията за отнемане на колите са незаконни. Миналогодишното конфискуване на български коли, приключи със стачки и съдебни спорове в които няколко души осъдиха държавата. Но държавата още не е осъдила полицейските началници които с незаконните си действия нанесоха вреда на държавата и я накараха да плаща баснословни глоби за своеволията на ония които безапелационно ни налагаха личното си безобразие като закон!

В момента в който сръбската скупщина гласуваше поредния нескопосан Закон за Националните съвети на малцинствата, сръбските политически партии у нас все повече остават без почва. Затова пък новия Закон за политическите партии поставя още по-тежки условия за регистриране на малцинствени партии. За да се пререгистрират трите български партии в Сърбия, те трябва да зачленят 15% от българското население! Ако не успеем да се справим с тази тежка задача остават ни само извън институционалните методи за борба за напълно легитимни цели. По този начин "демократичната сръбска власт" от една страна иска напълно да заглуши и омаловажи легитимните цели за които българското национално движение се бори още от 1991 година, и да го сложи в вече създадената медийна матрица: българите имат всички права и са много доволни, само там някаква маргинална шепка екстремисти вдигат гюрултия! Много просто: няма български партии, няма борба за правата и интересите на българското малцинство, няма българи, няма и проблеми!

С тази цел нашите държавни хранителници около Националния съвет на БНМ, все мераклии за сръбски държавни постове, бързат да съберат още 1000 партийни члена за да пререгистрират поредната "българска" партия. По този начин разделят хората и дават значителен принос за разбиването на българското национално движение в Западните покрайнини! А в България все още ги посрещат с отворени обятия като борци за българската национална кауза.

И въпреки че всичко това може да послужи за урок на всеки политически слепец, нито България, нито Сърбия, нито ние сме готови да се изправим с лице срещу истината и да разберем три прости неща: България, че не може да прави добри отношения със Сърбия през нашия гръб; Сърбия, че е дошъл края на великосръбския проект; ние, че трябва да се обединим за да можем заедно с България и международната общност да си извоюваме по-носни условия за живот. Засега те просто ни провокират за да предизвикат нашата реакция и да си разчистят сметките с нас.

А на фона на всичко това, Тадич и Йеремич наляво и надясно се правят на европейци, докато всички малцинства са пропищали от сръбската полиция и корумпираното сръбско правосъдие.

И след 90 години нашия път към Голгота продължава. Кръстът, на който ще бъдем разпънати става все по-тежък...

Иван Николов

Едно позорно честване

9 септември 2009 г.

„Активни борци срещу фашизма“ в Босилеград. 9.09.2009 г.

Да не повярва човек, че на този свят все още има живи хора които отбелязват „дния на освобождението на Босилеград от българския фашизъм“! И все пак, на 9 септември 2009 година, пред партизанската чешма в центъра на града, на две крачки от паметника на Апостола, „активните борци срещу фашизма“ се изтъпанчиха с една кошница изкуствени цветя и даже си направиха снимка за спомен!

Повечето от тях са местни бивши комунистически величия, пенсионери на преклонна възраст, с тържествени костюми вмирисани на нафталин и по някой шарен бастун. От групата надничат и няколко по-млади патриотични муцуни, известни с патологичната си омраза срещу всичко българско, които, ако държавата беше по-нормална, отдавна трябваше да бъдат окошарени в пандиза. Сред тях е и директора на гимназията, преподавател по история?! И няколко нещастника които просто не знаят на какво присъстват. Но на всичките тях мястото им е само тук, пред партизанската чешма, строена със сатанинската умисъл да парира на паметника на Апостола, и само тук и на това място си личи истинската им същност. Даже кошницата с изкуствените цветя е платена с общински пари.

В стремежа си да са обществено значими, те все още се взимат на сериозно, „тчатат традициите на народноосвободителните войни“ и се мъкнат на разни партизански прояви за да поддържат фалш-историята която сами са си измислили. Както са фалшиви и партизанските им биографии скалпени срещу показанията на двама-трима свидетели за да си изкарат повишение на пенсията. Както навремето бе казал сръбския писател „баща на нацията“ Добрица Чосич, едва ли има друго поколение от Неманичите до наши дни което така разкошно и разточително да е живяло за сметка на своето мнимо участие в „народноосвободителната война“.

Та така, в годината в която всички нормални българи с траурна лента отбелязват 90-та годишнината от Ньойския договор и окупацията на Западните покрайнини, няколко сърбомански нещастници отбелязаха 65-та годишнина от „Освобождението на Босилеград“ – от майка България?! Има ли по-голяма гавра с паметта на нашите деди които

проливаха кръвта си от Куманово до Цариград и Добруджа за свободата и независимостта на България? И с паметта на Левски, пред чийто бронзов поглед се провеждаше цялото това мръсно и отвратително комунистическо сквернословие!

„Ден на освобождението на Босилеград“?!

Всъщност, може би са прави. Цели 65 години продължава свободата в която някои от тях в името на комунистическата идеология и “братството и единството” можеха да си правят каквото си искат. Например, да избиват без съд и без закон. Да арестуват и да пребиват когото си искат. Да крадат каквото си искат и колкото си искат. Да ни сърбизират и да ни учат да мразим България. Да фалшифицират родната ни история и култура. Да унищожават родните ни огнища. И накрая, да принудят четири пети от жителите на Босилеград да се разпилеят по света, да се отродят и да станат сърби, македонци и какви ли не още и майките им днес да не разбират езика на децата и внуците си!

Каква по-голяма свобода от това цял живот да живееш без труд, без морал, без закон, и най-важното – без капка съвест! Защото, ако имаха поне една капка съвест, някои от тях (а те сами ще се познаят на снимката!) никога нямаше да застанат там, ако не от омраза към великосръбската националистическа идеология която ни разби животите, то поне от уважение към българския данъкоплатец, за сметка на който децата им по 103 Постановление безплатно се изучиха а някои даже си изкарват и хляба в България! Кой ще ми каже, че е застанал там от страх за работното си място или от страх да не му отмъстят? И червеят има достойнството да вдигне глава и да захапне кракът който го е настъпил.

За какво „освобождение от фашизма“ ще ми говорите, другари и другарки!

Има ли по-голям фашизъм от комунизма? Що не се покриете в миши дупки, що не отидете в манастир и по десет пъти на ден да се молите и да искате прошка от Всевишния? За да не тегне библейското проклетие върху децата ви и да не изплащат до седмо поколение вашите грехове?

Иван Николов

Партизанската чешма в Босилеград. 2005 г.

Сърбия - полицейска или пиратска държава?

Съобщения за медиите

Демократичния съюз на българите изразява безпокойствие и протест от продължаващите действия на органите на Министерството на вътрешните работи на Република Сърбия във връзка с тълкуването и прилагането на Наредба № 28 от 24 април 2009 година и от бездействието на

България във връзка със събитията от 23 септември т.г. когато в Цариброд бяха свалени регистрационните номера на три автомобила чиито собственици имат българско гражданство.

На 2 октомври т.г. на гранично-пропускателния пункт "Рибарци – Олтманци" бяха задържани повече от час група граждани от Босилеград с българско гражданство с цел сваляне на българските регистрационни номера от колите. Сред тях е бил и председателят на Културно-информационния център "Босилеград" Иван Николов, към когото не е проявено елементарно хуманно отношение с оглед на неговото неравностойно положение.

След един час задържаните са освободени с предупреждение в срок от една седмица да се снабдят с допълнителни документи с които да докажат, че "центъра на тяхната жизнена деятелност се намира в България" и им е казано, че под такива документи се подразбират медицински, трудови или студентски книжки. На 8 октомври т.г. в полицията в Босилеград е проведена информационна среща с органите на МВР и местната власт след която пак е поставен нов срок от една седмица в която да се поиска от МВР на Сърбия допълнително тълкуване на Наредба № 28.

Демократичния съюз на българите счита, че тия произволни действия на сръбската полиция представляват грубо нарушаване на свободата на движението на хората с българско гражданство и преследват следните цели:

- Оказване на пропагандно-политически натиск върху българите от Западните покрайнини да не подават нови молби за придобиване на българско гражданство. Симптоматично е, че полицейската акция по сваляне на регистрационните номера започна след изявленията на министър Божидар Димитров че България ще възстанови българското гражданство на

българите от Западните покрайнини и че отсега нататък България "със зъби и нокти ще се бори за всеки българин където и да се намира той";

- Оказване на психологически натиск върху собствениците на колите за да ги пререгистрат в Сърбия и да платят високи мита за внос и такси за регистрация;

- Създаване на инцидентни ситуации с цел предизвикване на етническо напрежение и реакция на българското население. Подобни методи бяха използвани и на други места в бивша Югославия и винаги бяха начало на тежки кризисни ситуации;

- Отправяне на послание, че всеки който има българско гражданство и кара коли с български регистрационни номера трябва незабавно да се изсели в България.

Имайки предвид, че с новия Закон за политическите партии се ограничават възможностите за регистриране на малцинствени партии което на практика ще ограничи легалната политическата борба за малцинствени права и ще я изнесе извън институциите на политическата система;

- че върху отделни активисти на Демократичния съюз на българите и други лидери на малцинството продължава да се оказва систематичен натиск с цел заплаха и компрометиране пред обществото;

- че продължава нарушаването на правата на българското малцинство във всички сфери на обществения живот;

- че нарастват икономическите проблеми на малцинството;

- че Сръбската и Българската православна църква в интерес на взаимното си сътрудничество загърбват религиозните права на българското малцинство, Демократичния съюз на българите счита, че в годината в която се отбеляз-

ват 90 години от сключването на Ньойския договор, всички ние трябва да се обединим в борбата за придобиване на политически статут който да гарантира достойнството и всестранното икономическо и културно развитие на българите в Западните покрайнини.

Придобиването на българско гражданство не означава само издаване на задграничен паспорт, но и даване на реална защита от страна на България на всеки български гражданин от посегателствата на една шовинистична и отречена от целия демократичен свят политика. Следователно, България е в правото си да поиска обяснение от Министерството на вътрешните работи на Сърбия за действията на сръбската полиция и да отговори по адекватен начин;

Министерството на вътрешните работи на Сърбия трябва да прекрати незаконните си действия срещу собствениците на коли с българско гражданство и регулиран временен и постоянен престой в България;

Международните организации по правата на човека трябва да организират постоянен мониторинг за състоянието на човешките права на българското малцинство в Западните покрайнини.

Демократичния съюз на българите изразява загриженост и тревога по повод незаконното прилагане на практика на правителствената Наредба № 28 от 24 април 2009 година за задължително регистриране на автомобили от страна на лица които пребивават в Сърбия. Въпреки известни неясноти, изрично е казано, че тази наредба не се отнася за лица които имат регулиран престой в чужбина повече от шест месеца, за членовете на техните семейства и за лица които управляват с "рента-кар" коли, (и не визира граждани с придобито българско гражданство). На 23 септември т.г. наредбата бе приложена в Цариброд срещу граждани които имат българско гражданство като им бяха свалени регистрационните табелки на автомобилите което доведе до граждански протести.

Това е втора полицейска акция в която незаконно се посяга върху граждани които по различни основания имат регистрирани коли в Р България.

Придобиването на българско гражданство и издаването на лични карти за временен и постоянен престой на сръб-

ски граждани от българска народност от страна на Република България продължава повече от десетина години. Техните права и задължения са регулирани с редица закони на Република България. Едно от тия права е и правото им да купуват, регистрират и управляват с коли регистрирани в България. Много граждани от българска народност които живеят в близост до българската граница и им се налага често да пътуват в България използват предоставените им права и регистрираха коли с български регистрационни номера с които управляват и на пътищата в Сърбия.

От гледна точка на българското законодателство регистрираните по този начин коли са напълно легални. Сръбските органи на МВР вече години наред проявят неприязнено отношение към това явление и миналата година бе направен първи опит за незаконно отнемане на такива коли. Този опит бе посрещнат с граждански протест и съдебни спорове в които няколко собственици на незаконно отнети коли осъдиха държавата.

Прилагането на Наредба № 28 към лица които имат българско гражданство и към лица които имат регулиран продължителен и постоянен престой в Република България е акт на враждебност и неуважение към държавата България и към правото ѝ да подпомага своите сънародници зад граница. Освен това наредбата засяга вече постигнати на практика малцинствени права и не е в унисон със словото и духът на конституционните и законови разпоредби на Р Сърбия с които се гарантират правата на малцинствата.

Ако управляването на такива коли, според сръбското законодателство е било незаконно, тогава те изобщо не бива да се допускат да влизат в Сърбия. След като сръбските митнически власти и органите на МВР в продължение на години са допуснали по този начин да влезнат хиляди коли би било недопустимо те да бъдат отнемани по такъв брутален начин, защото това може да доведе до протести и етническо напрежение в общините населени с българско население.

С цел да се защитят интересите на гражданите и да се потуши недоволството и напрежението, ДСБ апелира към държавните органи на Р Сърбия и Р България да се отнесат сериозно към този проблем и да направят необходимото той да бъде решен в интерес на гражданския мир и добрите отношения между двете страни. Недопустимо е във времето на европейските интеграции и свободно движение на стоки, идеи и капитали извън националните граници да се произвеждат подобни инцидентни ситуации които ни връщат далеч назад в миналото.

*Главен съвет на ДСБ в Босилеград
Председател: Драголюб Иванчов*

Хайде, Йово, пак отново!

Зоран Стоименов е 34 годишен мъж от село Дукат, Босилеградско. Както и повечето млади хора от околните села принудени да напуснат родните си огнища, дълго се опитва да си намери препитание и след няколко безуспешни опита се установява в Босилеград и си създава семейство.

Съпругата му Биляна е медицинска сестра в Здравния дом в Босилеград. Тя има дъщеря от първия си брак и им се ражда син Борис.

Известно време работи в гранични войски. След това открива частна фирма и започва да се занимава с такси превоз. Кара по труднодостъпните села и воюва с общинската администрация. Най-последно му омръзва всяка сутрин да черпи по "йедну маленку" "патриотичния" общински инспектор по транспорта и закрива фирмата.

Открива нова фирма в България. Подал е молба за българско гражданство, но докато администрацията в София се мотае, той си изважда лична карта за продължителен престой в Кюстендил и си мисли за някакъв малък семеен бизнес. Съпругата му взима кредит и купуват джип ОПЕЛ ФРОНТЕРА и го регистрират на кюстендилски номера на предприятието ЕОД "БОКО" чийто законен представител е Зоран.

Когато малкия Борис тръгва на училище, Зоран и Биляна го записват в българската паралелка под кривите погледи на "патриотични" настроените съседни. Ударът на империята не закъснява.

В първата "частна" полицейска акция по отнемане на колите с БГ номера, Зоран е набелязан за първа жертва и при съвсем редовен опит да влезне в България, на 22. 10. 2008г. прочутия с антибългарските прояви полицейски началник Йова Стойилкович временно му отнема джипа с безсмисленото обвинение за "митническо нарушение по чл. 334. ал. 1 от Закона за митниците" и го оставя на граничния пункт "Рибарци". Този "патриотичен урок" е съкрушителен за младото семейство. Съпругата Биляна и до днес отплаща кредита, а Зоран отникъде не може да заработи пари.

Междувременно, въпреки несъгласието на Зоран, полицията просто пали джипа и го премества от паркинга на митническия пункт "Рибарци" в двора на полицията в Босилеград като леко го удря при това, а след известно време джипа, заедно с още три отнети по същия начин коли, е прекаран с ремарке до склада на митницата в Долъвац край Ниш.

Полицейското управление във Враня на 7 ноември 2008г. завежда дело срещу Зоран за митническо нарушение пред Комисията за митнически нарушения в Митницата в Ниш. Комисията с Решение от 12. 01. 2009 отхвърля обвинението на Полицейското управление във Враня като неоснователно с пояснението, че джипа е собственост на предприятието ЕОД "БОКО" в България чийто законен представител е Зоран и че той е използвал джипа за нуждите на предприятието на територията на Р Сърбия. Зоран е предоставил документи за предприятието, джипа и личните документи за регулиран продължителен престой в България. Комисията за митнически нарушения се е изяснила, че Зоран има право по този начин да внесе кола в Сърбия и да я ползва и че неговото деяние никъде не е описано като нарушение на закона. Въз основа на това комисията решава джипа да се върне на Зоран.

Полицейското управление във Враня обжалва Решението на Комисията на втора инстанция пред Министерството на финансите - Съвет за нарушения в Белград. Втората инстанция потвърждава Решението на Комисията и жалбата на Полицейското управление във Враня е отхвърлена за втори път. По-голямо доказателство за некомпетентността на полицията едва ли може да се намери.

Решен да се бори до край, Зоран ангажира адвокат и завежда дело срещу Министерството на вътрешните работи - Полицейско управление във Враня - Полицейска станция в Босилеград и Министерство на финансите - Митническо управление - Митница Ниш. На 19. юли 2009 година, Общинския съд в Босилеград се произнася в полза на Зоран и налага на Министерството на вътрешните работи и Министерството на финансите да му върнат джипа и да му платят обезщетение от 350 000, 00 динара с лихвите, съдебните разноски в размер от 27 700,00 динара като и настаналите повреди върху джипа.

Присъдата е изпълнителна, джипа е върнат на Зоран.

Но истинските виновници не са незасегнати. Глобите за полицейското произволие отново са за сметка на данъкоплатците а не за сметка на истинските виновници. Полицейския началник Йова Стойилкович междувременно е отишъл в "заслужена" пенсия и още никой не го е извикал на отговорност затова че с незаконните си действия е нанесъл вреда на потърпевшите и на държавата.

Това окуражава "патриотичните сили" в полицията да тръгнат в нова полицейска акция срещу БГ номерата. След почти една година, на 23 септември 2009 органите на МВР разиграват почти същия сценарий. И отново в нарушение на закона. В Цариброд са свалени номерата на три коли и в Босилеград и Цариброд отново се създава масова психоза.

Органите на МВР очевидно водят психологическа война срещу собствениците на автомобилите с надеждата да ги изтощат и и да ги накарат заради собственото си спокойствие да платят мито за внос и такса за регистрация в Сърбия! И не на последно място, да дадат отдушник на омразата си срещу българите и България, която, следвайки политиката си да подпомага своите сънародници зад граница им предоставя възможността да купуват и ползват автомобили под условия за български граждани.

На сръбските власти очевидно им пречи, че купувачите на автомобили втора употреба и данъкоплатците им бягат в България и хазната им остава празна. Но като страна която "спазва европейските ценности" Сърбия би трябвало да знае, че в Европа много държат на пазарните закони. И ако Сърбия иска да контролира износа на пари в България, просто трябва да занижи цените за купуването и регистрирането на автомобилите в Сърбия. Тогава и българите от България ще идват да купуват у нас. Вторият начин е да вдигне стандарта на живота за да можем да си позволим лукса да купуваме автомобилите по цените които те ни предлагат.

Иван Николов

За кокала е работа

Братство – агонията на динозавъра

Кризата в “Братство” е отражение на кризата на политическия статус на българското малцинство в Сърбия

Бавно стихва агонията на издателство “Братство”.

За зло или за добро, тази доскоро знакова институция на българското малцинство в Западните покрайнини си отива означавайки краят на една епоха която по своите последици може да се сравнява само с мащабно природно бедствие.

След време, историците ще се произнесат за ролята на “Братство” в престъплението което сръбската националсоциалистическа идеология направи срещу малцинството. Престъпление, в което българите, последните версайски заточеници в бивша Югославия, бяха лишени от родния си език, от националната си и културна идентичност, от националните си и граждански права и свободи, от териториалната си цялост, от природните си ресурси, от възможността за нормално стопанско и политическо развитие и най-страшното – от четири пети от населението си.

Комунизмът беше престъпление срещу човечеството. Велюкросръбският проект беше престъпление срещу балканските народи включително и срещу сръбския. А “Братство”, през всичките тия години, беше официален орган на сръбската националсоциалистическа политика срещу българското малцинство. Пропастта на тази политика доведе до пропастта и на обществения ангажимент на “Братство”.

Преди да настъпи кризата в издателството бе настъпила криза в малцинствената журналистика, научната мисъл, художественото творчество на български език и най-страшното – криза на идентичността на българското малцинство. “Братство” остана не само без национална но и без социална почва върху която да може да вирее.

Известния сръбски писател, държавник и политик, “бащата на нацията” Добрица Чосич, в края на жизнения си и творчески път в книгата “Време на змиите” покрусено и искрено прави равнометката си:

“Опитах се да изпиша човешката съдба на сръбската земя в този век; много важни събития не описах и не записах. Гасне моята литературна роля. Потъва и остава извън човешкия интерес и внимание и моето литературно дело. Можав ли, имах ли таланта да го направя по-дълговечно? Не вярвам. И аз принадлежа към света който отиде в пропастта на Историята. И книгите които писах за да бъдат новите сръбски романи, сега не са нови сръбски романи. Причини да ги четат имат главно историците на литературата. Идеите които някога събуждаха и формираха съзнанието на цели поколения, може да се каже и на целия сръбски народ, сега са мъртви идеи. Никога не задвижат и не възбуждат”.

Ето това, едно към едно, е равнометката и на петдесетгодишната история на “Братство”. Само че никой от 19-те щатни служители на издателството (и поне още толкова външни сътрудници) нямаха доблестта и куража да поемат отговорността и публично, честно и откровено да признаят вината си пред читателите, пред малцинството, пред историята. Защото пред равнодушния поглед на “Братство” се стопи българското малцинство, а новите поколения българи вече не искат (сега вече съвсем сериозно!) децата им да учат на български език. Кой тогава да чете милозвучните статийки в “Братство”, “Другарче” и “Мост”? Техните списуватели просто не можаха да осъзнаят, че ценностите на модерното общество, (които, за съжаление, трябваше да дойдат у нас със самолетите на “НАТО-солдатеската”) са не само национален интерес на малцинството, но и национален интерес на демократична Сърбия. И че тръгвайки по този път, Сърбия трябва да изостави довчерашните си полтрони, които бяха платени да кукуригат наляво и надясно колко ни е добре и колко още по-добре ще ни бъде ако сяпа следваме официалната държавна политика.

Само покаянието е пътят към спасението.

Въпреки всичко, животът продължава. Българите в Западните покрайнини и след края на сръбския националсоциализъм имат нужда, може би повече от всякога, от издателство което в новите условия да отразява събитията, стремежите и идеалите, да се бори за нов статут и по-нормални условия за живот и работа в настъпващото демократично, гражданско общество и за новите, проверени европейски ценности. Само критическото преосмисляне на концепцията на издателството в контекст на положението

на малцинството в политическата система на Сърбия е път към неговото (и на малцинството) спасение.

За съжаление, на последните страници на “Братство” нямаше нищо освен патетични затихващи вопли на ония които, вижте каква несправедливост, ще останат не без работа, защото те никога и не са работили, а без двойните си заплати и привилегии и без самочувствието, че наистина са духовната есенция на малцинството. За съдбата на малцинството – нито дума. За принципите на съвременното демократично гражданско общество и пазарната икономика – още по-малко. За собствената си отговорност – нищо.

Още по-лошо, изправени пред пропастта си, те не се свенят да искат защита от ония на които десетилетия наред им промиваха мозъците и от ония които само до преди няколко години ги набелязваха за държавни врагове и после, за големи пари, ги преследваха цял живот. Още повече, те ги канят на борба срещу правителството което, виждате ли, иска да ни закрие “Братство” нарушавайки по този начин Конституцията и “постигнатите” ни права? Какъв абсурд?! Ами ако правата наистина са “постигнати”, тогава какъв им е проблемът? Как не могат да разберат, че именно тази Конституция която определя Сърбия като държава на сръбския народ и на “останалите” е причина за нашата трагедия? Как не могат да разберат, че кризата в “Братство” е резултат от унищожителното положение на малцинството в политическата система на Сърбия? И как, с какви аргументи, ще защитаваме позициите на едно издателство в което 19 щатни служители правят едно вестниче от 12 странички и тираж от 2000 екземпляра? И които, благодарение на тази своя издателска “продукция” получаваха поне двойно, а “най-заслужилите” и тройно по-големи заплати от средната републиканска заплата и още куп други привилегии наследени от времето на комунизма? С тия ли факти ще се борим за “интернационализиране” на проблемите с нарушаването на “правата на малцинството”? Всеки нормален европейски гражданин който знае за какво плаща данъци, би ни направил на луди. Защото, да харчиш парите на данъкоплатците за някакво декларативно “малцинствено право на информиране на майчин език”, изпразнено от всякакво реално съдържание, само и само за да поддържаш пред света една политическа илюзия, че ние имаме всички права гарантирани с международните конвенции за защита на малцинствата, че “дори и повече от тях”, е минало свършено време.

Изминаха 9 години от 5 октомври 2000.

Това бе достатъчно дълъг период да се премисли и направи едно ефективно издателство от творчески и свободни личности които да ориентират малцинството в новите условия и да го поведат в борба за нов статут който да даде възможност не само за демократично развитие на малцинството, но и за модернизирването на Сърбия. Ако българското малцинство имаше автономен статут, Сърбия щеше да бъде европейска страна, а “Братство” щеше да бъде не издателство, а академия на науките и изкуствата на българското малцинство. Вместо това, редакцията на “Братство” отчаяно се опитва пред международната общност да представи финансовите съкращения като “атака срещу придобитите права на малцинството да тачи и укрепва националната си идентичност”?! Ами ако с финансирането на една редакция от двайсетина послушни писарушки които все още издигат “морално-политическата си подобност” и “гражданската лоялност” над свободата на словото и професионализма можеше да се опази националната идентичност, българското малцинство, включително и “Братство” никога нямаше да претърпи катастрофата която претърпя.

Съдбата на “Братство” може да се сравни със съдбата на наемен убиец, който, след като вече е изгълнил мократа поръчка, на свой ред също бива убит за да закрие следите към поръчката убиец. Или на съдбата на динозавър който, след настъпилата природна катастрофа, вече няма какво да яде и умира. На негово място идват други, по-малки, по-подвижни и по-икономични.

Крайно време е да се разбере, че кризата в “Братство” произлиза от кризата на положението на българското малцинство в политическата система след разпадането на Югославия и от изоставащите процеси на демократизация. Малодушните “лоялни” политически лидери, водени по-скоро от страховете си, а не от принципите на международното право и нуждите на малцинството, не посмяха да съберат кураж да афишират необходимостта от автономен статут на българското малцинство в който то да може да изрази, легитимира и обслужи неговия публичен интерес

в демократизиращата се сръбска политическа система. Докато другите малцинства в Сърбия (Косово, Войводина, Санджак) излязоха с политически програми за нов статут, "Братство", и сателитните "национални" партии около него, продължиха да коленчат пред белградските власти изразявайки "лоялност" на вече умиращата система, разчитайки по навик, че тя ще продължи щедро да ги награждава за послушността им. Свързвайки съдбата на "Братство", със съдбата на сръбската националсоциалистическа идеология, те нямат друг шанс освен да си отидат в историята заедно с нея. "Братство" е само още личен проблем на ония които свързаха съдбата си с него. Въпреки че са се разцивилизи от финансовите съкращения, сръбската държава няма да ги остави без хляб. Но и пред края на кариерата си те няма да съберат куража и да си признаят, че проблемът на "Братство", и не само на него, е преди всичко проблем на неравностойното политическото положение на малцинството. И докато това положение не се промени, нито "Братство" нито която и да е институция на малцинството няма да имат никакъв шанс.

По времето когато албанските, унгарските и мюсюлманските малцинствени лидери водеха борба на живот и смърт срещу великосръбския национализъм воювайки за интересите на своя народ, нашите малцинствени политици и техните класъори около "Братство" се упражняваха в някакъв чуден сръбски патриотизъм осъждайки "злосторническата агресия на НАТО-солдатската" и сочейки българското малцинство като пример за "идеално решен национален въпрос", оставайки равнодушни пред пустеещите пейзажи на нашите села и градове. Как не намериша една добра дума за албанските жертви на сръбската "солдатската" която в операцията "Подковица" етнически прочистваше Косово? Как не виждаха че и българското малцинство е жертва именно на тази идеология която етнически прочистваше Косово? Накрая, и самото "Братство" падна жертва на собствените си словоблудства. Белград вече няма нужда от него. Ние също. Неговите блудни синове ще понесат съдбата си на използвани, презрени и захвърлени оръдия.

В залитанията на проходащата сръбска демокрация, експериментът с Националните съвети на малцинствата имаше точно тази цел: правителството на Кошуняца лицитираше със скъпо платени работни места и купуваше малцинствената интелигенция за да може чрез нея да контролира политическите процеси в малцинствата. Накрая, и той модел се срина. Защото демократичните граждански общества нямат нужда от политически контрол в името на идеологическите догми за „патриотизъм“, „неприкосновен държавен суверенитет“, „гарантирани конституционни права“, „сръбство“ и пр., а от свободна политическа, духовна и творческа изява с цел развитие на обществото и гражданите.

Българското малцинство е жертва именно на този модел.

Днес то бере горчивите плодове от грешките които бяха направени в българското национално движение още през 1998 и особено след 2000 година. В Демократичния съюз на българите в Югославия не успяха да се наложат ония които след 5 октомври 2000 година водиха борба за нова политическа програма изведена от историческия и сравнителен анализ на положението на малцинствата в Западна Европа. Само върху такава програма ДСБЮ можеше да прерасне в основна и водеща политическа сила на малцинството. Вместо това, в Босилеград и Цариброд с геометрична прогресия се развъждаха сръбски политически партии, а нашите малцинствени интелектуалци побързаха да засвидетелстват, сега вече "демократичната си лоялност" на сръбските правителства, за да се наредят на опашката за скъпо платени работни места материализирайки по този начин членството си в сръбските партии, духането в пицаяките и чукането в тенджерите на митингите срещу Милошевич. И превръщайки се от творческа интелигенция на малцинството в интелигентна паразитстваща класа на неговия гръб.

Като участник и свидетел в политическите събития на малцинството от 1992 година досега, бях непримирим критик на тази самоубийствена концепция. Докаках съпартийците ми да се "разграничават" и накрая да ме изключат от ДСБЮ заради становищата които защитавах не само в книгата си "Българите

в Югославия последните версайски заточеници", в статиите в "Бюлетина", но и в редица проектодокументи на Демократичния съюз на българите където настоявах за политическа автономия на малцинството в рамките на демократична Сърбия, в Декларацията предназначена за Скупщината на Сърбия, Народното събрание на България и Европейския парламент където настоявах за обединение на политическите и неправителствени организации на малцинството. Твърдо защитавах убежденията си, но напеделях ония които тогава ме упрекваха в утопизъм и ме обвиняваха, че съм "нарушил Конституцията на Югославия". Като "верни и лоялни граждани на Сърбия" те трепереха само за законите и Конституцията на тази прогнила държава която се разпадна под собствената си тежест. И нито за момент не се замислиха че и те самите могат да останат затрупани под развалините. Напротив, след падането на Милошевич, те със същата сляпа послушност прегърнаха Джинджич, а след това и Кошуняца и Тадич чакайки куфари пари за да се разположат нашироко в новите офиси на Националния съвет на българското национално малцинство и "Братство". По този начин те издигнаха собственото си малодушие, личната си слабост, страхът от властта и може би некомпетентността си на ниво политическа програма на малцинството.

А светът около нас се променяше с голяма скорост и изискваше много повече от това което ние бяхме готови да направим. Косово воюваше за независимост, Войводина и Санджак за автономии а нашите политически лидери се надпреварваха кой да оглави сръбските партии в Босилеград и Цариброд, кой пръв да влезне в безпринципните коалиции от типа "Заедно за толеранция", кой да се набува в Националния съвет на българското малцинство и накрая кой да си направи паралелни "национални български партии", но по мярката на отживелите великосръбски национални интереси.

Българското малцинство се нуждаеше от нещо друго: от национално мислещи и обществено ангажирани интелектуалци които да формулират политическата платформа която да даде шанс на българското малцинство, да поемат отговорността и сами да създават културната, материална и финансова база и то не само за "Братство". Защото най-големия проблем на българското малцинство даже не е "Братство". Най-големия проблем е, че положението на българското малцинство е такова, че държавата повече взема отколкото инвестира в нас. Този съществен проблем в демократичните държави се решава с признаване на автономен статус и предоставяне на възможността гражданите по демократичен път сами да разполагат с природните и обществени си блага и сами да разпределят приходите според нуждите си. Това беше пътят по който трябваше да тръгне българското малцинство след 5 октомври 2000. За съжаление, охранените чиновници на "Братство" това не го разбраха и не го приеха, защото продължаваха да живеят в миналото което бе смачкало човешката им същност.

Девизът, който черногорските борци за независимост и автономистите от Войводина издигнаха е: "Със Сърбия ДА, под Сърбия НЕ"! Този девиз трябваше да ни послужи за урок. Защото единствено той бе печеливш. В него се съдържаха цялата философия на големите промени които с всичките им лъкатушения все повече напредват и рано или късно ще настанат. Тия промени ще изпратят великосръбската идеология в историята а истеричните „сръбски патриоти“ които като кърлежи се бяха впили в нея за да живеят охолно и разкошно, ще трябва вече да сменят домакина си.

В патетичните словоизлияния по повод 50-годишния юбилей на "Братство", нямаше нито ретроспектива, нито перспектива. Под финансовата криза се е свила кризата на журналистиката в "Братство". Защото със 7,5 милиона динара които отпуска Министерството на културата и 1-2 милиона динара които може да даде Националния съвет, все още може да се прави един вестник на българското малцинство. Съществен въпрос е има ли кой да го прави и какво иска да направи от нас: агонизиращо в краката на великосръбския национализъм българско малцинство, или възраждащо се демократично гражданско общество в което ние да получим правото и възможността си за всестранно материално, културно и политическо развитие.

Иван Николов

Министерството на културата ни нарушава правата!

“Братство” от Ниш няма нищо общо с нас!

Зденка Годорова

Обръщам се към българската общественост с цел да разсея всички съмнения, които от няколко дена витаят в публичното и медийно пространство на България. Става въпрос за казионното сръбско издателство “Братство” от град Ниш. След 50 годишно съществуване благодарение щедрите субсидии на югославската, а след това и на сръбската държава, издателство “Братство” и вестник “Братство” вече на никой не са нужни. Очевидно, вестникът е изпълнил инструкциите от Белград да изкривява и укрива от обществеността истината за положението на българското малцинство, а сега новото правителство на Сърбия, вече не иска да има нищо общо с него. Новите управляващи искат да се разграничат от всички стари казионни медии, включително и от вестник “Братство”.

Оттам и недоумението сред българите в Западните покрайнини - откъде накъде доверещарните щедро възнаграждавани храненици на югославската, а сега на сръбската държава, искат помощ от България!? Та нали доскоро същото това “Братство” водеше антибългарска риторика, която спря едва през последните девет години! Не спряха обаче нападите срещу най-изявените лидери на българското национално малцинство в Западните покрайнини, които ясно и категорично отстояваха неговите права и законни интереси. А когато нямаше нападки, послушният на Белград вестник “Братство”, налагаше информационно затъмнение за дейността на автентичните български организации в Западните покрайнини и неговите лидери. Премълчаваше и съществените проблеми на малцинството, защото от вестника отсъстват аналитични и коментарни статии, свързани с провежданата от Белград политика на потискане и асимилация, криминализацията на Цариброд, икономическата изолация на Босилеград, нежеланието на Белград да върне името на Цариброд и българското образование в училищата и детските градини.

Преди някой в България да е тръгнал да оплаква “злата участ” на един просръбски казионен вестник, или евентуално финансово да му помогне, би трябвало да знае две неща – едното е, че българите в Западните покрайнини не възприемат издателството и вестника “Братство” за свои, защото те имат свое автентично издание – списанието “Бюлетин”, издавано от Културно-информационният център на българите в Босилеград. Второто е, че вестник “Братство”, както и повечето казионни вестници в Сърбия са обречени на гибел, защото новите управляващи в Белград не искат да приемат наследството останало им от бивша Югославия и Милошевич, част от което наследство беше и ретроградната политика на казионните държавни медии на националните малцинства. Политиката на “Братство” и на другите държавни малцинствени издателства вече не се вписват в концепцията за новата политика, която Белград е заявил че ще следва пред Европейския съюз.

В настоящия момент даже и в самата Сърбия се повдига въпроса от необвързани с предишните режими журналисти и представители на обществени и правозащитни организации за отговорността на казионните медии. По време на диктаторския режим на Милошевич, продължил почти десет години, тези медии и работещите в тях журналисти обслужваха режима, като поднасяха на обществото изкривена и манипулирана информация.

Тези цензурирани медии нанесоха непоправими вреди на

гражданите и националните малцинства в Сърбия. И не само това, с помощта на парите отпускани на някои казионни медии, в това число и на държавните малцинствени медии, режима в Белград се стремеше да подмени устоите на демократичното общество.

Затова нека не се заблуждаваме! Рано или късно въпросът за ролята на вестник “Братство” в дезинформирането и дезинтегрирането на българското национално малцинство в Сърбия ще бъде повдигнат. Българите от Западните покрайнини ще поставят въпроса за отговорността на вестник “Братство”. По времето на бивша Югославия, както и по времето на режима на Слободан Милошевич, вестникът служеше по-скоро като антибългарски агитационен бюлетин на Съюза на югославските комунисти, а след това и на Социалистическата партия на Сърбия, отколкото като вестник на българското национално малцинство. От страниците на вестника по поръчка и внушение от Белград се дискредитираха редица изявени представители на българите от Западните покрайнини, някои от които режимът на Милошевич изпрати в затвора.

През средата на 90-те години на миналия век, когато беше интернационализиран пред ООН въпросът за положението на българското национално малцинство в остатъчна Югославия, сред нарушенията залегнали в докладите на международните правозащитни организации беше и ограниченото право на българското национално малцинство на свободен достъп до информация на майчин език.

Ако вече сме имали вестник, който да ни “информира” на майчин език, защо чуждестранните наблюдатели са сметнали, че обективна информация на майчин език не сме имали!. И че правата ни грубо са били нарушавани. А както може да се види нарушават се и днес! Но “Братство” и за това мълчи! И разчита на съдействие и помощ от България!? Времето на агитационната пропаганда на комунистическия режим в бивша Югославия (“Агитпроп”) отдавна е отминало. Идва времето на модерната и обективна журналистика в Сърбия, в което време такива вестници като “Братство” не се вписват.

Днес официален Белград иска да се разграничи от издателство “Братство”, намалявайки със 75% субсидията му. Но работещите в издателството поръчкови журналисти (с малки изключения) свикнали с големите заплати (стигащи до 1000 евро) заплащани им от сръбската държава, за каквито заплати българите в Западните покрайнини могат само да мечтаят, не могат да приемат, че краят вече приближава.

Ако българската държава наистина желае да подпомогне своите сънародници от Западните покрайнини и цяла Сърбия, следва да субсидира автентичното издание на западнопокрайните българи, каквото е списанието “Бюлетин” (www.kicbos.org), издавано от Културно информационният център на българското национално малцинство в Босилеград с главен редактор

Иван Николов. Списанието спешно се нуждае от финансова помощ, защото за разлика от казионният вестник “Братство”, журналистите в “Бюлетина”, защитават единствено и само интересите на българското национално малцинство. Също така при добра воля от нейна страна, българската държава би могла чрез различни проекти да субсидира издателската и културно-просветната дейност на българите от Западните покрайнини – Царибродско и Босилеградско, а също така и на българите от Банат.

Надявам се, че с тази статия съм успяла да разясня проблемите свързани с правото на свободен достъп до информация на майчин език на българското национално малцинство в Сърбия. Противопоставям се на всякакви опити истината да бъде подменена!

София, 27 юли 2009

*Председател на Хелзинкския комитет
на българите в Сърбия*

Отговорността на “Братство” е безспорна

По повод появилите се информации в българските медии, че издателство „Братство” в Ниш е пред фалит и иска финансова подкрепа от българските държавни институции, Демократичния съюз на българите като политическа организация на българското малцинство в Западните покрайнини настоява, преди българските държавни институции да вземат решение по това искане, да имат предвид и следните обстоятелства:

През 50 годишната си история издателство “Братство” в Ниш бе официален орган на сръбската денационализаторска политика срещу българското малцинство в Западните покрайнини. “Братство” бе част от общия държавен механизъм който чрез систематично подобрани информационни, образователни, икономически, административни и репресивни мерки провеждаше антибългарска политика и възпитаваше сръбско национално съзнание сред българите. Разполагайки с абсолютен монопол в областта на информирането, литературното творчество и културата, издателство “Братство” десетилетия наред контролираше и направляваше културните процеси сред българското малцинство които впоследствие се оказаха фатални за неговото развитие и доведоха до асимилация на 4/5 от българите, а районите населени с българско население превърнаха в икономически най-изостаналите в Сърбия.

По време на последната война в бивша Югославия, “Братство” беше на страната на режима на Милошевич и остана равнодушно към престъпленията на сръбската армия в Босна, Хърватска и Косово и водеше антиевропейска и антинатовска кампания. В настъпващите процеси на демократизация след свалянето на Милошевич, “Братство” не можа да се утвърди като фактор на демократизация на българското малцинство и продължи да провежда официалната сръбска политика към малцинството, вместо да дефинира и защитава неговите интереси и стремежи в политическата система на Сърбия. Това попречи на българите да създадат собствена национална програма защитаваща правата и интересите им и създаваща предпоставки за всестраниното им материално, културно и политическо развитие. Вместо това, Демократичния съюз на българите като национална партия на българите и до днес е подложен на натиск, а българското малцинство се манипулира и използва от сръбските политически партии с предизборни цели. Всичко това доведе до изоставане на българското малцинство в сравнение с другите малцинства които успяха да си извоюват по-достойно място в политическата система на Сърбия.

След като основателските права бяха прехвърлени от Скупщината на Сърбия на Националния съвет на българското малцинство, съдбата на “Братство” и почти на цялото малцинство бе предоставена в ръцете на трима назначени лидери които концентрираха в себе си огромна политическа и финансова мощ и ограничиха демократичните процеси в малцинството.

Досега “Братство” бе щедро финансирано от страна на сръбските правителства. Финансовата 2008 година “Братство” приключи с над 300 000 евро годишен бюджет, 19 души щатни служители и месечни заплати които в определени случаи надвишаваха 1000 евро. За сметка на това, издателството правеше седмичен вестник “Братство” от 12 страници и тираж от 2000 бройки, 6 броя списание “Мост” с тираж 500 бройки и 10 броя детско списание “Другарче” с тираж 1000 бройки. Изправено пред финансовата криза и неизбежните реформи с цел подготовка на Сърбия за членство в Европейския съюз, сръбското министерство на културата в началото на 2009 година наложи съкращения на бюджета на “Братство” със 75% и намали щата от 19, на 8 постоянни

и хонорарни служители. Поради това, българската общественост не бива да се заблуждава: “Братство” все още има достатъчно пари отпуснати от сръбското правителство за да прави вестник. Въпросът е дали може да направи такъв вестник от каквото българското малцинство днес има нужда.

Лично засегнати от съкращенията, работещите в издателството заплашиха, че ще се оплачат на международните институции по правата на малцинствата затова, че сръбското правителство съкращава “придобитите права” на малцинството. Паралелно с това, ръководството на издателството поиска пари от България, поставяйки българското правителство в крайно неудобно положение: оказвайки помощ, да амнистира издателството от отговорността за асимилацията на българите в Западните покрайнини или да бъде обвинено за евентуалното му закриване.

Да се политизират тия съкращения като нарушаване на “придобитите права” на малцинството, при положение че то е застрашено от всеобща икономическа, културна и политическа криза би било неморално и несериозно. Кризата в “Братство” не е само финансова, тя преди всичко е криза на издателската концепция произлизаща от държавно-политическата зависимост на “Братство” и липсата на съвременен статус на българското малцинство който да отговаря на новата демократична система на Сърбия. Освен това, “Братство” е обхванато и от кадрова криза. Решаването на тази криза не бива безкрайно да се отлага с наливане на пари отвън, а с коренни промени в издателството които да го освободят от държавно-политическата зависимост и да дадат шанс на професионалисти които да се занимават с журналистика а не с политическа пропаганда.

Отговорността на издателство “Братство” за катастрофалното положение на малцинството е безспорна и огромна. В исторически план никой няма право на амнистия. България не бива да бъде подведена да дава пари на калпак на една прегазена от времето издателска къща.

Съгласно практиката на европейските страни, България трябва да финансира достъпни на всички проекти в областта на информирането насърчаващи развитието на демокрацията, човешките права, правата на малцинствата и ценностите на демократичното гражданско общество.

Председател на ГС на ДСБ
Драголюб Иванчов

Проблемът е в самата Конституция

Драголюб Иванчов

По повод изнесени-те становища на председателя на Националния съвет на българското малцинство д-р Ангел Йосифов в интервюто под заглавие “Държавата продължава да нарушава правата ни” във в-к “Братство” от 15 юни 2009г., като Председател на ГС на ДСБ искам да изразя отношение към някои негови становища за положението на малцинството и кризата на “Братство”.

Съгласен съм с неговите констатации, че държавата Сърбия продължава да нарушава правата на българското малцинство и че то е застрашено не само от национална и духовна гледна точка, но и от чисто екзистенциална. Излишно е обаче да се потенцира, че “Сърбия нарушава Конституцията” при положение, че истинския проблем е в самата Конституция която определя Сърбия като държава на сръбския народ и на “останалите”. Това което д-р Йосифов премълчава е, че проблемът е всъщност в самата Конституция, а не в нейното нарушаване. И преди да се реши проблемът на “Братство” трябва да се реши статуса на малцинството в политическата система на Сърбия, нещо за което г-н Йосифов като “човек с най-много политически функции” никога не е проявявал разбиране.

Трябваше ли да се случи кризата в издателство “Братство” за да може д-р Йосифов най-накрая публично да признае нарушаването на правата на малцинството? За него проблемът с правата на малцинството като че ли е много елементарен: има пари - няма проблем, няма пари – има проблем! При това той “забравя”, че Националния съвет е държавен орган и че ако, както той твърди, “държавата нарушава правата ни”, то и той като председател на “най-висшия държавен орган на малцинството” е отговорен, а може би и виновен за това което сега става с нас.

Нарушаването на правата на малцинството не е от вчера, само че Националния съвет и “Братство” имаха пари и си мълчаха, защото изхождаха от становището, че тяхната задача е да провеждат малцинствената политика на правителството, а не да правят политиката на българското малцинство. Тази фундаментална грешка на Националния съвет доведе малцинството до пълна безизходица във всички сфери на обществения живот включително и до кризата в “Братство”. Не съм сигурен обаче, че председателя на НС си дава сметка за истинските причини за нарушаване на правата на българското малцинство а още по-малко за собствената си отговорност. Иначе отдавна да си е подал оставката. Вместо това, той отправя призови “политическите лидери на малцинството да престанат да търсят виновници помежду си, а да се обединят и заедно с държавните институции да решават малцинствените проблеми”?!

Какво означава да “престанем да търсим виновници”? Нали ако не открием причините, грешките и виновниците за това което ни е сполетяло, ние не можем да намерим изход

от сегашното положение? Каните ни “да се обединим”, но на каква платформа, г-н Йосифов? Спомнете ли си за какво се “разединихме” и с каква самонадеяност вие поехте тогава председателския пост на тази куха структура наречена Национален съвет на българското малцинство? Сега ни призовавате “заедно с държавните институции да решаваме малцинствените проблеми?” А не мислите ли, че именно тия държавни институции са главните виновници за всички наши малцинствени проблеми а вие сте техния главен съюзник? Липсата на стратегия за промяна на положението на малцинството закова всичките ни усилия да постигнем някакви съществени промени. И доколкото виждам, вие изобщо не настоявате за промени, а за опазване на “достигнатите права”. За кои достигнати права говорите, г-н Йосифов?

Ваш проблем е, че “след промените през 2000 година надеждите и очакванията ни бяха големи, но те досега не се сбъднаха...” Не знам какви са били “вашите надежди и очаквания” след 2000 година, но явно са били твърде наивни и несериозни за един национален лидер който трябваше да представлява и да води малцинството в борба за по-добро положение в политическата система на Сърбия. Ако сте се надявали, че демократична Сърбия ще продължава да плаща по хиляда евро на калпак на чиновниците в Националния съвет и в-к “Братство”, тогава вие не сте за промени, а за статукво, и не само че не сте наясно с причините на нашата криза, но и нямате никаква визия как да излезете от нея. Дори и да осведомите Европейския парламент за закриването на “Братство”, не знам с какви аргументи ще защитите вашата позиция: 19 души да харчат 30 милиона динара държавни пари за да правят един анемичен вестник от 12 страници в който няма нито свобода на словото, нито обществено ангажирана журналистика. На фона на фалиралите обществени предприятия които оставиха хиляди работници без работа, а техните семейства без препитание, “жестоката ампутация” на “Братство” с десетина чиновници не е най-голямото нещастие. Тепърва предстоят съкращения в администрацията, полицията, просветата, здравеопазването и пр. в нашите общини. Това е не само цената на прехода която трябва да се плати, но и начин малцинството да се отърси от “благонажните” си лидери които продължават да подмятат личните си интереси като малцинствени.

Българското малцинство има нужда от “Братство”, но не от каквото и да е, и особено не от такова каквото е сега. “Братство” трябва да бъде вестител на новото време, отворена трибуна за всички проблеми на малцинството, но и за съвременните ценности на демократичните граждански общества. Само тогава демокрацията на българското малцинство може да получи реално съдържание.

Още не излезли от една, вие се заловихте в друга “паякова мрежа”. Новия закон за политическите партии с изискването малцинствените партии да имат поне по 1000 члена, ни застрашава да ни лиши от възможността да представим своята политическа воля. И това не заради нарушаване на Конституцията, а заради лошата Конституция в която ние сме никой. И вместо да ни позовете в борба за нейната промяна, вие идвате в Босилеград на лов за глупаци които да зачлените във вашата партия, за да продължавате да ни водите натам накъдето е целта на великосръбската националистическа идеология – да изчезнем завинаги! Сега разбирам защо винаги свивате поглед в земята и в страни когато ви срещна и ви погледна в очите.

Българското малцинство е дискриминирано...

Ако не успеем да създадем автентични български малцинствени партии, трябва ли на улицата да се бием за правата си, гарантирани с Конституцията?

По повод встъпването в сила на новия Закон за политическите партии, Демократичния съюз на българите (ДСБ) изразява протест срещу разпоредбите на чл. 8 и чл. 9 от този закон с които се предвижда, че политическа партия могат да основат 10 000 граждани или 1 000 граждани когато става дума за политически партии на националните малцинства. В сравнение с броя на жителите от сръбска и българска народност, за основаване на сръбска политическа партия са достатъчни по-малко от 0,2% от сръбското население, докато за основаване на малцинствена българска политическа партия е необходимо в нея да членува 5% от българското население.

ДСБ смята, че по този начин законодателят е нарушил чл. 76 от Конституцията на Сърбия, дискриминирайки българите и ограничавайки им правото на равнопоставено и свободно политическо организиране и участие в държавните органи на властта. Това дискриминационно отношение се дължи на предразсъдъците от миналото с които все още са обременени законодателните органи, натиска от страна на сръбските националистически партии, липсата на политически статут на българското малцинство в политическата система на Сърбия и най-много на пасивността на Националния съвет на българското малцинство в Сърбия който не реагираше на време.

От друга страна, законодателят ясно си дава сметка, че партиите на националните малцинства са нужни и необходими за създаване на демократична и европейска Сърбия. Голяма част от принципите заложили в Конституцията на Сърбия за свободата на политическо организиране, правата на малцинствата и забрана на всички видове дискриминация, не могат да се осъществят без присъствието на малцинствените партии в държавните институции на властта. Самата Сърбия стигна до заключението до което представителите на ДСБ стигнаха преди години: че българското малцинство се нуждае от силна национална партия като основна и водеща политическа сила на малцинството която да дефинира, изразява и провежда неговите интереси в политическата система на Сърбия.

Това се потвърди и от политическата практика след 5 октомври 2000 година, когато сръбските политически партии превзеха управлението на българското малцинство на общинско равнище а чрез Националния съвет на българското малцинство и управлението му на Републиканско равнище. Последниците от това управление са фатални във всяко едно отношение, не само за българското малцинство, но и за имиджа на Сърбия като демократична и европейска страна. Освен това, неблагоприятното положение на малцинствата в Сърбия допълнително затруднява положението на сръбските малцинства на Косово, Хърватска, Босна и в други страни.

Дискриминационните разпоредби на Закона за политическите партии до значителна степен се дължат и на това, че в донасянето на този закон не са участвали политически представители на националните малцинства. Този закон е гласуван от чужди политически представители които по инерция от миналото все още разглеждат малцинствата като потенциални държавни врагове. Това коренно противоречи на демократичната и европейска реторика с която

най-високите държавни представители на Сърбия се обръщат към сръбската и световната общественост.

Закона за политическите партии е поредното историческо предизвикателство за българското малцинство. Демократичния съюз на българите който през изминалите 18 години достойно отстояваше правата и интересите на българите устоявайки на натисците отвън и отвътре, сега е застрашен от закриване, ако до 23 януари 2010 година не събере необходимите 1000 члена за пререгистрация. От политическата зрелост на българите в Сърбия зависи дали те ще имат своя национална партия която не само да ги представлява и защитава в Парламента на Сърбия, но и да поеме отговорност за всестранното материално, културно и политическо развитие на общините населени с българско население. За това ни е нужна подкрепата на всички демократично и европейски определени граждани от български произход в Сърбия.

С тази цел Демократичния съюз на българите апелира към българите в Сърбия да преосмислят политическите си определения и отчитайки новите политически дадености, имайки предвид катастрофалните резултати на сръбските политически партии на местно равнище, неуспехите на Националния съвет на българското национално малцинство, неуспехите на новосъздадените партии с национален предзнак, и общите икономически, културни и политически процеси които застрашават малцинството, масово да подписват изявления за членство в Демократичния съюз на българите за да можем с общи усилия да съберем 1000 члена необходими за пререгистрация на ДСБ. От това дали ще успеем, зависи дали българското малцинство в Сърбия ще оцелее и дали ще получи достойно и отговорно място в политическата система на Сърбия. От това дали ще успеем, зависи дали ще има българи в Сърбия и дали те ще могат да се ползват с помощта и подкрепата на външната политика на Република България предназначена за българите в чужбина.

Въпреки че ние българите, сме известни с политическите си деления, има моменти в историята когато застрашени физически и духовно сме проявявали и удивителен смисъл за обединение. През следващите месеци българското малцинство в Сърбия ще бъде подложено на едно тежко историческо изпитание от което ще зависи съдбата ни. Няма място за импровизации. Няма и време за губене.

САМО ОБЕДИНЕНИ И СИЛНИ МОЖЕМ ДА ОЦЕЛЕЕМ!

*Председател на ГС на ДСБ
Драголюб Иванчов*

Поредният експеримент с обучението ...

Четири години след откриването на паралелките в Основното училище "Георги Димитров" в Босилеград в които обучението изцяло се провежда на майчин български език, те са застрашени, основно поради спадането на интереса сред родителите на първолаците но и поради липса на учебници и учебни помагала на български език и ред други политически, социални и културни фактори.

Очакването, че след откриването на първата паралелка на български език ще се увеличи и интереса за обучение на български език, т.е. че апетитът ще дойде с яденето, просто не се осъществи.

Хората, които още тогава изразяваха скептицизъм и съмнение по отношение на поредния експеримент с обучението на български език, който този път се проведе под патронажа на Националния съвет на българското малцинство и съответната Комисия по образование към него, бяха упрекувани в опортюнизъм и черногледство и рискуваха да ги обвинят едва ли не в саботаж на обучението на български език.

Никой не се вслуша в предупрежденията за опасностите и подводните камъни които криеше този модел: разделението на децата на "българи" и "сърби" и възможното раздухване на етническа омраза сред тях, опасност от създаване на "малцинство" в малцинството, невъзможността да се преведат и напечатат учебници на български език и ред други проблеми които се потвърдиха на практика. Освен че този модел, по чисто технически причини, не можа да обхване всички деца желаещи да учат на български език, стигна се даже до такива абсурдни ситуации децата от едно и също семейство да учат в различни "български" и "сърбски" паралелки! А "позитивната дискриминация" която провеждаше Националният съвет с екскурзии, почивки на море и дребни подаръци за децата от българските паралелки, не само че не се оказва стимулираща, а породила завист и пакост сред децата и родителите в "сърбските" паралелки.

През 2006г. се наложиха ония които смятаха, че "Закона за образованието е свършено демократичен и европейски" и дава достатъчно възможности за обучение на майчин език, а сръбският просветен министър е достатъчно демократ, за да разреши откриването на български паралелки дори и когато те са под предвидения минимум от 15 ученика и разчитаха, че след като веднъж са открити, интереса за българските паралелки ще се увеличава и нещата ще потръгнат сами от себе си. Никой не се замисли над обстоятелството, че дългогодишното приложение на тнр. "двуезичен модел", бе възпитало достатъчно много привърженици на обучението на сръбски език, т.е. бе успяло да разколебае българското национално самосъзнание на хората и да занежи културните им възгледи до такава степен, че те да не разпознават обучението на майчин български език като интерес на децата си.

На практика, паралелките бяха открити не толкова благодарение на Националния съвет, а благодарение на риска който поеха самите родители излагайки и себе си и децата си на показ и поемайки цялата отговорност с евентуалния провал да се провалят и децата им. Те заслужават пълно признание за решителността с която защитаваха националните си и граждански права в една крайно деликатна обстановка. Нещо, което не може да се каже за членовете на Националния съвет на БНМ, които, въпреки че по време на изборите подписаха клетвени декларации че са българи, не можаха да съберат сили публично да декларираат, че българското малцинство в общините Босилеград и Цариброд трябва изцяло да се обучава на български език и че държавата Сърбия за тази цел трябва да подсили достатъчно кадри, учебници и учебни помагала на български език.

По този начин Националният съвет на БНМ амнистира държавата от отговорност за асимилационната политика в миналото и днес, а проблемът с образованието на български език сведе до някакво абстрактно право на всеки един от нас - кеф ти на български, кеф ти на сръбски! Това, че желаещите да учат на български са по-малко от тия дето желаят да учат на сръбски,

си е тяхно лично право и държавата не е виновна, нали!? Всеки има право на избор.

Обяснението е същото както и по времето на социализма: българите имат всички права, само че те не искат да ги ползват! Кръгът се затваря и досега не е направена нито една стъпка напред а проблемът си остава отворен.

Добре, ако така приемем нещата, тогава какъв е смисълът от съществуването на Национален съвет на българско малцинство, издателство "Братство", редица български организации и сдружения, придобиване на българско гражданство, уреждане на продължителен престой в България за да се карат лъскави коли с български регистрационни номера, прием на студенти от Босилеград и Цариброд по Постановление № 103 за сметка на българските данъкоплатци, облекчен визов режим и ред други привилегии с които се ползваме в България? Логиката е такава, че щом като все още се декларираме като български най-малкото което трябва да направим е да научим майчиния си български език.

Въпросът е как да го направим.

"Свършено европейския и демократичен закон за образованието" може да е добър за ония на които сръбският език им е майчин език, но на нас не ни върши никаква работа. Един закон, колкото и да е демократичен, е недействителен на практика ако няма своите правни и политически механизми за прилагане на практика. И тук отново опираме до липсата на политически статус на българското малцинство. И необходимостта от завоюване на политическа автономия на българското малцинство с която да се дефинират и гарантират с Конституцията на Сърбия, Устава на покрайнината и пакета от закони положението на българското малцинство не само в образованието, но и в икономиката, здравеопазването, информирането, културата, вероизповеданието и всички други сегменти на обществения живот, като му се създадат възможности не само за оцеляване, но и за всестранно и равномерно развитие в условия на демокрация и гражданско общество.

За това е необходима обща политическа платформа на българското национално малцинство с която да се дефинира неговото положение в политическата система на Сърбия. Такава политическа платформа досега не можа да се създаде поради противодействието на сръбските политически партии които раздробиха политическото пространство у нас и на базата на привнесени отвън идеологически спорове, разединиха и противопоставиха малцинството.

С това се загуби не само смисъла на демокрацията у нас, но и смисъла на демократизацията на Сърбия. Смисълът не е всеки да прави каквото си иска, а да се намерят начини за решаване на етническите, икономическите и социалните проблеми които застрашават не само нас но и другите граждани на Сърбия.

В този контекст трябва да се разгледа отговорността на нашата малцинствена интелигенция и на повечето политически лидери на малцинството, които в процеса на разпадането на Югославия, и последвалите процеси на демократизация и евроинтеграция на Сърбия, не посмяха да поставят въпроса за положението на малцинството на принципно ново равнище, така както това го направиха другите малцинства в Сърбия, тоест за автономен статус. Това е единствения ефикасен начин малцинството да оцелее и да се развива, и единствения начин Сърбия да се демократизира и европеизира.

Това е целта върху която малцинствената ни интелигенция и политическите водачи на малцинството трябва да фокусират усилията си, а не да задълбочават проблемите противопоставяйки малцинството на "български" и "сръбски паралелки", провеждайки "позитивна дискриминация" на едните за сметка на другите и инструментализирайки Постановление № 103, тоест настоявайки приема на студенти в българските университети да се обвърже с обучението на български език в "българските паралелки".

Иван Николов

СПЦ е опора на великосръбския проект

Писмо отправено до Българската православна църква, Министерство на външните работи на Р България, До министър г-н Божидар Димитров, Дирекция „Вероизповедания“ и Държавната агенция за българите в чужбина.

Във връзка с отказа на епископ Пахомий на 31 август т.г. да освети новопостроената черква „Св. Йоан Рилски Чудотворец“ в село Паралово, Босилеградско, и отправеното от него предложение на 4 октомври т.г. да се проведе съвместно освещаване на черквата от представители на БПЦ и СПЦ в присъствието на държавни представители на България и Сърбия и местното население, както и имайки предвид обвиненията срещу отец Йоан отправени в писмото от 15 август което епископ Пахомий е отправил до Светия Синод на БПЦ, КИЦ „Босилеград“ настоява пред Светия Синод на БПЦ, пред българските държавни институции и пред българската общественост които ще решават по предложението на епископ Пахомий, освен неговите доводи, да имат предвид и следните обстоятелства:

Сръбската православна църква винаги е била една от главните опори на «държавотворната» великосръбска националистическа идеология имаща за цел чрез завладяване на територии от съседните държави и асимилация на тяхното население да създаде Велика Сърбия. България плати жестока цена на тази идеология с изконни български земи в Македония и Западните покрайнини и с неимоверни човешки страдания на българите подложени на тази политика. В края на 20 век тази идеология претърпя историческо поражение в кървавата гражданска война в бивша Югославия и остави тежки разорения и кръвопролития които ужасиха човечеството.

СПЦ беше поддръжник и вдъхновител на крайния великосръбски национализъм. И до днес сръбските църковни великодостоинници не изразиха покаяние и прошка.

Тази година навършват 90 години от Ньойския мирен договор и окупацията на Западните покрайнини. Поради сръбската асимилационна политика и бездействието на българската държава, изчезнаха 4/5 от българското население. Останалите също са обречени ако спешно не се прекрати тази политика, ако не се гарантират правата на българите и не им се създадат нормални условия за живот. Те няма от кого да очакват помощ и подкрепа освен от майка България. Тя не бива да им отказва помощта си защото в исторически план с цената на тия български земи е изкупена и запазена българската държава и нейната свобода и независимост.

Осъзнавайки ролята на СПЦ в асимилацията на българското население и значението на богослужение на българ-

ски език от български свещеници за опазване на духовната и национална идентичност, една от целите на българското национално движение в Западните покрайнини бе да възстанови българските черкви и да обучи български свещеници които да служат на български език.

Това бе посрещнато с подозрение и съпротива от страна на сръбските държавни и църковни власти които легитимните стремежи на българите в Западните покрайнини посрещнаха с обвинения, че са насочени срещу териториалната цялост на Сърбия.

В такъв смисъл трябва да се разглежда преследването и натиска срещу отец Йоан и отказа на сръбския епископ Пахомий да освети черквата „Св. Йоан Рилски Чудотворец“ на 31 август т.г. в присъствието на местното население, общинските органи на властта, министър Божидар Димитров, директора на дирекция „Вероизповедания“ г-н Емил Велинов и българския консул в Ниш г-н Георги Юруков. Епископ Пахомий се държа надменно и пренебрежително към гостите от България и въпреки безспорната и масова подкрепа на местното българско население за отец Йоан, им държа политическа реч, давайки да се разбере, че за

него нито новопостроената черква, нито гостите от България, нито желанието на местното население, нито кмета на Босилеград, нито отец Йоан, нито миряните, нямат никакво значение и няма да им позволи никаква намеса в църковните му дела.

Избирайки датата 4 октомври за освещаване на черквата „Св. Йоан Рилски Чудотворец“ в село Паралово, епископ Пахомий отправи ясно послание към България и БПЦ, че той е в правото си да прави каквото си иска и че България и БПЦ трябва да се подчинят в интерес на „ко-

ректните“ отношения между двете църкви.

В същия дух епископ Пахомий на 15 август тази година е отправил и писмо до Светия Синод на БПЦ в което изброява тежки обвинения срещу отец Йоан изрично споменавайки, че той не е най-доброто решение за добрите отношения между двете църкви които досега били коректни. Дори и да допуснем, че отец Йоан е направил формални нарушения на канона (иначе черквата никога нямаше да бъде построена), Светия Синод на БПЦ не би трябвало да приеме доводите на епископ Пахомий защото това би било предателство към българите които искат своя черква и свой свещеник, към България с чиято подкрепа бе построена черквата на Рилския светец и към отец Йоан който пое огромна лична отговорност да построи черквата излагайки се на опасности и преследване от страна на сръбските държавни и църковни власти в името на българската национална кауза.

Обвиненията на епископ Пахомий срещу отец Йоан посочени в писмото до Светия синод на БПЦ са:

- непослушност към местния епископ;
- неизпълняване на задълженията (не е служил неделна

Света литургия, пропуски при воденето на финансовите дела на Църковна община Босилеград заради които бил сменен от длъжността управител на черквата в Босилеград;

- занимаване с политиканство;
- общуване с разколници от канонично непризнатата Черногорска православна църква;
- носене на нагърден кръст без благословия.

Всичките тези обвинения са несъстоятелни поради следните причини:

- Ако отец Йоан бе проявил пълна послушност към епископ Пахомий, трябваше да стане агент на сръбската държавна сигурност както се вижда от доносите на неговия приемник йерей Миодраг Драшко и черквата никога нямаше да бъде построена;

- Ако е имало неизпълняване на задълженията на отец Йоан в служенето на някои литургии, причината е в нарушените отношения с новия управител Миодраг Драшко който му е отнемал и хвърлял българските книги, и въпреки оплакванията му, епископ Пахомий не е направил нищо за да го защити. Ако действително е имало финансови нарушения те с удоволствие щяха да бъдат използвани за пълната дискредитация на отец Йоан;

- Трудно би могло да се нарече «политиканство» изграждането на българска черква и богослужение на български език в Западните покрайнини;

- По повод Великденските празници в Босилеград се провеждаше «XVI детски Великденски фестивал» на който гостуваха и деца от Черна Гора. Децата дойдоха със съдействието на българското посолство в Подгорица и заедно със свещеник Боян Бойович от Черногорската православна църква са присъствали на Великденската литургия в село Райчиловци. Това трудно би могло да се нарече «общуване» с разколници;

- Носенето на нагърден кръст без разрешение на епископа, може би е нарушение на канона, но се поставя въпроса защо епископ Пахомий не му разрешава да носи такъв кръст?

Освен това, епископ Пахомий тенденциозно премълчава, че отец Йоан е бил преследван, тормозен и унижаван

от йерей Миодраг Драшко и от назначеното от епископа църковно настоятелство в Босилеград които редовно са писали докладни записки в които са клеветили отец Йоан, представяйки го като държавен враг. За разлика от отец Михаил Станчев, който пак с обвинение за финансови злоупотреби бе смачкан и принуден да се покори на епископа, отец Йоан прояви характер и изпадна в немилост.

Имайки всичко това предвид, Светия Синод на БПЦ, българските държавни органи и институции и българската общественост трябва внимателно да претеглят решението което ще вземат по повод предложението на епископ Пахомий да се проведе съвместно освещаване на черквата на 4 октомври както и по повод обвиненията му срещу отец Йоан в писмото до Светия синод на БПЦ.

Евентуалното решение на Светия синод на БПЦ да се отзове на поканата на епископ Пахомий и да изпрати български епископ за освещаването на черквата, както и евентуалното присъствие на български държавни представители трябва да бъде обвързано с връщането на енорията на отец Йоан, деклариране на искрено желание за помирение, потушаване на скандала и промяна на досегашното отношение на епископ Пахомий към църковните дела в Босилеград. Безусловното приемане на поканата и на обвиненията срещу отец Йоан би било предателство към българските организации в Западните покрайнини и тяхната борба за зачитане на правата на българите и би било посрещнато с възмущение и протести. Българите от Западните покрайнини очакват българските епископи достойно да защитят правата и интересите на българите по примера на достойните български епископи Иларион Макариополски и Софроний Врачански.

Сръбския епископ Пахомий няма морално право да се позовава на църковни канони, защото СПЦ в нарушение на всички канони и християнски принципи е дошла на окупирана българска земя от която предварително са прогонени или избити българските свещеници, и не за да служи на Христа, а да провежда денационализаторска политика срещу българите в Западните покрайнини. Резултатите не оставят място за никакво съмнение в техните намерения.

Иван Николов

Вест от края на лятото

Анета Иванова

На вниманието на Новия министър-председател на Република България – г-н Бойко Борисов

Рубрика: Забравен български народ

В РАНЕНАТА българска земя на Западните покрайнини, ОТБЪЛЪСНАТА от духовен служител на чужда държава, НЕОСВЕТЕНА българска черква “Св. Йоан Рилски Чудотворец”

96 дена пленена камбана.

От християни за християни, през християни.

Православни.

2009г. XXI век.

Падат граници. Срещат се народи с народи. Мъдрите и хармоничните приемат другостта и в религия, и в народност. Далновидните отдавна знаят – Земята е единствената

точка, в която Човечеството си е близко. Затова знание и за толерантността не е нужна нито длъжност, нито политика, нито сан, нито църковна одежда.

И нищо, че България отвсякъде граничи със себе си.

70 км. въздушен път СВЪРЗВАТ Босилеград и София. Но гранична черта РАЗДЕЛЯ територии.

Босилеградското селце Паралово е разстлало покриви между небето и кипнали зелени склонове. И на една равна височина, на над 1000 м. над морското равнище се извисява китна, блеснала в новородие малка черква с камбанария.

Най-последен пленената камбана е тук. Дарена лично от Боголюбивия и Народолюбив пловдивски митрополит Николой.

КОЙ пречи дълго на пътя на камбаната?

И още по-точно – КАКВО, спираше този път.

Или още по-дълбоко: КАК се спираше този път към високата камбанария на малката черквичка, от която в далечините ширнали се виждат планините на България?

Един миролюбив народ, който пази своя корен български в тези ранени земи на Родината, издига свой храм. Този народ не е на чужда земя и затова няма как “да се върне”

– да живее и работи в България, както “предлагат” някои невежи журналисти и пишман политици.

Западните български покрайнини са откъснати от България според Ньойския договор 1919г. и включени в бившето Кралство Сърби, Хървати и Словенци (СХС), просъществувало до 1928 г., след което се преобразува в Кралство Югославия, което пък претърпява още 8 метаморфози, докато окончателно изчезне държавата Югославия. Въпросното Кралство и наследницата му Югославия отдавна са бивши и дали Европа няма да се замисли върху валидността на Ньойския договор? Или – още – историци и политици отчитат ли факта, че Ньойският договор е валиден от 27 ноември 1920г., а войските на Кралството СХС навлизат в българска територия и теглят границата още на 6 ноември 1920 г.

21 дена преди правото да направят това, сърбите САМИ НАРУШАВАТ договора, който е в тяхна полза!?!

Кой народ обитава Западните български покрайнини? Не ли този, чиито деди са оставили костите си тук – на българска земя за българската свобода?!

Църквата в село Паралово, Босилеградско, Западните български покрайнини се построява, с над 90% български средства, издействани от български институции от боголюбивия патриот български отец Йоан, роден в село Тлъмино, Босилеградско. С неимоверните усилия на този скромен божи служител се изгражда в ранена българска земя български храм за българите, пазещи тук костите и паметта на дедите си. Дедите ни.

Хората тук обичат отец Йоан, вярват му, тачат го. Но сръбският вранянский владика Пахомий е повел отдавнашна битка.

Още преди години Пахомий води в босилеградската църква сръбски свещеници, за да ограничи родолюбивата духовна дейност на отец Йоан. Дечицата на последния от тези сръбски свещеници, босненски сърбин – стреляха с пушки играчки в босилеградската църква на 3 март тази година, докато отец Йоан отслужваше тържествена литургия за националния празник на българското Освобождение. А самият свещеник, босненският сърбин, сбираше “писмена” – донос по донос, клевета след клевета срещу българския отец Йоан, с помощта на църковната настоятелка, която като други консуматори тук има българско гражданство, следователно български паспорт и употребява България. За мен е отдавна знайно, че България е бедна държава, която някои, за да я употребяват, наричат я “родина”.

А днес Пахомий отнема на отец Йоан и енорията – Паралово и други по-големи села в Босилеградско, където дейността на отец Йоан е благословена от Бога на ползу роду и ограничена от един владика, който мрази България и за когото не друг, а сръбските вестници (напр. “Врански” 20 август 2009г.) пишат, че посяга на деца и момчета..., че хората криват от него децата си и треперят, когато ги кръщава!

Да пази Господ!

На 31 август т.г. – денят на Св. Йоан Рилски, народът български – християнски – православен, се сбра на високото място в село Паралово за освещаване на църквата, наречена от нейния съзидател отец Йоан “Св. Йоан Рилски Чудотворец”.

Тежък от грехове и омраза, пристигна и вранянский владика Пахомий, който единствен може да освети новопостроена църква в сръбската държава, т.е. в сръбската патриаршия.

Но не я освети. Забрани и на отец Йоан да сложи тър-

жествената одежда и да участва в богослужението, което сръбският владика превърна във водосвет.

Тук присъстваха дейците на българския Културно информационен център в Босилеград, много българи от двете страни на границата. Присъстваха и представители на няколко институции в България. Най-престижното присъствие изглеждаше това на българския министър на българите извън България, историкът Б.Д. И най-слаба и неопределена като позиция беше неговата реч. Ако тя бе опит за дипломатично отношение, той бе напълно неуспешен. Страшно би било за облика на този министър и историк, ако изразеното отношение е плод на недостатъчно знание за същинската, не само за историко-географската, съдба на Западните български покрайнини. Дали ако знаеше за ТУК поне на половина от това, което знае за Македония, би допуснал това изказване на над 1000 метра българска височина (?!), което изказване изстрадащи България, работливи до възбог и интелигентни хора тук определиха като “навиване на сърми” – “отсам-оттам-полека-мазно-подпъхване...” и т.н.

Хората тук добре говорят български и имат ярко метафорично и остро историческо мислене.

Аз съм български гражданин. Родена и възпитана съм във времето на “социализЪма”, когато имаше “братски мост” между Югославия и България. Исторически, географски и културно бях възпитана в книжен патриотизъм – да обичам “високи сини планини, реки...” и т.н., “тоз народ и таз страна”...

Ала почувствах патриотизма с безмълвието на кръвта, с непримиримостта на мисълта и с любовта на сърцето, когато преди две години стъпих на тази откъсната българска земя и се вградих в живота тук.

Днес имам три основни въпроса към българските политици, които управляват “Майка България” (както я наричат ранените българи от Западните български покрайнини) и които се трудят за успешното ѝ вграждане в Съюза на Европа.

1. Валиден ли е Ньойският договор на България с несъществуващото отдавна вече Кралство СХС, чиято наследница е Югославия и всичките ѝ трансформации, което на всичкото отгоре нарушава договора предварително, подкопвайки само своята “полза”?

2. Българското гражданство се ДАВА на онези, които го искат, но не трябва ли ПРОСТО ДА СЕ ВЪРНЕ, ВЪЗСТАНОВИ на онези, които по род и език, по памет и земя са българи? А който, придобил български паспорт, работи срещу българските интереси – като местната църковна настоятелка – не трябва ли да бъде изправен пред българските закони?

3. Кога официалното отношение на българската държава към Западните български покрайнини неотстъпно и последователно ще защити на дело българите тук – народ от народа ни. “Дело” значи конкретни действия – образователни, културни, социални, икономически.

Децата пред църквата в село Паралово – тази, неосветената в уречения ден, на над 1000 метра българска височина, от която се виждат планините на майка България, бяха издигнали плакати. На един от тях пишеше: “Върнете ни обучението на роден, майчин български език в училище!”

А на друг, пред който спира дъхът на истинския българин, пишеше:

“Цариград 1860
Паралово 2009”

6 септември 2009г.

София – Босилеград – София

Злонамерени клевети

Относно писмото което епископ Пахомий е отправил до Светия Синод на Българската православна църква във връзка с откриването и освещаването на църквата «Св. Йоан Рилски Чудотворец» в село Паралово, Босилеградско и изнесените в него становища и обвинения срещу Отец Йоан, КИЦ «Босилеград» изразява следното:

Изграждането на църквата се намира в заключителен етап и преостаналите строителни работи ще бъдат завършени в преостаналите дни до 31 август за когато е насрочено откриването и освещаването на църквата.

Над 90% от средствата за изграждането на църквата са обезпечени от дирекция «Вероизповедания» към Министерски съвет, а Сръбското министерство по вероизповедания се включи в последния момент със сумата от 2 500 евро.

Църковното настоятелство в Босилеград начело с г-жа Здравка Гагулска, което не бе избрано от българското население а бе назначено от епископ Пахомий, още от началото се отнасяше враждебно и правеше всичко да осуети изграждането на тази църква. Причината за тази враждебност е, че изграждането на църква посветена на българския светец «Йоан Рилски Чудотворец» и развитието на църковното дело на български език както и развитието на българската култура изобщо, значително застрашава сръбската асимилационна политика към българското малцинство която го застрашава физически и духовно.

Оттук прозлизат и обвиненията и клеветите срещу Отец Йоан които са злонамерени и тенденциозни:

- «Непослушността към местния епископ» произлиза от това, че Отец Йоан не се съобрази с унижителните закани и обвинения на епископ Пахомий и с подкрепа на местните жители и редица други органи и институции в Босилеград и България продължи да строи църквата;

- Той «не изпълнява своите длъжности» заради това че, вероятно по нареждане на епископ Пахомий или с неговата негласна подкрепа, неговия колега свещеник Миодраг Драшко му упражнява систематичен тормоз като му отнема богослужебните книги, закана му се и го обижда на национална основа. Клеветническите «Финансови малверзации» останаха недоказани в продължение на цяла година. Ако имаше такива, няма никакво съмнение че те с удоволствие щяха да бъдат използвани за пълната дискредитация на Отец Йоан.

- Отец Йоан не се занимава с «политиканстване», но е наясно с политиката която по един или друг начин се промъква в действията на епископ Пахомий и йерей Миодраг Драшко не само срещу него но и срещу всички национално и духовно просветени хора в Босилеградско.

- Не е вярно, че Отец Йоан общува с «разколническата и непризната черногорска църква». Свещеник Бойович присъстваше и пригласяше както и много други християни на Великденското богослужение което Отец Йоан служеше в църквата в с. Райчиловци, Босилеградско, но това «общуване» явно се използва с клеветническа цел.

- Ако носенето на кръст на гърдите без благословията на епископ Пахомий е «грех» за който могат да се нарушат отношенията между двете църкви тогава явно тия отношения не са поставени на стабилни основи.

КИЦ «Босилеград» изразява уверението си, че твърденията на епископ Пахомий се дължат на доносническата дейност на йерей Миодраг Драшко и определени хора от структурите на държавна сигурност които продължават подмолната си дейност срещу всичко което укрепва и развива националната и духовна идентичност на българите в Западните покрайнини. Това се вижда и от омразата с която епископ Пахомий споменава «Западните покрайнини» в писмото до Светия Синод на БПЦ.

Това е причината и за съпротивата която се оказва за освещаването на църквата. Епископ Пахомий е готов да наруши и отношенията между двете църкви робувайки на националистическите си предрасъдки срещу българите.

БПЦ трябва достойно да защити позицията си пред Вранянската епархия. Тя на първо място трябва да се ръководи от потребността от освещаването на църквата която да служи на православната вяра на българите в Босилеград като част от тяхната национална идентичност и да има готовност български епископ

да освети църквата ако епископ Пахомий откаже да направи това. Правенето на каквито да е отстъпки в това отношение би било предателство към българите в Босилеград.

Не бива да се забравя, че СПЦ беше главната опора на сръбската националистическа политика в десетгодишната гражданска война в бивша Югославия и нанесе тежка вреда най-много на сръбския народ а след това и на всички останали. Откриването и освещаването на една църква която ще служи на Христа в никакъв случай не би трябвало да застраши отношенията между двете църкви ако те наистина са искрени и добри. Напротив. Всичко останало, включително и писмото на епископ Пахомий е по-скоро търсене на повод за разпри.

Апостолите проповядваха нещо друго Вестник «Братство», 23 октомври 2009 година, «И апостолите са говорили на майчиния си език»

В интервюто владиката врански Пахомий в «Братство», твърди, че по принцип, «...няма никакви проблеми богослужението да се върши и на български език» въпреки, че според него, «...най-добре е богослужението да бъде и на църковнославянски» и по-нататък стига до заключението, че «съществува каноничен ред който трябва да се спазва» и «не се е разпитвал на какъв език се провежда вероучението в Босилеград».

Малко по-надолу, владиката твърди, че исканията за ингеренция на Българската православна църква в районите с преобладаващо българско население «...повдигат хора, които са много далеч от истинската вяра». Владиката твърди, че «ако попитате хората, издигнали такива плакати, да кажат «Десетте божи заповеди» или «Отче наш» все едно – на сръбски или на български език – няма да го направят. Истински вярващия народ никога не е поставял въпроса кой е патриарх, кой е богослужител, ако той проповядва православието според евангелието.»

Да, ако проповядва православието според евангелието!

Но какво общо има евангелието като религия, вяра, етика и начин на мислене и поведение с използването на църквата като средство за популяризиране и налагане на великосръбската националистическа идеология върху чужди територии и сръбизиране на чужди народи и малцинства? Ако сръбската православна църква имаше авторитета да овладее злото в собствения си народ да не посяга върху чужди територии и народи – тогава може би щеше да има право да ни държи уроци за морал. Но владиката много добре знае, че едно зло предизвиква друго зло и това зло не може да се предотврати с никакви православни проповеди. Още повече когато свещениците се сринат в очите на вярващите и те престанат да им вярват.

Защото свещениците които в името на Христа, но за сметка на Милошевич благославяха комендантите на «Скорпионите», «Белите орли» и генералите които етнически прочистяха «сръбските земи» и само за два дни в Сребреница избиха 8 000 мюсюлмани (те Божи чеда ли са?) и нямат право да говорят за «Десетте Божи заповеди» и «Отче наш». Накрая, владиката казва че «промени са възможни» (в смисъл промяна на юрисдикцията на СПЦ над Босилеградско и Цариградско) «...но само при условия така да реши църквата с цялото си устройство и според валидните за нея канони, а в никакъв случай по почин на политиката и политиците... За такова нещо е необходимо съгласието на всички останали поместни православни църкви...»

Пресветли владико, Сръбската православна църква така ли дойде в Босилеградско и Цариградско – със съгласието на всички останали поместни православни църкви? Няма ли да си признаете, че вие, (СПЦ) тук дойдохте напук на всички православни канони и точно «по почин на политиката и политиците» които най-напред изпратиха войници и жандарми които избиха, изгониха или сръббизираха българските православни свещеници за да унищожат вярата на ония които вярваха и се молеха на Господа да го опази и спаси от нашествениците които с огън и меч бяха тръгнали да правят нова империя на Балканите?

Вие твърдите че ние даже не знаем «Десетте божи заповеди» и «Отче наш». Дали? Ето някои: «Не убивай» (в името на Велика Сърбия), «Не лъжи» (в името на официалната политика), «Не кради» (чужди територии, църковни книги, гори и пр.), «Не пожелавай нищо чуждо» (виж горното!) и т.н. А за «Отче наш» не се притеснявайте: Всички ние се молим за нещо, въпросът е Той коя молитва ще чуе – нашата или вашата.

Иван Николов

Каузата ЗАПАДНИ ПОКРАЙНИНИ не е обречена ...

СЪСТОЯ СЕ ВТОРАТА СЕСИЯ НА СВЕТОВНИЯ ПАРЛАМЕНТ НА БЪЛГАРИТЕ

На 3-4 октомври 2009 г., във Варна се проведе втората сесия на Световния парламент на българите /СПБ/, който миналата година беше създаден в рамките на Асоциацията на българите по света. В работата на парламента взеха участие 200 души, от които 100 делегата бяха извън и 100 от България. Това е първата институция от този род създадена в България с цел да решава нелеките проблеми на българите по света, за които държавата майка или не се сееща или се сеещаше от време на време. Обгрижването на диаспората е част от външната и вътрешна политика на всяка държава, която истински уважава себе си. Нещо което досега са го доказали на дело почти всички съседни на България страни. В Унгария отдавна съществува Световен съвет на унгарците финансиран от бюджета на обгрижващата своята диаспора, унгарска държава. В България обаче въпросът с диаспората или се премълчаваше, както беше по времето на комунистическия режим или се решаваше на парче, конюнктурно, след 1990 година. Това че беше създадена Държавна агенция на българите в чужбина не помогна на нито едно от бройните след падането на комунизма български правителства да създадат институция, която истински не само да обгрижва своите сънародници зад граница, но и да води политика спрямо тях.

Днес все повече външни българи възприемат тази Агенция като затворено и труднодостъпно чиновническо бюро до което трудно се стига и с чиито чиновници още по-трудно се разговаря. Ако самите българи зад граница не бяха създали и изградили свои институции и организации, които да ги представляват пред държавата майка едва ли някой в София щеше да се трогне от техните проблеми. Лошото е, че между множеството български организации зад граница, бяха създадени или по-точно инфилтрирани и такива, които под формата на "загриженост" за правата на своите сънародници на практика защитаваха чужди каузи с парите на съответната държава, която ги е създала. Слава богу, че в работата на Световния парламент на българите не бяха допуснати такива организации, макар че миналата година някои се бяха промъкнали претендиращи да бъдат депутати в тази високо отговорна институция.

ОБЕДИНЕНИЕТО

на външните българи стана с огромно закъснение. Това е процес, който тепърва започва и който на двудневното заседание на Втората сесия на парламента сложи основи за воденето на нова политика по отношение на българската диаспора. Българските политици обаче ще трябва да из-

вървят още много път докато разберат, че държавата има не само интерес, но и задължение да приобщава своите сънародници зад граница, и че изпращането от време на време на по някой танцов състав при бесарабските и западнопокрайните българи не означава, че с това е решила всички проблеми които ги вълнуват. А проблемите са от различно естество, защото и самите общности са различни, с различни проблеми и терзания, които могат да се решават единствено ако някоя институция в България са захване с тях. Защото досега всичко беше хаотично, сложено в един кюп – от образование и култура до придобиване на българско гражданство и решаване на въпроси касаещи нарушаване на човешките и малцинствените права в съответния район където живее компактно българско население, какъвто е случая със Западните покрайнини и Македония.

Миналата година във Варна се проведе Първия Велик събор на българите по света, който събра на едно място няколко хиляди българи от и извън България. Това беше и първата национална манифестация на българския дух на всичките 14 милиона българи пръснати на пет континента. Тогава беше формиран и Световния парламент на българите, в който бяха избрани 200 депутати от и извън България. Особена заслуга за това имат Научния център за българската национална стратегия, Община Варна и новоучредената Асоциация на българите по света, която

ще заседава през четири години. Парламентът ще заседава всяка година в началото на есента. За нашите читатели от Западните покрайнини е важно да отбележим, че всичките тези начинания станаха действителност благодарение усилията на ръководителите на Научния център за българска национална стратегия и Българската академия на науките и изкуствата /БАНИ/, акад. проф. Д-р Григор Велев, акад. Д-р Емил Александров, чл.н.о.р. полк. Костадин Костадинов, кмета на община Варна г-н Кирил Йорданов и др.

И ДОКАТО

миналата година управляващите в някакъв вид се появили на събора, тази година, което остана напълно неразбрано от участниците, не се появили нито като гости, нито като наблюдатели. Едвам на втория нит от заседанието на парламента, когато се гласуваха предварително обсъжданите решения в залата се появи новоизбраната председателка на Държавната агенция за българите в чужбина, г-жа Райна Манджукова. Остана неясно и неразбрано от страна на участниците в парламента, защо на официалното му откриване не дойде нито един официален представител на изпълнителната власт и защо след като новото правителство, което твърдо и категорично беше заявило позицията си да води нова политика спрямо българите зад

граница не уважи с присъствието си този висок форум. От него отсъстваше и министъра без портфейл отговарящ за българите зад граница, Божидар Димитров.

Заседанието на парламента, въпреки отсъствието на политиките, се проведе успешно. Сред членовете на Световния парламент имаше хора с различни професии - научни работници, преподаватели, журналисти, адвокати, историци, лекари, писатели, преводачи, правозащитници, кметове и зам.кметове в общините с преобладаващо българско население. Всеки един от тях имаше какво да каже и какво да попита представителите на изпълнителната власт, стига те да бяха дошли да ги чуят. Сред обсъжданите по комисию теми, бяха: положението на българските общности зад граница включително с техните медии, образованието, проблемите с придобиване и българско гражданство и неговото ускоряване, състоянието на българските войнишки паметници зад граница, ускоряване на преговорите за връщане на дълга на Турция към България по Ангорския договор от 1925 г, ангажиментите на Гърция към Севърския и Лозанския договори, както и към Европейската конвенция за националните малцинства за признаване на българското национално малцинство в Гърция, работата на българските дипломатически служби с българските граждани, живеещи и работещи в чужбина, приемане на етичния кодекс на българския емигрант, както и призови за лобиране в полза на Отечеството. Чуха се и доста тревожни неща касаещи правата на българите в Западните покрайнини, Македония, Косово, Албания, Гърция, Румъния, Молдова, Украйна... Обсъжданите теми бяха гласувани като решения на Световния парламент, с които ще бъдат запознати официалните институции на Република България с предложени същите да бъдат решавани съгласно законите на страната.

ВЪПРОСЪТ

с положението на българското национално малцинство в Западните покрайнини беше сериозно засегнат в двудневното заседание на парламента. Полк. Костадин Костадинов запозна делегатите с положението на българите в Западните покрайнини и политиката на българската държава. Аз като председателка на Хелзинкския комитет на българите в Сърбия запознах присъстващите с опитите на казионния вестник "Братство" от Ниш да манипулира българското обществено мнение и да търси пари от България с цел финансиране, докато Димитър Димитров като представител на Демократичния съюз на българите в Сърбия запозна делегатите с настоящите проблеми на българското национално малцинство в Западните покрайнини с акцент върху най-новите нелепи събития които се случиха в село Паралово свързани с отказа на представители на СПЦ да бъде осветен храма "Св. Иван Рилски Чудотворец". Беше изтъкнат натискът който сръбските власти оказват върху българския свещеник в Босилеград, отец Йоан, както и върху българи в Цариброд и Босилеград които имат двойно гражданство и карат коли с български регистрационни номера. За съжаление, участие в парламента не можаха по обективни причини да вземат Иван Николов от Босилеград

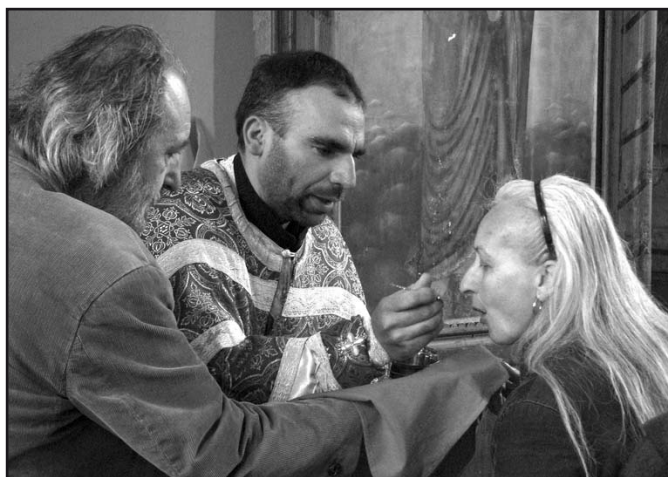
и д-р Марко Шукарев от Цариброд. Парламентът единодушно взе решение българските държавни институции да бъдат уведомени по случая а в онази част, която засяга финансирането на медиите в Западните покрайнини, както и да бъде категорично заявено, че Световния парламент на българите е против каквито и да било опити за финансиране със средствата на българския данъкоплатец на просръбски казионни медии какъвто е вестник "Братство" и същевременно от държавата да бъде потърсено съдействие за финансиране на списанието "Бюлетин" излизащо в рамките на КИЦ-а в Босилеград.

Също така беше обсъждана възможността за разпространяване на специално издание на в-к "Будилник" от Лондон в Република България и Македония, както и издаването на списание "Родина", като печатан орган на Асоциацията на българите по света.

Гласувано беше и предложението на акад. д-р Емил Александров за необходимостта от възстановяване на българското гражданство на нашите сънародници в Р Македония и Западните покрайнини, придобито през 1941 г. и отнето през 1945 г. в нарушение на Конституцията, както

и даване на българско гражданство на българи от Молдова, Румъния, Украйна и Русия.

И още нещо, въпросът със Западните покрайнини беше сред най-актуалните теми обсъждани в двудневното заседание на Световния парламент. Представителите на Западните Покрайнини и Македония в знак на несъгласие с поведението и примиренческата политика на Българската православна църква и в знак на солидарност с отец Йоан по време на

произнасяне на приветственото слово на варненския митрополит Кирил застанаха прави обръщайки му гръб, с което предизвикаха одобрението на присъстващите представители на медиите, дошли да отразяват събитието, както и на голяма част от депутатите. Повечето от тях пожелаха в знак на солидарност с българите от Западните покрайнини да се снимат край плакатите на босилеградските българи, които Димитър Димитров беше донесъл във Варна. Като гост, в заседанието на парламента взе участие и г-н Лео Ван Деисбург, представител на холандската неправителствена организация Международно християнско движение за политика, личен съветник на депутата в холандския парламент отговарящ за националните малцинства в Европа. Той беше доведен на заседанието на парламента от представителите на банатските българи в Румъния, които обещаха, че с холандския си гост, който се занимава с положението на банатските българи и останалите етнически малцинства в Румъния в най-скоро време ще посетят Западните покрайнини с цел да посети храма "Св.Иван Рилски Чудотворец" в село Паралово и да разговаря с отец Йоан по повод случващото се около и след неговото построяване, след което да изготви доклад до холандското правителство по случая.

С други думи казано, процесът с обединението на българите по света продължава, а каузата Западни покрайнини вълнува изключително много българи.

Начертанието вместо Евангелието

„Не съдете, за да не бъдете съдени” – Евангелие от Матей, гл. 7

Църковното хранилище в с.Извор 2007 г.

Преди почти една година в уводната статия на „Бюлетин” бр. 57, между другото бях споменал, че новозначеният в Босилеград свещеник Миодраг Драшко реже и продава църковните гори и не хваща кандилото без пет хиляди динара. За продаването на горите имах и писмени доказателства а за другото научих от хората които идваха при мен и се оплакваха от безбожно високите такси за опела, кръщавки и венчавки които някак си по това време значително се бяха увеличили.

Написах го не с намерение да омаловажавам, обиждам или клеветя новия свещеник а да защита интересите на миряните, особено на много бедните, които отиват в църква да търсят утеха, смирение и покаяние. Самият аз се смятам за вярващ и се възмуствам от поведението на ония които са призвани да ни учат на християнска етика, скромност и въздържание а самите са лишени от такива качества и видимо ламтят за пари.

Разбира се, тогава още не знаех, че парите от изсечената църковна гора в „Рисовица” са използвани за закупуване на алуминиева дограма на попвата къща от която току-що бе изгонен отец Йоан и в нея се бе настанил поп Драшко със семейството си. Не знаех и че е започнало изнасяне на стари църковни (български) книги, църковни вещи и съдове от босилеградските църкви уж за да се прави някакво църковно хранилище във Враня. Ако знаех, статията ми вероятно щеше да получи съвсем друг призвук.

Оказа се, че и това което съм написал (или по-точно споменал) е много и някои „случайни” хора ми предадоха хабер от попа, че той ще ме съди! Не се изненадах. Защото винаги съм бил наясно с ролята на Сръбската православна църква във великосръбския националистически проект. Съдбата на българското малцинство в този проект и състоянието в което то се намира днес, не оставя никакво място за съмнение относно тази роля. Пък и паметта ми ме служи безпрекорно и не мога да забравя телевизионните емисии от деведесетте години на миналия век на които настървени журналисти гордо показваха как „богвдъхнове-

ните” сръбски свещеници изпаднали в националистически транс, размахваха кандилниците и освещаваха оръжието на комендантите на „Червените барети”, „Тигрите”, „Белите орли”, „Скорпионите” и пр. военни формации, които в името на „сръбството” сеяха огън и смърт в Хърватска, Босна и Косово и се връщаха оттам с пълни камиони бойна плячка бясно профучавайки край върволиците бежанци напуснали родните си огнища за да търсят спасение за себе си и семействата! Краят на войната показа, че Бог не е взел предвид молитвите им и че ще им трябват дълги години покаяние за сторените грехове. Моля се на Господа да ни пощади от такава църква и такива свещеници. Ако те тогава бяха на мястото си, щеше да има поне един малък морален коректив срещу настървените престъпници които днес обитават ареста на международния трибунал в Хага.

Няколко месеца преди да спомена поп Драшко в уводната статия на „Бюлетина”, владиката Пахомий бе обявил война на нашия свещеник отец Йоан и бе преместил дисциплинарно отец Михаил в Сръбско пак за кражба на църковни пари и продаване на църковни имоти. Бе си (само)назначил и ново Църковно настоятелство под председателството на адвокатката г-жа Здравка Гагулска.

Както и да е, в началото на годината получих призовка от Общинския съд в Босилеград като обвиняем. Поп Драшко чрез адвокатката Гагулска ме обвиняваше за клевета, демек, това което съм написал изобщо не било вярно! Не се изненадах, защото знаех с кого си имам работа.

Само не ми беше ясно как един истински свещеник, служител на Христа, може да наруши Евангелието от Матей където в гл. 7 е казано: „Не съдете, за да не бъдете съдени, защото, с какъвто съд съдите, с такъв ще бъдете съдени, и с каквато мярка мерите, с такава ще ви се отмери.

Пък и ако аз бях чак толкова голям грешник, един истински свещеник, какъвто би трябвало да бъде поп Драшко, не може да не си спомня гл. 18 от Евангелието където е записано:

„21. Тогава Петър се приближи до Него и рече: Господи, колко пъти да прощавам на брата си, кога съгрешава против мене? До седем пъти ли?

22. Иисус му отговаря: не ти казвам до седем, а до седемдесет пъти по седем.”

Питам се, ако един свещеник сам не се придържа към християнската етика, как може да научи другите да я спазват? Как той може да ме убеди че съм сбъркал и да търси покаяние от мен ако не е в състояние да прощава?

Разбира се, аз не мога да разчитам на Светото писание, дори и от такива Христолюбиви чеда каквито са поп Драшко и г-жа Гагулска, (която съвсем случайно има и българско гражданство), защото дръзнах да сваля булото от истинското им лице. Те заведоха дело за клевета срещу мен, не за да оспорват твърденията ми (за които и самите те знаят, че са верни) а да оспорят правото ми на активна гражданска позиция и да ме дискредитират като човек който през целия си живот е работил за правата и интересите на българското национално малцинство в Сърбия. Нямам никакво намерение да се примиря с положението в което

искат да ме натикат: да стана кротичък, мълчалив, послушен и да се правя, че не виждам и не разбирам нищо както повечето мои сънародници.

Още в началото попитах съдията дали няма конфликт на интереси между г-жа Гагулска като адвокат и поп Драшко като неин клиент, защото тя, като председателка на Църковния съвет е участвала във взимането на решения които поп Драшко е провеждал. Съдията бе на друго мнение. В продължение на делото, г-жа Гагулска и поп Драшко не се и опитаха да оспорват твърденията ми. Естествено, аз трябваше да ги доказвам. Поп Драшко се правеше на обиден и ми държеше познатите политически уроци, а г-жа Гагулска си гледаше в папката.

Делото още продължава с изслушване на свидетели.

Никога не съм очаквал милост от немилостивите.

Най-малко очаквам да ми бъде взето за облекчаващо

Църковното хранилище в с.Извор 2009 г.

обстоятелство това, че като уважаван общественик, публицист и поет използвах влиянието си за да събирам средства из България за поправка на стари и строеж на нова църква в село Паралово.

Това е може би и най-големия ми грях спрямо ония представители на СПЦ които винаги са издигали Начертанието на Гарашанин над Евангелието. Или по-точно, които злоупотребяваха с Евангелието за да прокарат Начертанието – създаване на Велика Сърбия чрез окупация на чужди територии и асимилация на чужди народи и малцинства, обричайки на тежки страдания не само тях, но и самия сръбски народ който вече два века страда от безумието на своите политици. Това не съм го измислил аз. Просто съм го научил от сръбските интелектуалци и някои истински свещеници които се опитват да си направят равносметка за изгубеното време и да налукчат пътя към бъдещето.

Аз им се прекланям и ги подкрепям.

Ако това е моята вина – готов съм да отговарям.

Но само под условие нещата да се назовават с истинските им имена. И ако срещу мен се води политически процес за всичко което съм казал, написал и направил за защита на общоприетите и универсални права на човека и гражданина който случайно принадлежи към българското малцинство в Сърбия – да заповядат да го направят пред лицето на сръбската, българската и световната общественост.

А ако някой си мисли че може да ме тормози и унижава със скалпчени обвинения за измислени клевети за да ми отправя някакви заканителни послания – просто е сбъркал адреса.

Иван Николов

Дали е случайно?

Случай първи.

Едно изказване в Скупщината на Сърбия на депутат от Сръбската Радикална Партия Драган Стеванович от Сурдулица за Босилеград като нова кризисна точка в Сърбия, разбуни духовете и дори стана предмет на разискване на заседанието на Общинската скупщина. Въпросния депутат е споменавал екстремистки групировки които искали да предизвикат безредици. Според изявлението на общинския съветник и председател на Сръбската Радикална партия Зоран Станоев, което пренася в-к "Братство", от централата на партията го осведомили, че към тях се обърнал гражданин от Босилеград който се оплаквал, че определени "пробългарски групировки" му оказвали натиск. След това получили още едно анонимно писмо с приложени две страници от "Бюлетина" в една от които се поставял въпроса за валидността на Ньойския мирен договор. Това е достатъчно Босилеград да бъде прогласен за кризисна точка, нали?

Случай втори.

Общинския съветник от листата на ДСБ, доктор по ветеринарна медицина Емил Пейчев, на заседанието на Общинската скупщина в Босилеград поиска защита от компетентните органи на властта защото напоследък получавал сериозни заплахи за имуществото и живота си.

- Откакто станах съветник от листата на ДСБ, аз и семейството ми постоянно имаме неприятности. Определени хора непрекъснато ми се заканват и ако никой не ме защити, ще бъда принуден да се изселя. Може би точно това им е и целта. След като комшиите взеха да ми се заканват с пушки, поисках защита от полицията, но вместо да бъда защитен, полицията ми взе оръжието за лична защита. Най-напред пребиха овчаря ми, детето ми гониха с коси, тровиха ми овце и кучета и накрая ми изпепелиха 6 тона сено. Сгазиха ми на пътя една кобила и вместо обезщетение Общинския съд в Босилеград ме обвини, че съм отглеждал опасни домашни животни и ми наложи глоба.

След всяка закана се оплаквам в полицията, но тя не реагира. Бабаитите толкова се осмелиха и открито се хвалят, че са хора на полицията. Поради това публично се обръщам към всички институции в общината и в държавата да ме защитят, за да мога спокойно да живея и като всеки свободен човек да изкарвам поминъка за себе си и семейството. Принуден съм да поискам помощ и от българския посланик в Белград, както и от генералното консулство в Ниш – е заявил Пейчев на заседанието на Общинската скупщина.

С оглед на личността на Емил Пейчев, логично е да се попита, дали заплахите срещу него не са свързани с членството му в ДСБ и безкомпромисните му критики срещу близки до властта хора за закриването на ветеринарната служба и унищожаване на животновъдството в Босилеград?

Случай трети:

Милчо Манолчов е българин от Босилеградско, преподавател в Техническото училище в Сурдулица. В края на септември е арестуван под съмнение, че сексуално е използвал малолетна ученичка от същото училище. Разследван е и след два дни отново арестуван с обяснението, че "може да повтори деянието". След едномесечен престой в предварителния арест във Врня, прокуратурата е повдигнала обвинение, а предварителния арест е продължен за още един месец. Без оглед на изхода на делото, Манолчов завинаги е компрометиран пред колектива и в семейството. Съпругата му не работи, дъщеря му е студент, синът му е ученик в България в спортно училище "Васил Левски" в Кюстендил

Всичко е възможно. Но... Милчо Манолчов е член и активист на ДСБ. Има изразено българско национално самочувствие. Придобил е българско гражданство. Кара кола с български регистрационни номера. На последните избори е подкрепил кандидатурата на сегашния кмет Новица Тончев. Имал е претенции да се кандидатира за директор на Техническото училище. Дали всичко това е случайно?

Иван Николов

Как да защитя българското име на дъщеря си?

Общо взето, съм запознат с положението на българското малцинство в Сърбия. Но едно е да си запознат и съвсем друго, да го изпиташ на гърба си. Жалкото е, че девет години след демократичните промени в Сърбия, нашето положение с нищо не се подобри. Напротив, стана още по лошо.

Ето какво ми се случи на мен.

В Босилеград, в Здравния дом има около стотина души медицински персонал, но когато съпругата ми трябваше да роди, дадох ѝ медицинско направление за Родилния дом в Сурдулица. След като при зимни условия благополучно пропътувахме пътя от село Бистър, Босилеградско, през Власина до Родилния дом в Сурдулица, на 18 януари тази година ни се роди дъщеричката София и аз с документа за раждане отидох в общината да я запиша в гражданския регистър на родените.

Там служителката Миряна Манасийевич ме попита как да бъде фамилното име на София и аз ѝ отговорих, че със съпругата сме се разбрали тя да носи моето фамилно име и тъй като аз съм Петков, дъщеря ни София, според българската именна система, трябва да бъде **Петкова**.

Г-жа Манасийевич ми отговори, че така не може, но щом вече сме се разбрали със съпругата дъщеря ни София да носи моето фамилно име, тя може да я запише само като София Петков, а ние, ако искаме тя да бъде Петкова, трябва да водим управителна процедура за промяна на фамилното име!?

Опитах се да ѝ обясня, че като принадлежащ към българското малцинство в Сърбия имам определени права и че не е редно аз да водя процедура, (която, между другото, струва не малко пари), за промяна на фамилното име на дъщеря ни, когато именно тя ѝ променя фамилното име. Г-жа Манасийевич любезно, но категорично ми даде да разбера, че ние като родители не можем да запишем фамилното име на дъщеря ми София така както ние желаем и я записа Петков, което, според нашата традиция, е фамилно име на мъж.

Това страшно много ме засегна и обиди, и на 18 февруари т.г. изпратих писмено оплакване на Министерството за държавно управление и местно самоуправление и помолих за мнение. Едва на 7 май т.г. получих отговор, че моето оплакване е проследено на Министерството на труда и социалната политика – Отдел за грижа за семейството и социална защита. Накрая, на 11 юни т.г. получих следния отговор:

“По повод вашето искане за мнение за начина как да постъпи Общинското управление в Сурдулица във връзка с прилагането на член. 345 от Семейния кодекс, в конкретния случай записване на фамилно име на вашето малолетно дете в гражданския регистър на родените – София Петкова (18. 01. 2009 година), имайки предвид вашите доводи за принадлежност към българското национално малцинство и доводите, че жените при българите традиционно носят фамилни имена Петкова, а мъжете Петков, ви доставяме следния отговор:

С член. 345, ал. 1, от Семейния кодекс (“Служебен вестник на РС” брой 18/2005) е постановено: “Фамилното име на детето определят родителите според фамилното име на единия или двамата родители”. Това означава, че родителите които имат едно и също фамилно име, трябва да определят същото фамилно име и на детето, докато родителите които имат различни фамилни имена, могат да дадат на детето едно от фамилните имена на родителите. В конкретния случай, съгласно споразумението

на вас като родители, детето може да носи фамилното име на бащата – Петков, и компетентната гражданска служба може да направи само такова записване.

По повод частта от Вашето искане, уважавайки вашата принадлежност към българското национално малцинство в Република Сърбия вашето малолетно дете да се запише според българския правопис – Петкова, ви осведомяване, че според предписанията на Република Сърбия имате право от съответната гражданска служба да искате да се допълни записването, тоест личното име на детето, в кръщелното свидетелство на родените в Сурдулица да се запише и според езика и правописа на националното малцинство към което детето принадлежи и че управителния орган при когото се води гражданския регистър би бил длъжен да се произнесе по този иск съгласно член 11 от Рамковата конвенция за защита на националните малцинства на Съвета на Европа (Закон за ратификация “Служебен вестник на СРЮ” – международни договори брой 6/98). Член 334, ал. 2 от Семейния кодекс (“Служебен вестник на РС брой 18/2005, член 9 от Закона за защита на правата и свободите на националните малцинства (“Служебен вестник на СРЮ” брой 11/2002 и 57/2002) и член 7 от Закона за служебната употреба на езика и писмата (“Служебен вестник на РС” брой 91, 53/93, 67/93, 48/94”

Началник: Драган Вулевич

Както се вижда, въпреки принципното становище да защити безспорното ни право на фамилно име според българската именна система и Министерството на труда и социалната политика на Република също дава един доста двусмислен отговор. Какво означава **“...да искам да се допълни записването, тоест личното име на детето, в кръщелното свидетелство на родените в Сурдулица да се запише и според езика и правописа на националното малцинство към което детето принадлежи...”** Да разбирам ли, че това **“допълнение на записването и според езика и правописа на националното малцинство”** означава, че нашето дете ще има две фамилни имена, едното по сръбския и другото по българския въпрос? Защо отново тия двусмислени недомълвки и тълкувания за замазване на очите, когато е очевидно, че общинското управление в Сурдулица в продължение на десетилетия, систематично подменя фамилните имена на българките? И защо аз, като лоялен гражданин на Република Сърбия и българин по народност комуто са **“гарантирани всички права по международните стандарти, че и повече от тях”** трябва изобщо да се занимавам с този въпрос и да воювам половин година с институциите за да получа накрая някакъв двусмислен отговор? Естествено, ще продължавам да се опитвам в Общинското управление в Сурдулица да защитя правото си дъщеря ми да носи българско женско фамилно име, но дали някой си дава сметка, че освен обидите и униженията на които подлагат семейството, ми бъркат дълбоко в джоба! Защото, да отидеш от село Бистър, Босилеградско, до Сурдулица, не е като да отидеш в съседната улица – за нашия стандарт това са си сериозни разходи.

Знам за случаи когато деца родени в Белград или Нови Сад са записвани според българската именна система и никой не е правил въпрос от това. Защо само Общинското управление в Сурдулица се занимава с това? И още един въпрос: Ако вместо за София Петкова ставаше дума, примерно, за някоя си Мурвета Исмаилви, как щеше да постъпят в Общинското управление в Сурдулица?

Горан Петков, с.Бистър

В слава на илюзиите, заблужденията и глупостите

Значи, преживяхме и тазгодишния 24 март; претърко-лихме десетата годишнина от началото на въоръжената интервенция на Северноатлантическия пакт върху избраните военни цели на тогавашната СР Югославия, на първо място върху полковете и бригадите на домашните въоръжени сили които направиха военно положение на Косово. Язък че тази “кръгла годишнина” мина така както мина! Защото тя беше идеална възможност държавния връх да излезе пред домашната (и световна) общественост “с окончателната заключителна сметка” от военната 1999 година. Разбира се, това можеше да стане само под едно условие: ако официална Сърбия навреме беше назначила представителен екип, съставен например, от няколко домашни и чуждестранни (цивилни и военни) експерти и изследователи на мултидисциплинарни квалификации и структури които, след основно и съвместно, (разбира се, многогодишно)

изследване, да подготвят студия в която да се съдържат сигурни отговори на всички значителни за военните действия на Косово въпроси и в която да бъдат осветлени и всички останали трагични събития свързани с интервенцията на Алианса на почвата на СР Югославия/Сърбия преди десет години. Накратко, с този анализ – който по логиката на нещата трябваше да се сложи сред документите от първокласна обществена и държавна важност – щяха да се премахнат бройни неясноти и заблуждения от войната, която в номенклатурата на сръбските националисти бе наречена “НАТО-бомбардировка”, тоест, “Втори Косовски бой”.

За съжаление, и този път можехме само да сънуваме такъв анализ. (А щом Сърбия не е в състояние да направи “заключителна сметка” на войната в която бе “извършена агресия” на нея, тогава е илюзорно от сръбските власти да се очаква поне отчасти обективен баланс на останалите войни водени на почвата на бивша Югославия в които Белград беше и главната причина и главния актьор.)

Такава студия най-вероятно няма да се появи в Сърбия и през следващите няколко десетилетия. Няма, защото и у нас, и в държавата и обществото, най-напред в елитите на властта и силата липсва съзнание от необходимостта от такъв и подобен подход не само към косовската военна драма, но и към цялото близко минало; в страната Сърбия няма политическа воля за такъв анализ; и на елита и на “широките народни маси” им липсва готовност за самокритика и покаяние; което ще рече, че Сърбия е дефицитна откъм отговорност на властващите структури и други силови центрове спрямо сегашните и бъдещите поколения! Ако сръбската власт, с Борис Тадич на чело, по някакво чудо застанеше пред “своя народ” ние твърдим, че за една нощ би се променило отношението на международната общественост към Сърбия, защото това би било най-убедителното доказателство, че тя притежава морални (и всички други капацитети), преди всичко, да изкупи тежките военни (и други капацитети) които бяха направени под сръб-

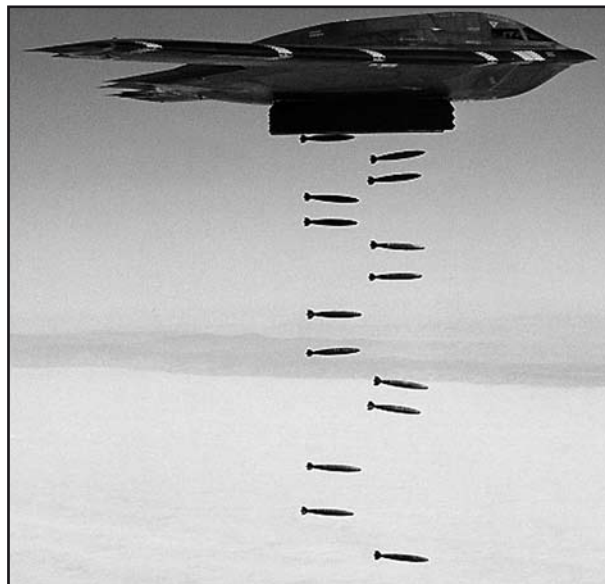
ското военно знаме; това би бил сигурен знак, че тя иска да стане човешка и уредена страна и е известно, че широко щеше да ѝ се отвори вратата за колективна сигурност и Европейския съюз. Вместо това, нашата държавна двойка (президентът Тадич и министърът на външните работи Йеремич) и то някак си точно по време на десетата годишнина за която става дума, се запиляваше по света (седалището на ООН, Египет) набирайки гласове за непризнаване на Косово и за “новата среща на необвързаните в Белград”, вероятно през 2011 година! (Половин век от Първата конференция на необвързаните в Белград!?)

Разбира се, всичко това не означава, че десетата годишнина на “НАТО-бомбардировките” не е достойно отбелязана. Да, и още как, и то на всички нива на държавното и обществено устройство, въпреки че президентът на държавата не си беше в къщи. На почти всички нива на залудната гибел на принадлежащите към въоръжените сили (освен на “святата сръбска земя”, където “шиптарите” масово изразяваха благодарност на Алианса в слава на независимостта на “несъществуващата държава Косово”) и на случайните страдания на гражданите, бяха проведени възпоменателни срещи и положени венци. Общия знаменател на беседките от всички журналистически текстове и ученически творби на тази тема почти буквално гласеше: “Те ни бомбардираха, Сърбия това няма да забрави”!

Обаче в този широк и много плитък “кладенец на помненето” – никъде не се намери поне

малко място за истинските причини за “бомбардирането”. Никому в тоя наплив на родолюбие, не хрумна макар и през стиснати зъби да процеди, че въоръжените сили на Слободан Милошевич бездушно изгониха през Проклетиите почти един милион косовски албанци; че свирепо бяха избити десетина хиляди “шиптари” и че стотина техни трупове в хладилници бяха извозвани и разхвърляни по “благородната” страна Сърбия да не би някак да се скрият следите на този срам! Нямахме и помен от това, че четиримата военни и полицейски генерали (Драголюб Ойданич, Небойша Павкович, Владимир Лазаревич и Сретен Лукич) пред Трибунала в Хага тъкмо бяха осъдени за тежки военни престъпления направени на Косово. Вместо това, ламентираше се само над “нашите жертви”, въпреки че и днес не се знае поне приблизително точно колко са загиналите принадлежащи към “нашите” въоръжени сили и колко наши “цивилни”. Премиерът Мирко Цветкович боравеше със сведения които правителството на Кошунница отдавна бе пуснало: че са загинали 1002 принадлежащи към армията и полицията и около 2 500 цивилни и че 12 500 лица са ранени и повредени!

В тези непроверени бройки, дори и да искаха, наивните граждани трудно можеха да открият измамата, именно на тях и днес безочливо се натрапва заключението – че гражданите и цивилните обекти бяха главните цели на бомбите и

ракетите на Алианса! Тази илюзия настана преди десетина години в работилниците на черната пропаганда на Милошевич: най-напред виеха сирените в знак на “обща опасност” след което отрядите на “смелите патриоти” се събираха на площадите и мостовете, изпълняваха някакви сцени и уж караха инат на пилотите на “НАТО-бомбардировачите”, тоест, ужжим им се предлагаша като мишени на отворено пространство. Разбира се, че нито един от тези “родолюбци” не пострада, защото те добре знаеха, че техният риск бе сведен на нивото на случайност, тоест на “колатерална вреда”. Но, ония които от страх и липса на информации слизаха в мазетата и други убежища при всяко виене на сирените – изпращаха нечестното послание: НАТО предимно унищожава “сръбските цивилни”!

Произволността все още господства в сръбското политическо и медийно пространство и когато става дума за касетната муниципалитет с която “НАТО-бомбардировачите” засипваха “цивилното население”. Все още “от око”

се твърди, че всичката тази муниципалитет е била “обогатена” с радиоактивни материали. Тази форма на заговор срещу Сърбия надълго бе разисквана и в Народната скупщина непосредствено след отбелязването на десетата годишнина на “агресията срещу Сърбия”. Божидар Джелич, един от плеядата “прославени” сръбски генерали в “Косовския бой 1999”, днес изтъкнат член на Сръбската напредна партия, предвождаше група “посланици-патриоти” която целия си потенциал в разискванията за пакета екологични закони насочи срещу “НАТО-агресора” който “ни унищожаваше с касетни бомби с обеднен уран”. Но при толкова шум в отнoшение към касетните муниципалитет, трябваше да се очаква, че Сърбия ще бъде сред първите редове на страните които се борят за забраняване на това зло. За съжаление, когато на 3 декември миналата година в Осло се подписваше Конвенцията за пълна забрана на касетните бомби – Сърбия беше една от първите малобройни страни в света (единствена в региона!) която не сложи подпис на този документ!

Отделна глава към тази тъжна приказка са генералите на домашните въоръжени сили. Те всичките във военните училища и академии са учили основния урок от военната теория чието есенциално послание гласи – военномандващият никак не смее да води войските си в такива битки в които няма никакви шансове за успех! Искаме да кажем, че генералите са знаели, (длъжни са били да знаят!), че тогавашните въоръжени сили на СР Югославия/Сърбия не са имали нито един промил вероятност да постигнат военните си цели в сражението с технически многократно по-мощните сили на Алианса. Въпреки това, коменданта на “нашите части” ешелонирани “в отбраната на Космет”, генерал Небойша Павкович в навечерието на “Втория Косовски бой” на “своя народ” изпрати лъжливо послание: “Ще отбраним Косово и по цена всички да измрем!” Неговите военни и (особено) следвоенни хвалби за смелостта на сръбската армия бяха засновани и на известни реални факти: няколко месеца преди бойните действия цялата армия бе в бойно положение на Косово, всички верижни и на колела возила и всички оръдия от по-голям калибър бяха окопани и утвърдени така “че и атомна бомба нищо не ни можеше” (както се хвалеха определени генерали).

Фактът, че сръбската армия навреме се бе окопала и укрепила на “косметските бойни линии”, значително по-

влия човешките загуби и военна техника в бойните редици на сръбската страна да бъдат значително по-малки отколкото се очакваше според военните стандарти в сравнение с огромната несъразмерност в бойните сили на воюващите страни. Но тази проста истина от техническо естество, в интерпретация на военно-политическата пропаганда в Сърбия беше превърната в продукт на сръбския военен гений! В тази болна сметка ще излезе, че в бойните редици са изгинали “само” около хиляда принадлежащи към въоръжените сили (официално сведение в оборот), и че в сравнение на вече споменатите параметри, са могли да изгинат и три пъти повече! Всъщност никой не трябваше да загине, защото подлагането на слабичките въоръжени сили на СРЮ/Сърбия под огромното разорително действие на ракетите и бомбите на Алианса при което противникът беше извън действието на слабото домашно въоръжение, граничеше с побъркан ум, да не казваме и с престъпление!

Между тукашните генерали и останалите висши офицери, само генерал Момчило Перишич предупреждаваше върховния комендант Милошевич, че ще бъде пагубно и за армията и за държавата и за обществото ако се противопоставим с оръжие на Алианса. Както и можеше да се очаква, Перишич твърде бързо бе сменен от поста началник на Генералния щаб а на възловите позиции във военната йерархия заседнаха генералите карриеристи и професионални патриоти. Ако офицерския кор бе застанал зад Перишич – за което имаше силна опора защото черногорския член на Върховната команда отказа да участва в това безумие на Милошевич, поради което върховната команда според тогавашната конституция нямаше легитимност – вождът щеше да се намери в небрано лозе и щеше да си постави въпроса как да реализира тази своя налудничавя идея. Обаче, въпреки че генералите, както вече казахме, добре знаеха Милошевич накъде води армията и държавата, те през всичките тези години от пенсионерската хладовина повтарят една и съща мантра: че са “защитавали отечеството” и че “като професионалисти” не са “имали право да не изпълняват наредбите на върховната команда”!

Това безобразие падна върху плодна почва. Затова и на десетата годишнина максимално се злоупотребяваше с фразата – че принадлежащите към въоръжените сили на Сърбия “с гибелта на Косово” всъщност “са сложили живота си на олтара на отечеството”. Май че са жертвани на олтара на общонародната глупост и на личните интереси на Милошевич. Известния ни адвокат Сръджа Попович в едно есе записа и следното: “...изолацията която последва без оглед на това колко траеше даде възможност да се изравнят сметките с прозападната “пета колона” и “предателите” от редовете на опозицията и при това да не се грижи за тънкостите с човешките права и демократичните стандарти. Милошевич не се ядосваше много за загубата на Косово... Но Милошевич и “сръбските патриоти” извадиха още полза от косовската покрайнина: все докато Сърбия важи за международна пария, Сърбия от причина за “НАТО-агресията” се загнезди в несравнимо по-удобна позиция на жертва. Не само “жертва на Запада”, но и “жертва на Шиптарите”! Зад тази благодат тя се крие и сега. А в слава на всичките тия илюзии, заблуждения и глупости от перото на “бащата на нацията” Добрица Чосич излезе и шестия том на прочутите “Записки на писателя” под съответното заглавие “Време на змиите – малката световна война срещу Сърбия” който бе представен в малката зала на Коларчевото завещание в Белград, точно на 24 март тази година. Има “с какво” да излезем пред “световните насилници” поне до следващата годишнина.

Сеячи на вятър

Да се забрави, това е целта на тази власт. Да се забравят за Сребреница, за Сува Река, за Избица, за Дубрава... За всички места и за всички хора. Тия места не съществуват, там нищо не се е случило, пък и ако се е случило, там най-големите сръбски патриоти са защитавали сръбството. Само..., заради Запада трябва там някого да осъдим. Какво да се прави, налага се!

Старо правило на йезуитите е, че важното не е важно, а неважното е важно. Както в сръбската приказка за Косово. Колкото времето все повече минава, сръбският елит все по нахално и болно повтаря своя вариант на косовската приказка. При това, рядко някой се сеца да се върне в началото и да си припомни какво и как се случи. Твърдението, че който се вятър, задължително жъне буря в Сърбия всеки ден отново се потвърждава. Дългосрочното инвестиране на сръбските политици, политически и всякакви други елити даде плод. Няма да говорим за крайния изход, той все още е неизвестен, дори и за самото стълкновение – не, но за последствията – да. Или поне за едно от тия последствия.

Факт е че преди 10 години, по време на операцията „Подковица“ на Косово бяха изгорени 120 000 къщи, бяха убити десетина хиляди души и 3000 бяха изгорени или погребани извън Косово, придружени с национален хор от ругатни за жертвите и човешката цивилизация изобщо и всичко се свежда до теорията за възможността за постигане на националната цел или до нежеланата съдба на косовските албанци. Има толкова доказателства, някои даже са публикувани във вестниците така, че едно зряло общество лесно може да се определи към фактите. Националната и религиозна истерия при операцията „Подковица“ беше толкова голяма, че принадлежките към сръбските сили бяха абсолютно уверени, че предварително са аболирани за всички престъпления които направят на Косово. За това уверение съществуват стотици и стотици снимки на усмихнати воители пред запалените албански къщи. Такива престъпления имаше толкова и бяха толкова страшни, че от болката на невинните същества все още се тресат основите на цивилизацията на планетата.

От друга страна точно е, че правосъдните власти в Сърбия заведоха определен брой дела за военни престъпления. Бяха произнесени и някои присъди. Обаче те, въпреки че се осмеляват да дават надежда че не всичко е загубено, все пак по-скоро представляват срам за държавата и обществото отколкото причина за задоволство. Оттук произлиза тезата, че не бива да се радваме на белградските съдебни дела за военни престъпления. Това само си отгъщават ония които са измислили, планирали, вдъхновявали и насърчавали престъпленията, на ония които не са били достатъчно лоши и които своите престъпни дела не са довели до окончателен край, или не са били достатъчно умни да не оставят следи. Когато навремето започна делото срещу „Скорпионите“ малцина се ужасиха от убийствата на цивилните. Средния сърбин си каза: „Кой ги .бе, нека ги съдят щом са били толкова глупави да се снимат“. Същевременно, изхода на съдебните дела налага въпроса дали тия съдилища означават, че Сърбия е постигнала това пряко необходимо прочистване, дали Сърбия е успяла убийството на всеки друг човек да направи не само наказуемо но и че то представлява ореол и всякаква екскомуникация на убийците и престъпниците.

Отговорът, за съжаление трябва да бъде отрицателен. Всичките тия съдебни дела са бледи и незначителни пред, например, националистическия цирк при арестуването на полицаите в Лесковац, или продължаващото колективно мълчание за престъпленията и престъпниците. Съдилищата, ако са добра новина, дойдоха не вследствие на узряване на сръбското общество, нито от промяната на отношението към злото като феномен който се случва на хората. Съденето на престъпниците не дойде в резултат на независимите

действия на полицията и правосъдието, защото ако беше така, тогава в Сърбия щяхме да имаме толкова производства подобни на това в Сува Река, колкото и престъпления, което означава стотици. Сува Река е настанала в резултат на политическо решение, както и съденето на Скорпионите е резултат на излъчването на филма за престъпленията, а съденето за убийството на братята Битичи, в резултат на американския натиск върху Белград. И накрая, ако търсим общ знаменател на всички тези и още много следващи процеси които сръбското правосъдие ще води за военни и други престъпления, това е, ако щете вярвайте, прикриване или замазване на още по-големи престъпления и опит за защита на един друг велик, най-големия от всички злодеи, Ратко Младич.

Въпреки че със всеки изминат ден е по-възрастна, сръбската власт с нищо не е по-мъдра и все още отстоява налудничавата си политика към Косово, политика която все повече я отдалечава от пустото желание материализирано в скорошното възклицание на президента „никога, никога, никога, няма да признаем Косово“, и че скоро, още само мъничко трябва да изчакаме и ще си бъдем на нашето Косово. Просто е възхитително с каква лекота всяка сръбска власт, па дори и тази актуалната, националните проблеми, дори и стратегическите какъвто е Косово започва да решава хулигански редовно избирайки и отстоявайки максимално най-мръсния начин. Залъгвана с грубия факт, че домашната публика винаги се „лови“ на този начин, сръбската власт пословично „голия цар“ предлага и на международната общност, бясно тръбейки за двойните аршини и липсата на обективност от нейна страна, когато международната общност вижда, че царят все пак е гол.

Грешките които прави сръбската власт, а пропос Косово, и сръбските национални цели са много. Едната, например, е опитът на Белград да направи луд целия свят! В Белград упорито говорят за стотици убити сърби, а никой не спомемена хилядите избити албанци, на сръбските политици са им пълни устата със стотици изгорени сръбски къщи, а всички са забравили десетките хиляди албански, ужасяват се от хилядите изгонени сърби, а преди десет години сръбската държава изгони почти милион албанци. Естествено, има някой който не е забравил това. Естествено че и пословичното сръбско правене на луд целия свят и този път не мина. При това на сръбската общественост постоянно се сервираат селектирани сведения за състоянието на Косово, сведения които са толкова селективни, че почти представляват лъжливо информиране. Не си спомням която и да е сръбска медия да е публикувала, че сърбите нямат ток затова защото десетилетия наред не си го плащат, или че аптеките в сръбските анклавни нямат лекарства защото сърбите не искат да напишат иск на Косовската митническа служба да пуснат лекарствата през границата.

Милошевич отдавна е мъртъв. С отиването на Черна Гори и Косово изчезна и последната отломка на бляна за Велика Небесна Сърбия, само идеолозите на този чудовищен проект са живни и още как. Те, с едва няколко хагски изключения, безгрижно се наслаждават на свободата, всеобщата забрава на престъпленията и правата и въоръжена защита която им осигурява властта. Този блян, който е мъртъв, въпреки че мнозина го снуват, е заснован на злото, на насилието, убийствата, палежите, прогонствата и прочистването. Пътят по който се стига до Небесна Сърбия не е от „жълти тухли“ а път от кръв и зло в чието начало ще срещнете насилиници, престъпници и авантюристи от всякакъв вид, а на края стонове, бежанци, сакати и просици. На този страшен път горят къщи и градове, изнасилват се момичета, убиват се цели семейства на довчерашните приятели, сеят се бежанци по целия свят, мъка и нещастие. На тоя път е запалено, изнасилено ограбено всичко което е могло да се запали, насили, ограби и убие. Идеята за Велика Сърбия като страшен змей от детските христоматии се хранеше само със смърт и само със смърт.

Мирослав Филипович

Лов в мътното

Глобалната икономическа криза като че ли даде възможност на сръбските националисти, както те си мислят, в международната суматоха да отстояват своя (поразен) проект. Сега, когато и Русия, тяхната главна опора, минава през дълбока финансова криза, на сръбския фронт продължава офанзивата в която основно участват меморандистите, няколко писатели, журналисти и историци. Тази, по влиянието си значителна групировка в последните няколко месеца публикува бројни книги които имат за цел да бетонират техните виждания, но и да оправдаят ролите им в този престъпен

проект. В това Чосич всячески е най-активен. Той казва, че "от истината за разбиването на Югославия, войните които са водени на нейна почва, особено от истината за войната в Босна, пряко зависи бъдещето на сръбския народ и неговия човешки образ в света". Това е пряка реакция на неотдавна приетата Резолюция в Европейския парламент с която се канят всички балкански страни, както и страните членки на ЕС, да приемат 11 юли като ден за оплакване на жертвите на геноцида в Сребреница. Резолюцията също изтъква необходимостта по този начин да се отдаде нужната почит на всички жертви на престъпленията направени по време на балканските войни. Трудно е да се повярва, че Скупщината на Сърбия в обозримо време сама ще приеме такава резолюция.

Въпреки отдавна утвърдените факти, сръбските националисти и по-нататък изтъкват, че "сърбите, борејки се за свободата си, са защитавали и християнска Европа от джихадския ислям". С тази теза започна войната в Босна, а сега тя се използва като оправдание за направените престъпления. Никой не спори, че в Босна са воювали и муджахедини за което съществуват множество сведения, но те пристигнаха в Босна след като в началото на 1992 година започна акцията за прочистването на Босна от мюсюлманите. Резолюцията на Съвета за сигурност при ООН-е № 712 за ембарго върху оръжието (през есента 1991) най-много засегна мюсюлманите, защото те нямаха начин да се защитават от сръбската агресия. Затова внасянето на това оръжие от Иран и нарушаването на тази резолюция, донякъде бе разрешено и от Запада. Заедно с оръжието дойдоха и определен брой муджахедини. Важна е хронологията на събитията защото военния ураган беше последствие или епилог от процеса който продължаваше над 20 години.

Добрица Чосич беше важен актьор в подготовките на войната в Босна. Много пъти е повтарял: "Помагах, и доколкото можах се залагах сръбския народ да се организира политически. В предговора на книгата "Създаване на Република Сърбска" Никола Колевич изтъква, че босненската война е била "освободителна" и че Караджич е най-заслужил за създаването на Република Сърбска. Така си мислят и в Трибунала в Хага и затова ще му се съди за престъпления и геноцид направени в това име. Добрица Чосич като ментор заслужава да бъде поне свидетел на това дело. Неговите книги, интервюта и статии всякак ще бъдат добър източник за осветляване на втория план, както той казва, на босненската война.

В маратонското интервю в седмичника НИН от 12 февруари 2009 година, Чосич също се опитва да утвърди антиитовската опозиция защото тя в Сърбия, според него, "просто е анулирана". Всеки който поне от малко следи събитията в Сърбия знае, че именно тази опозиция подготвяше войната и се отрече от демократичната трансформация. Освен това, тя и днес, къде формално, къде неформално е на власт в Сърбия. Само един член от тази група, Борислав Михайлович Михиз, се разкавя. В искрена очна ставка с истината той казва: **"Навредихме на авторитета на Черквата, Университета, Академията, Френската 7 и почти на всички публични личности които нещо означаваша. Прахосахме народното стопанство, пропиляхме държавата и жизнения стандарт на нейното население, а сръбския народ осрамихме до края на света. Властващите режимни гарнитури които доведоха до този невиджан катастрофален баланс, но и техните противници които не съумяха да им попречат, трябва да си отидат от политическата сцена. Сред тях, разбира се, и моя който ви говори"** (Борба, 6 септември 1993).

Не може да се отрече политическото влияние което Чосич и кръгът около него имаха в Сърбия най-малко три десетилетия.

Неговите зачестили обаждания в сръбските медии (Политика, Вечерни Новости и НИН) имаха за цел да прехвърлят отговорността за войните върху Тито и комунистите с което да освободят Сърбия от отговорността за войните в последните десетилетия на XX век. Като че ли комунистите не бяха и сърби. Тито някак си, особено след 1974 година, все пак беше символ на сложна държава, именно на онази държава която Чосич разрушаваше. Защото Чосич не можа да разпознае ценностите на модерното общество като национален интерес на Сърбия. Напротив, използвайки митовите и замъглявайки историческата истина той и неговата група изтъкнаха като сръбски интерес "рекомпозицията на Балканите", което в дадените обстоятелства означаваше етническо прочистване и завоюване на нови територии.

Освен прекрояване на миналото, най-значителната политическа инициатива в Сърбия през последните месеци бе усвояване на Устава на Войводина. Реакциите на белградските партии, както и на същите ония актьори които Михиз споменава, ясно показват че тази групировка, отричайки правото на сложността на Сърбия и на нейната децентрализация, продължава да се бори против модерната сръбска държава. Очевидно е, че са настали различия в самата Демократична партия която иначе беше решаваща при гласуването на Устава в парламента на Войводина. По този повод се огласи и Синода на Сръбската православна църква който в писмото си до председателката на Скупщината Славица Джукич-Деянович, президента Борис Тадић и премиера Мирко Цветкович изрази загриженост, че предложения устав на Войводина ще застраши суверенитета и териториалната цялост на Сърбия. Ивана Дулич по този повод отреагира по следния начин: "Всеки път когато тръгнем към Европа се създава коалиция от САНУ, Синода на СПЦ и СПС." Сръбските националисти забравят, че Войводина доброволно е влязла в Сърбия, а след това и в Югославия и че в оформянето на новото държавно пространство на Сърбия основателно иска най-добро решение за себе си. Присаждането на държавни амбиции на автономистите от Войводина е изпробван белградски метод, който, да си припомним, се оказа пагубен за Сърбия. Затова е крайно време Белград да се определи и към Сърбия (Войводина, Шумадија, и други региони) като равноправни части на тази държава. Белград се държи изключително като арбитър по всички въпроси за живота и смъртта на цяла Сърбия, което доведе до голямо напрежение и недоверие между центъра и перифериите. Единствения начин за оживяване на Сърбия е нейното децентрализиране и регионализиране които са постулати на модерния свят.

И президентът Тадић поръча на гражданите на Войводина, че Войводина с Устава ще получи това което ѝ е гарантирано с Конституцията и че Войводина като регион безспорно има европейски, но преди всичко сръбски характер. Тя е съставна част на Сърбия и винаги ще бъде такава, каза Тадић. Непрекъснатото настояване върху сръбския характер подвежда под съмнение истинските намерения на Белград, защото Войводина е един от най-значителните мултиетнични и мултикултурни региони, не само в Сърбия, но и в бивша Югославия.

Обаче глобалната криза има и някои отрезвяващи ефекти върху сръбската политическа класа. Бавно се артикулира повторно обръщане към ЕС, без оглед на това колко е искрено. Става ясно, че Сърбия само от Брюксел може да получи помощ и подкрепа. Божидар Джелич след завръщането си от Давос побърза да заяви, че е необходимо регионално сътрудничество и солидарност което миналата година бе разрушено в името на целостта на Сърбия. Също така Джелич, заяви че очаква задвижване на механизмите на солидарността на ЕС и в случаят със Сърбия. Истината е че междувременно се стопиха изнудващите капацитети на Сърбия което е добра предпоставка за нейните бъдещи отношения с ЕС.

Още нещо е насърчително: нямаше сериозни инциденти по повод първата годишнина от независимостта на Косово. Отиването на групата опозиционни парламентаристи на Косово за да демонстрират териториалното единство на Сърбия е поредната несполука. Първо заради това, че те там отидоха в две колони. Упоритото търсене на начин Милорад Додик да раздели Босна също влиза в определена фаза. Именно, Додик на срещата на тримата лидери в Мостар поиска приемането на територията на Република Сърбска с нейния политически капацитет като предусловие за ревизия на Дейтънското споразумение. Второто условие се отнася за правото на съществен вот, право на самоопределение до отцепление, което да се потвърди три години след приемането на Конституцията. Срещата пропадна защото условията на Додик (Чосич) бяха неприемливи за другите две страни. Въпрос на време е, кога светът отново ще се върне към Босна като към собствено огледало. Едва когато Босна се стабилизира, Балканите ще тръгнат към своето европейско бъдеще.

Изнудване на реализъм

След цели 20 години, значи и след независимостта на Косово, процеса на разпадането на Югославия е завършен. С разпадането на Югославия сърбите, както навремето говореше Добрица Чосич, са принудени да открият държавно-политическа форма за решаване на националния си въпрос. Той още през деведесетте години на ХХ век говореше, че това трябва да бъде федерация на сръбските земи. В тази федерация трябва да влезнат, не „всички сърби“ а само сръбските етнически области. Изхождайки от така определена и поставена цел, сръбският елит не прие изхода на разпадането така както го определи международната общност. Именно, комисията на Бадинтер определи критериите за признаването на новите земи, тръгвайки от АВНОЮ-вските граници (и Конституцията от 1974 година), признавайки правото на самоопределение на републиките а не на народите.

Обаче, Сърбия все още се надява, че в глобалния хаос ще осъществи намеренията си за прекомпозиране на Балканите. Чосич и днес твърди, че „Балканите не могат да се европеизират докато етнически и държавно не се дефинират“. Той счита, че „американската и модерната европейска философия за мултиетнически държави и общества на Балканите, в Босна и на Косово представлява насилие и нов вид колонизация“. Най-младия говорител на сръбските националисти, Вук Йеремич, добре е разбрал това изречение, което се вижда и от негово изявление за “Вашингтон Таймс”. Той заяви, че трябва да се обсъди дали да се разреши развитието на демокрацията в Босна и Херцеговина, или ще се каже, че това не е държава, а протекторат. Йеремич казва: „Може би това наистина ни е необходимо, но хайде да не се правим, че тя (БиХ) е държава“. Или, както това би казал Чосич: „Единствено, най-човешко и най-демократично решение би било на сърбите да се признае правото на самоопределение“.

Сръбските националисти донякъде и успеха: наложиха етническият принцип като единствен критерий за решаването на всички териториални спорове. Не само че с война отбелязаха сръбските територии, но и етнически ги консолидираха и само чакат по-добра възможност за обединение. За две десетилетия, в сянката на войните в Хърватия, Босна и Херцеговина и на Косово, те постигнаха етническа консолидация и на самата Сърбия. Десният националистически радикализъм който не стихва в Сърбия, ксенофобията и омразата към другия (включително и към малцинствата), докараха малцинствата до минимум с тенденция процентно още да намаляват. След почти постигнатите цели, за сръбския елит е неприемливо да се откажат от единствената историческа възможност най-накрая да „освободят Босна“ и да обкръжат сръбското етническо пространство, дори и по цена, както сега стоят нещата, на разпадането на самата Сърбия. От една страна, агония поради икономическата криза, а от друга – близка победа. Германският историк Холм Зиндхаузен в своята значителна книга „История на сърбите от 19 до 21 век“ правилно твърди, че „сръбската история ще се развие другояче ако нейния елит беше заинтересован за устройството на държавата и обществото, а не за териториалната експанзия. Тя можеше да стане високо развита страна, но това бе жертвано в името на великата идея която, деветдесетте години върна Сърбия сто години назад“.

Все пак, глобалната криза подейства и на сръбското правителство. След икономическия форум в Давос (февруари 2009) представителите на правителството в изявлението си започнаха с повече благосклонност да говорят за ЕС, па дори и за НАТО. Финансовия край на Русия като че ли отрезвително се отрази на оная част на правителството, което повече се стреми към ЕС който винаги се е солидаризирал със страните от Западните Балкани. Реализмът изнуден от колапсът и банкрута на страната закъсня спрямо шансовете които бяха предлагани на Сърбия за по-конструктивно отношение към Косово и съседите. Първо заради това, че икономическата неизвестност е все още голяма и в страните от ЕС. Девизът на Тадич „и Косово и ЕС“ все повече звучи като „нито Косово, нито ЕС“.

Трудно е да се намира друга страна като Сърбия която дотолкова да няма слух за бъдещето си. В най-трудните международни обстоятелства Сърбия днес трябва да постигне минималното, за да преживее, при това с малко или изобщо без симпатии за постоянните провали на външния министър, за постоянните афери които ежедневно откриват дълбочината на корупцията, за постоянното отричане на престъпленията които е направила над хърватите, бошняците и албанците, за моралното безчувствие, за постоянните изнудвания на съседите и на международната общност, за безпримерната арогантност към международните офиси и собственици си граждани, за грубостта и примитивизма. За отхвърлянето на антифашизма като антиевропейско постижение, за радикализма който застрашава другите, за ксенофобията и неспособността за критическа рефлексия на самия себе си. Всичко това само ускорява гниенето отвътре.

Опасността от разделяне и дестабилизиране на Сърбия може да се предотврати само с по-бързо интегриране в евроатлантическите интеграции. Затова дебатът „НАТО: да или не“ идва в истинския момент. Влизането на Хърватия и Албания в НАТО е съвсем ново стратегическо предизвикателство за Сърбия защото съществено променя обкръжението ѝ. Ако Сърбия скоро не вземе решение не само за присъединяване към НАТО, но и за изпълняване на условията за получаване на позиция кандидат за ЕС, ще си остане маргинализиран и изолиран остров, неутрализиран за по-нататъшна дестабилизация на съседите. Това подразбира Сърбия в кратък срок да промени отношението си към Косово и Босна и Херцеговина, сътрудничество с Трибунала в Хага и вътрешно уреждане на самата Сърбия. Всяко колебаене може допълнително да намали нейните шансове да се закачи за последния влак. Джоозеф Байден, скоро посети страните от Западните Балкани с което даде да се разбере, че САЩ държат на стабилността на Балканите. Без техния ангажимент картата на Балканите днес щеше да изглежда много по-различно, вероятно щеше да бъде по-близко до виждането на Чосич за прекомпозиция на Балканите. Това бе възможност след две десетилетия сблъсъци със САЩ, Сърбия отново да нормализира отношенията си със все още водещата световна сила, да приеме ценностите които значително са нарушени с глобалната криза и най-накрая, да започне конструктивно и творчески да участва в международните отношения.

Посмъртна присъда и на Милошевич

В края на февруари Трибунала в Хага произнесе присъда на така наречената „косовска шестлица“, съставена от значителна част от бившата държавна власт на Сърбия и СРЮ от времето на стълкновенията на Косово през 1999 година. На върха на тази политическа и военно-полицейска пирамида по време на стълкновенията на Косово (както и по време на войната в бившата СФРЮ), беше Слободан Милошевич, който бе обвинен в Хага и почина в Шевенинген, без да дочака края на делото. Заради престъпленията направени на Косово бе съдено на първите хора на Милошевич – експрезидента на Сърбия Милан Милутинович, вицепрезидента на югославското правителство Никола Шаинович, началника на Генералния щаб Драголюб Ойданич и на трима висши военни и полицейски офицери които са били на терена – Небойша Павкович, Владимир Лазаревич и Сретен Лукич. Обвинението ги товари за насилствено преместване, депортация, убийства и изгнание на албанците от Косово в първата половина на 1999 година.

Милан Милутинович бе освободен от обвинението, а на останалите обвиняеми им бяха изречени наказания с времетраене от 15 до 22 години затвор. По-точно, Милутинович веднага след изричането на наказанието бе пуснат на свобода, а Никола Шаинович, Небойша Павкович и Сретен Лукич бяха обявени за виновни по всички точки и осъдени на по 22 години затвор. Според оценката на съдебния съвет Драголюб Ойданич и Владимир Лазаревич са отговорни по две точки от обвинението, а не са виновни по останалите три и са осъдени на по 15 години затвор.

В присъдата на съдията Иян Бономи е образложено, че Милан Милутинович „не е имал пряк контрол над Югославската армия и не е бил сред най-приближените сътрудници на Слободан Милошевич и ключовите хора на Социалистическата партия на Сърбия“. Съдебният съвет е преценил, че Никола Шаинович „е бил един от най-близките сътрудници на Слободан Милошевич и че не е използвал голямото си влияние във властта за да предотврати престъпленията които са станали на Косово“. За генерал Драголюб Ойданич, тогавашен началник на Генералния щаб на Югоармията, съдът счита „че е знаел за престъпленията, и въпреки знанието си е продължил да командва с военните оперции“.

Небойша Павкович, оценява се в присъдата, е участвал във въоръжаването на неалбанското население през 1998 година както и при разоръжаването на албанците. Той, както пише, по време на стълкновенията е бил на Косово, имал е непосредствено наблюдение върху престъпленията които са правени, но в докладите си е намалявал значението на тия престъпления. Съдебния съвет също счита, че генерал Владимир Лазаревич е имал значителна роля в планирането и провеждането на операциите на Косово а също е имал информации и за престъпленията. Началникът на щаба на МВР Сретен Лукич е имал „значителна роля“, бил е редовно на срещите и е разполагал с подробни информации за събитията на Косово, но Съветът не е бил уверен, че този обвиняем е участвал в планирането на престъпленията. В присъдата на Трибунала е посочено, че силите на югоармията и МВР са правили депортации, насилствено са премествали, убивали и изгонвали косовските албанци. Констатира се също, че масовото разселване на албанците от Косово не е било причинено от НАТО бомбардировките, нито от стълкновенията между югославската армия и МВР Сърбия и ОВК, както твърдеше защитата на обвинените. Съдебния съвет на Трибунала счита за доказано и че силите на армията и МВР на Сърбия в общините в Косово, след началото на НАТО бомбардировките са нападнали селища с албанско население, малтретирали, ограбвали и убивали цивилни лица, нареждайки им да отиват в Албания или Черна Гора и палейки им къщите и имотите „създавайки атмосфера на терор“.

Председателят съдия Бономи прецени за доказано и

че „сръбските сили в края на март 1999 година са извършили масови убийства на стотици албанци, сред които и жени и деца, в Джаковица, Целина, Бяла Църква, Мала Круша и Сува Река. Телата на убитите по късно са намерени в масова гробница в Батайница край Белград“, е посочил съдията Бономи.

Прокуратурата в Хага товари обвиняемите и за изгонване на 800 000 косовски албанци и убийство на хиляди албански civili. Интересно е, че бившите съдружници и политически сътрудници по време на делото са се опитвали да прехвърлят отговорността си едни върху други, което според оценката на правните аналитици, е помогнало на Трибунала. Например, Неманя Стйепанович, (агенция СЕНСА), който е следил делото, твърди че по всичко личи, че обща стратегия на защита не е имало. Той счита, че „въпреки че не става дума за най-голямата група обвинени на които пред Трибунала е съдено за престъпления по общо обвинение, става дума за група най-високи политически, военни и полицейски официални лица изведени пред този съд за военни престъпления“.

Въпреки че не е ясно констатирано е, че не е съществувала така наречена „обща команда за Косово“ – ясно е че групата високи политически военни и полицейски функционери не е така действала така „неформално на Косово“. Присъдата изречена на „шестлицата“ в домашните и чужди медии както и между правните експерти отвори няколко важни въпроса: дали решението на МКСЮ даде легитимитет на НАТО да бомбардира Сърбия 1999 година, дали това ще повлияе върху делото пред Международния съд на Правдата за обявяването на независимостта на Косово и накрая – установява ли това отговорността на бившия режим на Слободан Милошевич, тоест лично неговата.

Експертите по международно право преценяват че присъдата в Хага с която бившите високи държавници на Сърбия са обявени за виновни за престъпленията на Косово донякъде може да затрудни положението на Сърбия пред дебата в Международния съд на Правдата за едностранното обявяване на независимостта на Косово.

Воин Димитриевич, експерт по международно право, предупреди че това решение може да повлияе на съвещателното мнение на Международния съд на Правдата тоест на неговата преценка за това до колко е оправдано самоопределението на Косово. Ян Клефнер от Института по международно право при Университета в Амстердам за ВВС каза че присъдата на Трибунала донякъде може да затрудни положението на Сърбия пред Международния съд на правдата, но „не може пряко да се подведе във връзка с едностранното обявяване на независимостта на Косово“. Обаче, той напомня че Съдът е признал за виновен самият политически и военен връх на Сърбия което показва и отговорността на държавата, а това ще бъде извадено като аргумент в бъдещите дебати за статуса на Косово.

Що се отнася до бомбардировките, френския „Монд“ след изричането на присъдата на „косовската шестлица“ обяви, че НАТО интервенцията „все пак е била оправдана защото даде възможност да се спрат престъпленията“. А това са, добавя вестникът, цитирайки Трибунала, „престъпни начинания с цел да се промени етническото равновесие на Косово и системна кампания на терор от големи мащаби, включително убийства, унищожаване на имуществото, кражби и сексуално насилие“. Такава оценка е, меко казано, спорна за сръбската общественост, но не може да се отрече че присъдата на Трибунала в Хага на екипът от доверени лица на Милошевич показва и тяхната пряка отговорност за направените престъпления. Именно, няма съмнение че решението на Трибунала в този случай по пръв път ясно показва връзката на бившия режим с престъпленията тоест както това някак си констатира и „Монд“ – че това е посмъртна присъда на Милошевич.

Интелектуалецът в прехода

Добрица Чосич, хронистът от Дединье

Той твърди, че днес са угаснали, изстинали и без значение идеите в неговите творби. Какво всъщност Чосич е казал с това? Нищо друго освен това, че неговото литературно творчество е засновано на политическата и социалната идея и че то всъщност представлява продължение на политиката с други средства, като някакъв романизиран вид политическа и социална акция а не като иманентен поетичен акт. Когато пропадна политическата идея, когато пропадна една идеология, пропадна и основата на публичния и обществен ангажимент на Чосич и на литературата му.

“Нима аз ще съм хронистът от Дединье за грандиозна драма на Косово и Метохия в която могат да останат без глави и моя племенник Драган и внуците ми Дарко и Иван и хиляди други младежи от моя роден край?” – това, през май 1999 в разгара на бомбардировките на НАТО срещу Сърбия, пита се Добрица Чосич в дневника си който преди известно време бе публикуван като шеста книга от Записките на писателя под заглавие “Време на змиите” и подзаглавие “Малка световна война срещу Сърбия (издател “Служебен гласник”).

Отговорът на поставения въпрос е положителен. Добрица Чосич преди девет години беше хроникьор на разрушителната международна несправедливост. Ден след ден той е записвал всичко каквото се е случвало интензивно критикувайки и зловещата безотговорност на тогавашната сръбска власт и разорителната отговорност на тогавашния евро-атлантически агресор. Ако тия дневници бяха публикувани непосредствено след бомбардировките, докато Милошевич все още беше на власт, те щяха да доведат своя писател в остро стълкновение с режима; днес, след едно десетилетие, когато ситуацията в Сърбия и със Сърбия е сериозно променена, тия записки, в основното си направление, са лански снегове, което още тогава е забелязал и самия Чосич: “записките които преди няколко години можеха да бъдат значителни и дори сензационални книги, днес-утре, ще станат бивши, мъртви книги” (стр. 238). Точно така, пред нас сега основно се намира една бивша хроника и едно критически мъртво слово на хартия.

От пожаревацкия Пашич до пожаревацкия Макбет

Във “Времето на змиите” съществува и едно по-дълбоко, интроспективно направление което като подводница няколко пъти излиза на повърхността на текста и тази своеобразна хроника на собствения литературен и политически живот, тази негова оценка на собствения литературен и политически живот, тази негова оценка на собствената роля и значение, ясна и сериозна, е от изключителна важност и за нашата политическа и за нашата литературна история. Никъде досега както в тази книга Чосич, без да се притеснява, не е

говорил толкова критично за себе си. В този смисъл пред нас е една жива, дори сензационална книга.

“Частичното одобряване на титовизма и режима на Милошевич, осъзнаване на добрите страни в режима на Комунистическата партия, радостта за някои победи на ЮНА и сърбите във войната с хърватите и мюсюлманите – представлява морална и политическа вина ако в тази война са направени престъпления” (стр. 234). Както е добре известно и на Чосич, “в тази война” от сръбска страна са правени ужасни престъпления към хървати, мюсюлмани и албанци. Значи, Чосич който до половината на шейсетте подкрепяше режима на Йосип Броз Тито (цели двацет години) и който с изявлението си за Милошевич като за най-голям сръбски политик след Пашич влияеше и на “вождовото” грандоманско самочувствие и на общественото разположение да приеме неговата разорителна дейност и подкрепяйки го и след това (“А аз след 1991 и 1992 все пак сътрудничих с този лицемер. Намирах се в заблудата, че той е повече патриот отколкото

властолюбец. Как посмях да повярвам, че този пожаревацки Макбет може да се съгласи с каквато и да е демократична и морална реформа на Сърбия?”, (стр. 220) – Чосич, личност която тогава в обществено-ността имаше огромно влияние, носи голяма морална и политическа вина.

Пропаст на историята

“Опитах се да изпиша човешката съдба на сръбската земя в този век (двацети, бел. моя); много важни събития не описах и не записах. Гасне моята литературна роля. Потъва и остава извън човешкия интерес и внимание и моето литературно дело. Можех ли, имах ли таланта да го направя по-дългочечно? Не вярвам. И аз принадлежа към света който отиде в пропастта на Историята” (стр. 45). “И книгите които писах да бъдат новите сръбски романи, сега не са нови сръбски романи. Причини да ги четат имат главно историците на литературата. Идеите които някога събуждаха и

формираха съзнанието на цели поколения, може да се каже и на целия сръбски народ, сега са мъртви идеи. Никого не задвижат и не възбуждат” (стр. 98).

В своята завещаваща, изповядваща книга, съхранявайки го в националната архивна библиотека, Чосич погребва и своето литературно дело. Говорейки за своя литературен опус толкова критично така както не е говорил нито един друг писател – че има само археологическа стойност – Чосич и тук е необикновено искрен и необикновен сигурен съдия. Той твърди, че идеите в неговите творби днес са угаснали, ступени и незначителни.

Какво всъщност Чосич е казал с това? Нищо друго освен това, че неговото литературно творчество е засновано на политическата и социалната идея и че то всъщност представлява продължение на политиката с други средства, като някакъв романизиран вид политическа и социална акция а не като иманентен поетичен акт. Когато пропадна политическата идея, когато пропадна една идеология, пропадна и основата на публичния и обществен ангажимент на Чосич

и на литературата му. “Аз съм писател на класическото, традиционно сръбство, това, което съществуваше в 20 век и се опита с болшевишката революция пряко да отиде в новата цивилизация. “Този опит пропадна” (стр. 181) – пояснява автора на “Времето на смъртта”, “Времето на злото” и “Времето на змиите”.

Анахронизъм и стереотипи

Защо романите на Чосич са анахронични? Проблемът тука е наистина в идеологизирането на литературата, но не и в историческия крах на идеологията. Чосич, това е същността на проблема, не е анахроничен от днес, той и във “своето време” беше анахроничен.

Литературното, публицистично и политическо творчество на Добрица Чосич е онтологизирано от неприкосновеността на националната идея и телеологическите стереотипи които извират от нея а е наставало от средата на миналия век точно по времето на деонтологизацията, детелеологизацията на мисленето и писането.

В своите литературни творби Чосич се обръща към читателя си основно като към сърбин а не като към индивид за който националното определение не е важно докато чете белетристика.

“Човешките права ще унищожат сръбската идентичност” (стр. 193), твърди Чосич и това негово старо становище имаше и политически и етични и поетически последиствия, толкова пагубни за да препоръчат неговото политическо, публицистично и литературно дело на историческото сметище. В това Чосичевско и на Чосич становище се роят шовинистични заключения. Когато говори за разликата между албанския и сръбския етнос, Чосич пише: “Тази социална, политическа и морална утайка на трибалния, варварски Балкан, взима за съюзници Америка и Европейския съюз в борбата срещу най-демократичния, най-цивилизирания, най-

просветения балкански народ – сръбския народ” (стр. 211). Такова изявление би разнежило и Димитрия Лютич и Драгослав Дража Михайлович, иначе смъртни идеологически врагове на Чосич.

Въпреки искрените публични застъпвания за защита на свободата на мисълта и говора, като основен демократически принцип – още през осемдесетите години на миналия век – разбиранята на Чосич за демокрацията бяха и си останали погрешни. На страниците на “Времето на змиите”, значи към края на деведесетте, той често изнася следното съждение: “Сърбия няма сърбин и човек който да има ума и смелостта да спасява сръбския народ” (стр. 86). Тази вяра в индивида като двигател на съвременната история, този хегелиански, доказано пагубен принцип – издигна на престола и Йосип Броз Тито и Слободан Милошевич на автократичния трон, винаги готов да доведе до диктатура. Свободата и демокрацията на едно общество се оглеждат в справедливостта на неговите институции а не в справедливостта, истинолюбивостта, смелостта на неговия вожд. Това което толкова добре разбираше неговия набор Десимир Тошич, Чосич не го разбра и това е същността на неговата анахроничност.

Обхватното литературно, публицистично и политическо дело на Добрица Чосич свидетелства за заблудите на идеологията в двайсети век в Сърбия, това твърди и нейния автор. Но важно е да се изтъкне, че това обхватно творчество за идеологическите заблуди пак е изразено със заблуждение; най-напред космополитно-комунистическо, след това отечествено-национално – и в двата случая, комунитарно и частично, в което се задушава индивидуалното и универсалното, което, авангардно във времето си, надживява своето време и в политиката и в литературата.

Златко Пакович
(Политика, 25 октомври 2008)

Чосич и днес суверенно владее със Сърбия

Видния белградски адвокат, един от най-смелите застъпници за човешки права и най-последователен борец срещу режима на Милошевич и на духът който е овладял сръбската политика, пред “Дани” говори за Добрица Чосич и неговата нова книга в която расистки обижда албанския народ, фалшивото дисидентство и преобладаващото влияние на сръбската политика.

Драголюб Тодорович: “Що се отнася за “антититовската опозиция”, никой като Чосич не е величал Тито.

“Тази социална, политическа и морална утайка на трибалния, варварски Балкан, взима за съюзници Америка и ЕС в борбата срещу най-демократичния, най-цивилизирания, най-просветения балкански народ – сръбския народ” – е написал академик Добрица Чосич за албанците на стр. 211 в “Записките на писателя 1999 – 2000” – Време на змиите.

Книгата е издадена от белградския Служебен гласник, а като редактори на изданието са подписани Слободан Гаврилович, Ана Чосич-Вукич и Гойко Тешич. Интересно е, че Гаврилович, който в това изречение не вижда нищо спорно, е член на Главния съвет на Демократичната партия, а Гойко Тешич е председател на комисията за култура при Демократичната пратия. Ана Чосич-Вукич е дъщеря на “бащата на нацията”.

Председателката на Комитета на юристите за човешки права, Биляна Ковачевич Вучо и председателката на Хелзинския комитет за правата на човека в Сърбия, Соня Бисерко, заведоха дело срещу Добрица Чосич за “разпространяване на расова, международна и религиозна омраза”. Естествено, чаршията веднага застана в защита на “заводския присаждач на дръвчета”, както на времето го нарече Миодраг Булатович. Освен издателството, Сдружението на писателите на Сърбия, Светозар Стоянович, Ягош Джуретич, в защита на “сръбския геджо” скочиха и винаги готовия Емир Кустурица предупреждавайки, че “нашите браконieri са решили да гръмнат Добрица Чосич”.

“Целта им не е само той, мишени са и президентът Борис Тадич, министър Йеремич и всички ония които никога няма да признаят

независимостта на Косово и Метохия. В тази подла кампания участват същите хора и медии които безпогрешно атакуват ония които са направили нещо добро и велико за страната.

За разлика от Кустурица, никой от официалните държавни органи до сега не е реагирал.

Белградския адвокат Драголюб Тодорович казва, че не го изнедава мълчанието на прокурора.

Тодорович: Вярвам, че заявката ще бъде или отхвърлена или прокурора изобщо няма да реагира. Ако ищеца отхвърли заявката, тогава Биляна Ковачевич Вучо и Соня Бисерко нямат право да продължават. Обаче, без оглед на решението, смятам че завеждането на наказателно дело срещу Добрица Чосич е полезно за обществеността.

Дани: *Защо е полезно?*

Тодорович: Защото мисля, че беше крайно време такова нещо да се сложи на дневен ред. Обърна се внимание, полемизира се за това... За всичко което е правил или писал, Добрица Чосич най-малкото трябваше да отговаря в Хага както и Момчило Крайишник или Никола Шаинович.

Дани: *За какво да отговаря?*

Тодорович: За всичко онова което е правил през последните двайсетина години. Днес в Сърбия съществуват две доминиращи опции: комунистическа и националистическа. И двете са консервативни и са срещу Запада, Америка, западната система, срещу всички наши съседни... С комбинацията на тези две опции се получава третата, националсоциалистическа. Ето, това е Чосич!

Дани: *Когато става дума за наказателното дело, ония които защитава Чосич казват че това е удар на творческата свобода на писателя. Дали наистина става дума за свободна творческа изява? Питам ви като адвокат.*

Тодорович: “Творческа свобода” било да наречеш един народ утайка?! Чосич не е само писател, но и бивш държавен глава. Освен това, Времето на змиите не е роман, а политическа книга в която той говори за истински събития, имена и хора. Нищо не крие! Освен следи на омраза към един народ, в тази книга няма и следа от как-

вото и да е художествено средство, алюзия, метафори... Чосич само продължава.

Дани: *Какво продължава?*

Тодорович: Подстрекаването, омразата...

Дани: *Видяхте кои станаха в защита на Добрица Чосич*

Тодорович: Всички станаха в защита на "бащата на нацията". Няма нито едно заблудено име.

Дани: *Дали тук е "заблуден" президентът Борис Тадић? Във "Впечатлението на седмицата" на ТВ Б 92, президентът каза, на-рафразирам, че дълго познава Добрица Чосич, но никога от него не е чул нищо обидно срещу който и да било народ.*

Тодорович: Изказването на президента Тадић е меко казано, обидно. Ако не е обиждавал, подстрекавал и омаловажавал всички съседни народи, какво всъщност друго е правил Добрица Чосич през последните двадесетина години? Чели ли сте предговора на Чосич за книгата на Никола Кољевић?

Дани: *Разбира се!*

Тодорович: Това е текст на 56 страници. Вижте, ако не ставаше дума за Сърбия, ще се съгласите, че е крайно необичайно това, че "Политика" изцяло предаде предговора, буква по буква. Както сами можете да се убедите, Добрица, ако можеше, същия момент щеше отново да възпламени Босна и да започне нова война.

Дани: *Защо "отново"?*

Тодорович: Когато започна войната в Босна, Чосич беше президент и на крайните части на границата с Босна и СРЮ.

Дани: *За какво говорите?*

Тодорович: За Северин на 22 октомври 1992; за Штръпци на 27 февруари 1993; за големия погром на мюсюлманското население в Буковица; за август 1992 когато Чехо Дачевич бе обсадил Плевля, дулата на топовете бяха насочени към града а заведенията на мюсюлманите сринати; за моментите когато ги застрашаваше кристална нощ... Говоря за заповедта на Генералшаба всички офицери на Югославската народна армия от сръбска народност по произход от Босна, да останат в БиХ. След Дейтън, те се върнаха в Югославия. Сърбия и Югославия снабдяваха босненските сърби с оръжие, оръдия, офицерски кадри, пари, муниции... Офицерите на ЮНА тука получаваша заплати, в Сърбия имаха запасно положение, лекуваха се Военно-медицинската академия... Сърбите от Босна бяха жива сила. Всичко останало водеха Сърбия и Югославия на чело със Слободан Милошевић и Добрица Чосич.

Дани: *Каква е отговорността...?*

Тодорович: Огромна! Чрез фонда за хуманитарно право застъпвах оцетените в случаят Штръпци. Съществува документация, че Железниците на Югославия, месец преди това, на 28 януари 1993 са знаели, че в Штръпци ще се случи отвличането. Освен Железницата, с това е било запознато държавното, военно и политическо ръководство на Сърбия и Югославия. А оттам и самият Добрица Чосич. Всичко е доказано.

Дани: *Къде е доказано?*

Тодорович: По време на съдебните процеси. В предмета Штръпци е доказано, че отвличането на мюсюлманите е организирал Милан Лукић. Точно се знае кои са присъствали. Осъденият Небойша Рани-савлевић е дал документирано признание, описал е подробностите... Въз основа на действаща присъда и утвърдени доказателства както и изказвания на отделни свидетели, Фондът за хуманитарно право е подал заявка срещу всички които са отговорни или са знаели за това престъпление, включително и Чосич. Това дело тече.

Дани: *Отново Ви питам: За каква отговорност на тогавашния президент на СРЮ става дума?*

Тодорович: Отговорността на Чосич е същата като на Шаиновић в Хага. Всъщност, Шаиновић никого не е убил, но като прислужник на Милошевић е координирал с акциите. Чосич беше стопанин, шеф...

Дани: *Как така – шеф? Нима това не беше Милошевић?*

Тодорович: Чосич беше шеф на държавата. Милошевић го смени затова защото започна да използва пълномощията си. През октомври 1922г., с Франьо Туджман делеше Босна с него уговаряше разселването на населението.

Дани: *Говорите за таканареченото "хуманно преселение"?*

Тодорович: Разбира се. В интервюто на Милорад Вучелић 1991 Чосич говори за хуманно преселение. Чосич създаде и издигна като лидери Радован Караджич, Йован Рашковић, Никола Кољевић, всички военни коменданти. Той ги доведе на власт. Чосич признава това.

Дани: *И неговата съпруга Божица Чосич, веднъж каза, че "всички партии са създадени в нашата къща".*

Тодорович: И действително е така. Той ги създаваше, работеше върху сръбството на техните лидери. По това време се говореше, че сърбите в бивша Югославия и Босна и Херцеговина са застрашени. Това не е точно! Вижте: от 1968 до 1972 следвах в Сараево и много

добре помня някои неща. На Кошево тогава имаше повече фенове на Звезда отколкото на Сараево; на курса Белград – Сараево имаше три самолетни линии на ден, а две седмично до Загреб; сръбските артисти играеха във фирмите на Шибо Кървавац, Бата Ченгич, Мирза Идризовић; Мича Орловић водеше представления, белградските певци вземаха първи награди на фестивалите; Райко Петров Ного рецитираше на бял кон пред Народния театър, пееше Неда Украден... Никога не съм почувствал каквато и да било неприязнь.

Дани: *Вижте, те са почувствали.*

Тодорович: Кой е почувствал? Сараево беше град чудо, отворено, широко... Не знам как е сега. Там се запознах с Мака Диздар, Изет Сарайлић, Дервиш Сушић, Ораховац, Шибя Кървавац... Преподавателите на Правния факултет бяха големи господа. Мустафа Камарич, Камхи, Стайич, професор Недо Зећ, Владо Йокановић от Млада Босна... В хотел Европа изпих първото си кафе през живота... Югославия беше силна, красива страна. Тия черкви, синагоги, джамии, катедрали... БИТЕФ, ФЕСТ, фестивалът в Пула... Всичко унищожиха.

Дани: *Кой го унищожиха?*

Тодорович: Ние, сърбите, ЮНА, Милошевић, Добрица Чосич. Чосич е консервативен националист, и същевременно представител на селския аграрен комунизъм. По-близо е до Пол Пот отколкото до Сталин. На времето каза, че във Втората световна война е отишъл заради сръбските селянки за да им поправи положението. Неговото най-голямо желание е било да бъде председател на колхоза във Велика Дренова... Знаете ли, Петьофи е говорил стихове на барикадите, Че Гевара е бил лекар и е отишъл в гората. А Чосич оправя положението на селянките! Бил е против самоуправлението, което е един вид акционерно дружество, против техниката, автомобилите, против тъмните очила за слънце... В книгата за Мича Поповић е писал есета срещу автомобилите; писал е за американската подводница която идва да убива европейските народи, против мебелите на Югодърво...

Дани: *Защо?*

Тодорович: Защото беше ортодоксален комунист, типичен представител на сръбското консервативно, удбашко течение. Когато Тито започна да пуши Томпуси, да носи очила за слънце, да учи английски, да играе валс с английската кралица, да се държи като западен държавник, Добрица беше възмуген. Тито обичаше жени, изкуството, започна да кани световните звезди – Софија Лорен, Джина Лолобриджида в Югославия, да ги ухажда, да учи маниери... Е, това не можеше! Трябва да си колхозница, селянка...

Дани: *В книгата за Чосич написяхте, че "Добрица Чосич е имал най-голямо доверие на Александър Ранковић. Свързваха ги еднаквите възгледи към света". Какво точно подразбирате под това?*

Тодорович: Чосич е типичен ранковић. Твърди че Югославия се е разпаднала с падането на Ранковић на Пленума в Бриони 1966 година. Обща им е ригидността, унитаризмът, централизмът, политиката на "здравата ръка", залагането за абсолютна доминация на Сърбия в една многонационална държава каквато беше Югославия... Оттам произтича и тяхното залагане за "един гражданин един глас". С повolenието на Ранковић, Чосич е ходил на Голи Оток...

Дани: *Уж за да пише книга която никога не е публикувана.*

Тодорович: Не е ходил заради книга...

Дани: *За какво е ходил?*

Тодорович: Добрица Чосич на Голи Оток е изследвал затворници. Съществуват свидетелства... Милуша Ивановић, сестра на Арса Ивановић, която е била затворничка на Голи Оток, в една емисия на радио Белград, в началото на деведесетите е разказала как Чосич е искал от нея да ревидира. Разказала е как се появил в бели къси панталони и сламен цилиндър, как се разхождал докато те, мръсни и измъчени, са трошили чакъл. "Защо е толкова трудно да се каже – ревидирам?!" попитал той. В Петрова дупка Чосич е видял Стеван Митровић, както и своя бивш професор Адолф Шумфъл който не посямал да го погледне в очите. Видял е шпалера, "топлия заек". Всеки нормален и морален човек който е видял какво се прави там, как се мчат и мчат и злепоставят хора, би си подал оставката, би осведомил домашната и световната общественост...

Дани: *Чосич казва, че е осведомил Ранковић и Кардел.*

Тодорович: Осведомил ги?! А те са знаели?! Моля ви се! Ранковић лично му е разрешил да отиде там. Той е бил плътно свързан с него. Вижте какво е правил след Пленума на Бриони. Написал е писмо с което се заканва на Тито...

Дани: *Как се е заканвал на Тито?!*

Тодорович: Направо! Казал че Сърбия няма да забрави смяната на Ранковић. От това писмо ясно се вижда, че Ранковић е готвил удар и че Чосич е бил един от заговорниците на УДБА срещу Тито.

Дани: *Известно е че Чосич е протестирал срещу смяната на шефа на югославската УДБА. Интересно, че това не е направил след падането на Милован Джилас. Казва, че "един път" е присъствал на делото срещу Джилас...*

Тодорович: Прависте. Казва – “веднъж”, но пропуска че това дело е продължило само един ден. Владимир Дедер по-късно напада Чосич и Яра Рибникар че са присъствали на това дело. Партията ги е изпращала. В Съда са били по задача.

Дани: Да, но не е ли чудно, че писател протестира срещу смяната на шефа на зловещата тайна полиция, а не прави това по повод арестуването на най-значителния югославски комунистически дисидент?

Тодорович: Не е чудно. Казва ви, че неговата връзка с Ранкович е била плътна и трайна. Чосич е черпил своя авторитет от Ранкович. По заповед на Ранкович през 1956 година е ходил в Унгария, а след това е подал доклад на УДБА за това което е видял там. Тук, казва той, се афирмирах, и Тито ме назначи за член на Комисията за изработка на програмата на СЮК. В книгата си цитира дневника на Чосич за унгарската революция, от която ясно се вижда, че е бил на страната на интервенционистите. По-късно е ходил с Тито, бил е на Галеб...

Дани: Да, това е известно. Обаче Чосич твърди, че още през 1945 виждайки как комунистите превземат Дедине, в него се създава съпротивление към комунистическата система, което е било семето на бъдещата “антититовистка опозиция”.

Тодорович: Чосич е лъжец!

Дани: Доколото разбрах, Добрица Чосич това не счита за недостатък. Напротив! Той казва: “Лъжата е вид на патриотизъм и потвърждение за вродената ни интелигенция!”

Тодорович: Чосич е тежък лъжец. Виждате за Голи Оток! Що се касае до “антититовистка опозиция”, никой като Чосич не е величаел Тито! Виждате предговора който е написал за Титовата книга за 1941. Едва ли някой друг някога е написал такъв панегирик! Да падането на Ранкович, Чосич е бил голям титовист. А когато говорите за “антититовистка опозиция”... Виждате писмото на Живорад Стойкович в което Чосич казва, че “от удбовците разбрах как ме одумват ония от Симовата 9А”.

Дани: Какво значи това, какво е посланието?

Тодорович: Това означава, че като “антититовистка опозиция” и “дисидент” е имал постоянни контакти с УДБА-та. За него тя е идеал, представа за идеална власт. А Чосич е обсебен от властта. След говора 1968, е настоявал да създаде някаква паралелна власт, създавал е организации...

Дани: Какви организации?

Тодорович: Кръжкока от Симова 9А, Сръбската книжовна кооперация, Сръбската академия на науките и изкуствата, Съвета за защита на мисълта и свободата на изразяването, списанието “Явност”... Организирай се разрушаването на мавзолея на Негош на Ловчен... Всичко това са центрове на паралелна власт.

Дани: Как Чосич е могъл да управлява с умни и образовани хора във всички институции, как се е наложил?

Тодорович: С помощта на УДБА-та. Запомнете: от 1941 година до днес, с изключение на периода на Марко Никезич, тайната полиция в Сърбия е била главната власт. Те са били по-силни от партията, от държавата... Чосич е използвал това.

Дани: Защо УДБА-та е имала такава мощ?

Тодорович: Има една песен на Йова Йованович Змай, който е живял в Нови Сад: От Сърбия ни питат/ какво правят маджарите./

Мирни са, а при вас?! Какво правят жандармите? Това е този жандармски, удбовски манталитет. Сърбите обичат приказки за тайната полиция, службите, заговорите, подслушванията... Чосич е типичен пример. А когато ме питате как е успял да се наложи, трябва да знаете че повечето от тия “дисиденти”, “антититовци” са били твърде корумпирани. Мица Попович още като студент е имал изложба със 150 творби в Цвета Зузориц; това не са имали Лубарда, Аралица, Гвозденович, Сокич, Табакович... “Симовците” са били държавни дисиденти.

Дани: Какво означава това?

Тодорович: Гъделичкали са ги по стъпалата. Били са секта която е могла да атакува всички освен най-високата власт. Наслаждавали са се от привилегиите които са имали.

Борис Михайлович Михиз е назначен за управител на читалището на Матицата Сръбска в Нови Сад, бил е художествен управител на Авала Филм и Ателие 212...

Какви дисиденти са те? Всичките после са получили комунистическите Седмилюлски награди. Или по-късно Меморандума... С прост анализ на текста може да се докаже, че в писането на този документ е участвал Добрица Чосич.

Дани: Как ще докажете това? Чосич отрича, че е участвал в писането на този “недовършен документ”.

Тодорович: Да кажем, в Меморандума, като политически текст се използва военна терминология. “Мобилизиране” е термин на Добрица. Таса Младенович в книгата си каза че е “нормално” това, че Чосич е писал един толкова “важен документ”. Впрочем, там са всичките негови идеи – от тезата за сърбите като “печеливши във войните и губещи в мира” до предизвестията за “хуманните преселения”. Всичко е тук! Както и текста на Молевич, Меморандума е програма за Велика Сърбия, програма за бъдещата великосръбска агресия. В тази агресия върху бившите югославски републики, “дисидентите” искаха да поправят “неправдите” на първата и втората световни войни. Зад всичко това стоеше злит дух на сръбския народ, идеологът на всички престъпления, Добрица Чосич.

Дани: След всичко което е направил или написал, защо Чосич днес има толкова влияние?

Тодорович: Ех, защо?! За съжаление, днешна Сърбия представлява триумф на политиката на Добрица Чосич. Президентът Тадич не крие, че се консултира с Чосич! Добрица мрази Запад, мрази НАТО алианса, мрази другите народи, мрази “другата” Сърбия, мрази... всичко! Когато неотдавна беше на посещение във Виена, австрийския президент каза на Борис Тадич, че Сърбия няма да влезе в ЕС, ако преди това не стане членка на НАТО. А виждате какво днес те говорят за НАТО?! При отбелязването на десетата годишнина от НАТО интервенцията на СРЮ, чухте ли в която и да е медия, включително Б 92 и Борба, една дума за престъпленията която сръбските сили за сигурност са направили на албанското население?!

Дани: Не съм!

Тодорович: Разбира се че не сте! Каза ли някой какво ставаше преди интервенцията? Не е! Чухте ли нещо за албанските жертви, жени и деца, за егзодуса на 800 000 души, за осемте хиляди трупове които са превозвани в хладилници и намерени в Батайница?! Не! Застъпвах семействата на жертвите в делото за Суха Река и Подуево.

В Подуево принадлежащите към редовните части на МВР, Скорпионите, са влизали в дворовете и са избивали жени и деца от две до девет години, общо четиринайсет. Това е установено.

Дани: Къде е установено?

Тодорович: Пред нашите съдове. Съдът за военни престъпления е единствената светла точка в Сърбия... В Суха Река полиците от полицейския участък са взели 48 жени и деца от семейство Бершица, натикали са ги в едно кафене и са ги избили. Бях застъпник в 16 предмета по обвиненията за военни престъпления и не мога да ви опиша всичко което видях и чух. За това не се говори. Знаете ли, окупацията на Сараево беше страшна срамота и петно върху лицето на Франция, президента Митеран, Бутрос Гали и цялата международна общност. Те позволиха в сърцето на Европа, на края на двадесети век, един град три години и половина да бъде бомбардиран! НАТО тогава трябваше да интервенира, да не се колебае, да се намеси в стълкновението. Кой знае какво още щеше да се предотврати. Не ме разбирайте погрешно: жал ми е че тука загина едно момиченце, малката Милица Ракич... Но не мислите ли че е срамота да не се спомене нито една албанска жертва, бошнячка, хърватска... Това трябваше да спомене Борис Тадич. Чухте какво каза Ангела Меркел в синагогата в Берлин! Това е отговорност на държавника. Тя говореше за престъпленията и никога не спомена едно “но”, както това прави нашия президент. Да, правихме престъпления, но... Няма “но”!

Дани: Виждате ли някой който ще бъде способен да каже такава нещца?

Тодорович: Не виждам. Няма да има такъв все докато Добрица Чосич и неговите епигони суверенно владеят със Сърбия. Политиката на президента Тадич и министър Йеремич е продължение на политиката на Войислав Кошунница и Слободан Милошевич. Добрица Чосич е над всичките които искат от Сърбия да направят изолиран остров. Никой не ни е добър, само ние сме добрите и трябва взаимно да се помирим! Всичките! Днес пред Москва можете да видите как заедно си седят ИБ-ейците и техните следователи, четниците и партизаните, убийците и жертвите... Помирли са се.

Дани: Какъв според вас е обичая знаменател на това помирение?

Тодорович: Нацията над всичко! Обща им е омразата към Запада и Америка. На протеста по повод обявяването на независимостта на Косово, Кошунница заедно с режисьора Емир Кустурица от сцената индиректно покани гражданите да опожарят Американското посолство. Повече от всякога, Сърбия днес е антимодерна, антизападна и тук няма спасение. Тя е единствената страна в света в която се чества един претател Милан Недич. Знаете ли, Милан Недич е имал микробус, мини газова камера – неотдавна в “Политика” бе публикувана снимката – в която е хвърлял еврейте и ги е возил из Белград докато не се издушат. Борих се с мисълта да предложа на градоначалника на Белград Драган Джилас, нека да намери тоя микробус, да го активира и да хвърли в него ромите на които тия дни им срива къщите и ги изкара на улицата. После така бихме могли и “шиптарите”, и всички други които не харесваме. Ето това е кобия, зловещ дух на “башата на нацията”!

Дани, бр. 618, 17 април 2009г.
Интервю: Драголюб Тодорович
Тамара Никчевич

Войводина държава – защо пък не

Не изненадват критиките изказани по повод новия устав на Войводина от страна на една част от политическата класа и нейният идеологически сервис. Имайки предвид, че през годините

всички искове за по-големи правомощия на Войводина бяха проследявани с нападения, критиките всъщност бяха съвсем очаквани. Критиките донякъде наподобяваха на ония когато Милошевич се изкачваше към неограничена власт. И тогава, както и днес, по мнението на критиците, правомощията превръщат Войводина в (пара)държава. Според мнението на критиците на устава, един от елементите на държавността е например, правото на Войводина да създава свои представителства, между другото и в Брюксел. Не е лошо да им припомним, че например германската покрайнина Баден-Вюртемберг има свое представителство в Брюксел и неотдавна подписа споразумение за сътрудничество със Сърбия. На представителството стоят две знамена – на покрайнината и на ЕС, и го няма третото, знамето на Германия. Трябва да се отбележи и това, че правителството на Германия по повод сключването на това споразумение не е отправило остър демарш за намеса в нейните вътрешни работи и раздухване на сепаратизъм.

Различията, в сравнение с времето на Милошевич, и особено ония които предимно се отнасят до контекста са драстични. Тогава все още съществуваше голямата социалистическа Югославия, днес държава с такова име не съществува. Тогава Войводина беше федерална част, днес тя е “география, северна Сърбия”. Тогава Сърбия в състава си имаше две покрайнини – Войводина и Косово, днес има само една – Войводина. Тогава се “случваше народ”, днес той май е паднал в дълбок зимен сън. Тогава за постигането на националните цели и опазване на достойнството на сръбския народ, новият вожд обещаваха битки – и не изключваше и въоръжените – днес това е невъзможно. Тогава айран имаше и за хвърляне, днес такива лудории предизвикват присмех. Тогава, под наплива на сръбския национал-популизъм, автономистите отстъпваха, днес са готови да настъпват, да отбият ударите и да изострят исканията си. “Със Сърбия ДА, под Сърбия НЕ!” – поръчаха участниците на Третата Конвенция на Войводина. Тогава противниците на автономията нямаха нужда – освен от масите – от никакви аргументи, днес няма маси, но няма и аргументи. Така например, в Откритото писмо на интелектуалния националистически елит, президентът на Републиката, правителството и скупщината от двете страни на реката предупреждаваха за опасността от създаване на Войводинска академия на науките и изкуствата. Става дума за перфиден сепаративен маньовър с който се цели създаване на отделна войводинска нация която в перспектива, предупреждават подписниците на това писмо, може да настоява и за създаване на отделна (национална) държава – Войводина.

Идеологическия образец въз основа на който преди 20 години бе премахната автономията на Войводина, функционира и днес. Проблемът е в другите, в техните апетити и прекалени правомощия, а не в нашия патернализъм, унитаризъм и централизъм. Те (писателите на устава, автономистите и т.н) могат да се заклевват в зачитането на конституцията, ние (защитниците на устава, суверенитета, териториалната цялост, неприкосновеността на сръбското същество, и т.н.) знаем, че това е чиста идеологическа мимикрия. Те могат да настояват за войводинската прилежност, икономичност и рационалност, ние знаем, че това са расистки предразсъдъци и че “златното време” на автономията на Войводина почиваше върху свободния и евтин международен капитал. Те могат да настояват за автономия, но ние ги прозряхме. Ние знаем, че те не са автономни, защото чрез тях действат могъщите

международни фактори. Както “Курир” на време осведоми читателите си, шефовете на разузнавателните служби на Америка, Британия и Германия са постигнали договор Войводина икономически да се отдели от Сърбия. Милорад Мирчич, подпредседател на сръбските радикали, предупреди и за сценария по който ще се реализира тази сатанинска замисъл: въпросът за Войводина най-напред ще се интернационализира, след това Войводина щедро ще се финансира за да се повдигне изкуствено жизнения стандарт на нейните граждани, следва изпиране на мозъците чрез медиите защото войводинците трябва да се убедят, че по всичко се различават от гражданите на останалата Сърбия. След като “рибарите на човешките души” проведат безчестната си работа остава само още една, решителна крачка – отделяне на Войводина. Значи, критиците на устава са убедени, че някому на Запад и такава Сърбия, осакатена с Косово, все още е достатъчно голяма и трябва да я доведе, както каза един от подписниците на Откритото писмо в границите на предикумановската Сърбия. Ако преди, в голямата Югославия, тя беше една от членките на “безпринципната коалиция” сега в ръцете, нали, на западните сили, Войводина е тъпо оръдие за разбиване на Сърбия.

Присъствието на мотивите на заговора в критиката на Устава на покрайнината, само допълнително утвърждават тезата за още една функционална връзка с идеологическия пейзаж който с помощта на поданическите медиите и свръхпатриоти бе създаден по времето на Милошевич. Присъствието на национализма, загубата на Косово, отвращението от либералните ценности и дълбокото недоверие към Запада, всичко това благоприятства за възстановяване на заговорническите теории. Като беден отглас от някогашния популизъм и съставна част от консерватизма, теориите на заговора единствено могат да утвърдят уверението на автономистите, че е необходимо по-скоро да се приеме нова конституция и постигне ново историческо споразумение за формиране на нова политическа общност в която правата на гражданите от покрайнината и идентичността на Войводина напълно ще се уважават. За разлика от “контрактуалистите”, по-радикалните автономисти “индепендентите”, считат че автономията с донесянето на сегашната конституция ще загуби всеки смисъл и че – Войводина държава – е решение за което трябва да се настоява. Защо автономията е нефункционално понятие? – запита се един от участниците на Конвенцията и отговори: заради това че не е в състояние да изрази, легитимира и облужи публичния интерес на Войводина и нейните граждани. Това, по негово убеждение, може само Войводина като държава.

Ако искаме да избегнем радикализацията и свързаната с нея интернационализация на “Войводинския въпрос”, трябва да се откажем от всяко пренебрегване и политическо криминализиране на войводинските искове. Скупщината на покрайнината през октомври прие устава, твърдо убедена че с предложените решения остава в конституционните рамки. Значи, рамката дефинирана с конституцията на гражданите на Войводина на референдума казаха – НЕ! От уважаването на конституционния закон и надеждата, че Републиканската скупщина би могла до края на годината да потвърди Устава останаха само безплодни политически илюзии. Още по-лошо от илюзиите е съзнанието, че правовата държава в Сърбия и върховенството на закона са гъста мъгла с която се покрива свеждането на политиката до дворцови интриги и тайни споразумения. Уведомлението, че Устава от момента когато бе приет от Войводинския парламент до момента на неговото слагане на дневен ред на републиканския парламент би могъл да претърпи изменения без оглед дали става дума за формални или съществени, довеждат до въпроса – дали, кога и на кого скупщината на Войводина е дала пълномощно от нейно име да се съгласи с ревизията на най-високия правен акт? Обществеността на Войводина има право да знае отговорите на тези въпроси. А елитът на Войводина би трябвало да знае, че без решението на Скупщината, евентуалната промяна на Устава без съгласие на обществеността по-ефикасно подкопават нейния кредитилитет от фрустрираните националисти и всички теории на заговора взети заедно.

Павел Домоньви

Дали сме Словени или антички Македонци?

Паско Кузман и другите псевдоисторичари ни излагат пред Светот

дата: 23 Јуни 2009 г., автор: Марија Станковска од Сорбоната, Франција

Авторката смята, че псевдоисторици како Паско Кузман излагат Македонија пред света и служат на Грцката и Българската "пропаганда". Тя казва, че всички се смятат вече на нивото на македонските "историчари" и никој в целия свят не ги взема на сериозно. Особено важно е тоа, че јавно сериозната изследователка смята, че в тезата за българскиот произход на македонците има "поне малко истина":

ДУЕЛОТ КУЗМАН-ГЕОРГИЕВСКИ КАКО ПОВОД

За „етногенезата“, нацијата и сличните курјозитети

Најголемиот коз на Македонија во прашањето за името е правото на самоопределување, а не докажувањето на античките корени. Но, дали немаме доволно капацитет кај специјалистите по меѓународно право, па оставивме оваа битка да ја водат недоучени историчари, кои однапред се осудени на пораз?

Историчарите кои вестниците ги контактирале за мислење по ТВ-дуелот на „А2“ за прашањето колку сме Словени, а колку антички Македонци, не го дале своето мислење со оправдување дека не го гледале дуелот! Не знам за кои историчари станува збор, но очигледно е дека постои страв да се искаже своето мислење. Од што се плашат контактираните историчари - не знам, но знам дека дуелот утредента беше достапен на интернет-страницата на „А1“ и јас, иако живеам надвор од Македонија, го гледав. Чудно што на историчарите не им текнало за оваа опција. Не сме барем до толку античко општество да не помислиме на интернетот како решение за испуштената многу важна емисија, која ни дава јасна слика за еден важен елемент на нашата политика, која ја креира нашата иднина. Самото прашање „дали сме Словени или антички Македонци“ е смешно и претставува автогол. Терминот „етногенеза“ е многу опасен и напуштен во сите научни кругови што се занимаваат со антиката. И кога условно се употребува (секогаш во наводници), терминот во никој случај не се однесува на врска помеѓу денешните народи и античките. Терминот „етногенеза“ е многу присутен во педесетите години од минатиот век во бугарската историографија, кога се појавува т.н. „тракоцентризам“, односно, Бугарите се сметаат за директни потомци на Траките, па се што има каква било врска со Траките е бугарско по дефиниција. Слично така они тврдат дека ние сме бугари (во што има немалку вистина). Сега, ние задочнето пројавуваме некој „бригоцентризам“, нашите соседи во Албанија „илироцентризам“ и слично. Сево ова е, едноставно речено, жално. Никој од историчарите и археолозите во Франција и во Велика Британија, на пример, не се занимава со „етногенеза“ на нивниот народ. Замислете ги Французите како се обидуваат да премерат колку се Гали, а колку Франки?! И затоа нивниот идентитет не е дискутабилен.

Ние, пак, се обидуваме да одговориме на прашања за кои е невозможно да се даде одговор и на тоа ја базираме суштината за опстојувањето на нашиот идентитет! Уште долго, долго ќе не нема во светските научни кругови. Кога не' гледаат од страна, не' сожалуваат колку сме неуки! Се правиме учени изнесувајќи фрази од типот „ние не сме никнати од земја“, „Словените дошле на територија на која некој живел и се мешале со тие жители“ и слично. Ова не се објаснувања на кои местото им е пред кој било човек што завршил средно училиште, а камоли пред научната јавност. Народ никнат од земја никаде не постои и целата Земјина топка (освен Северниот и Јужниот Пол можеби) била населена со луѓе што и' припаѓале на оваа или онаа поголема група народи и пред кои имало други, кои можеби различно биле нарекувани! Ваквите објаснувања за мешање на едни со други се сосема излишни и интелегенцијата на јавноста во Македонија не треба да се потценува со вакви изјави. Каде лежи основната грешка на нашата политика, која толку многу е опседната со антиката? Во галиматјасот што се прави меѓу поимите народ и нација, а потоа во обидот така измешаниот хибрид од денешнината да се проектира во антиката. Идејата за нација и за национална држава се јавува во 19 век и во никој случај не можеме да ги бараме во антиката истите постулати, кои сега важат за дефинирање на еден народ. Дури и во антиката, со текот на вековите, се менувало значењето на поимот Македонија и Македонец. Што е Македонија во 5 век пред нашата ера, што во 3 в. п.н.е., а што во 3 од наша ера, воопшто не е исто прашање и не е баш така лесно да се одговори. Исто важи и за термините што се однесуваат на народите од антиката. А ние, како да ги имаме сиве овие одговори, па уште поавантуристички се стрмоглавува-

ме во давање одговори од типот „еволуција од неолита до Тита“. „Нација“, па дури и „народ“ е фиктивен поим. Некои елементи што се заеднички за една група луѓе, во еден момент се земаат како детерминирачки истата таа група луѓе да се дефинира како посебна, издвоена од другите. Тоа некогаш се јазикот, културата, религијата и слично. Но, во текот на историските периоди, овие критериуми не се секогаш истите. Денес сме мултикултурално општество и јасно е дека терминот Македонец денеска е одреден од други постулати. Во антиката ова прашање е, исто така, комплексно. А ние, по параметрите што важат за национална држава, сакаме да ја одредиме националноста на античките Македонци и, згора на тоа, да ставиме знак еднакви помеѓу нас и нив! Ист пораз доживуваме доколку сакаме да ставиме знак еднакво помеѓу Словените, Пајонците или кој било народ што ја населувал оваа територија во античкиот период и нас. Тоа не' прави смешни во очите на светот и сосема сериозно ја поткопува нашата позиција во проблемот со името. На писмото што му е испратено до Обама, на кое тој се повикува да интервенира за да, цитирам, „расчисти некои историски урнатини оставени од претходната (американска) администрација“ во врска со Република Македонија, се потпишани двесте еминентни професори и научници. Во него, Грците се обидуваат да ја оправдаат својата позиција дека Македонија нема право да се вика така. Оспорувањето на стручноста на овие луѓе би била смешно зашто е имина што целиот свет ги признава. Зошто сите тие научници се потпишани во писмото? Прво, од една страна, сите историски факти изнесени во писмото се вистинити, било да се работи за границите на античка Македонија, за јазикот кој се употребувал или за историјата на Пајонија.

Затоа луѓето се потпишале на писмото, а не затоа што се платени од грчкото лоби, што ја сакаат Грција или копаат на нивните локалитети. Грците, велат дека Александар Велики бил Грк (што можеби е дискутабилно, ако се земе предвид што значело во тоа време да си Грк и кои биле параметрите што одредувале дали си Грк или не во негово време), но тие никогаш не кажаа дека тие, денешните Грци, се истите оние Грци од антиката! Токму во тоа е луцидноста на Грците. А, жално е тоа што самите ние битката за името ја пренесовме на такво поле и заземавме таков став, што како и да извртиме, 100 отсто излегуваме губитници и остануваме сами против сите! Доколку Грците почнат да пропагираат дека тие се античките Грци, сите симпатии на светските научници ќе се свртат на наша страна. Но, писмото содржи еден елемент кој Македонија треба да го истакне во своја корист. Тоа е фактот што преку дефинирање на поимот Македонија од пред времето на Александар, Грците сакаат да докажат дека ние немаме право на ова име и го повикуваат Обама да ја преиспита одлуката на претходната администрација, која не' призна со ова име!

А зошто, ве молам, да се задржуваме на 4 в. н. е.? Модерните народи се создаваат во 19 век. А поимот Македонија и Македонци од времето на Александар напреднал и се менувал и ние имаме неоспорни докази што ни даваат право на ова име. Што се однесува на антиката, неа не можеме да ја присвоиме, но имаме право на неа исто колку и денешните Грци. Тоа што денешните Грци го населуваат најголемиот дел од територијата на стара Грција и делат еден многу силен културен елемент со античките Грци (јазикот), тоа не значи дека се нивни директни потомци! А ние, а приори, со сите дебати и анализи, така ги карактеризираме! Ако кажам дека Александар зборувал грчки тоа не значи дека го сметам за прадедо на Јоргос од село Колопетиница, во соседна Грција, а нашиот Митко од Подуево го лишув од биолошкиот прадедо! И на сите научници што го потпишале писмото треба да им се одговори со прашањето дали нивните матични земји одговараат на името што таа територија го носела во 4 в. п.н.е.? Особено на оние од Запад. И да се матираат со тоа дека се ставени во служба на една пропагандна машинерија, со која на еден народ му се оспорува правото на самоопределување. А ние, наместо да сме горди на своето потекло, кое е толку комплексно, се доведовме до луцило да си го поткопаме сопствениот идентитет копајќи по корените и сакајќи статистички да го измериме нивниот состав! Најголемиот адут на Македонија во прашањето за името е правото на самоопределување, а не докажувањето на античките корени. Но, дали немаме доволно капацитет кај специјалистите по меѓународно право, па оставивме оваа битка да ја водат недоучени историчари, кои однапред се осудени на пораз?

Марија Станковска - Самали (Авторката има докториранио на Универзитетот Париз 4 - Сорбона, на одсекот Историја и цивилизација на античкиот свет)

Смъртта пред позора и бавното изгинване

90 г. от подписването на Ньойския договор

Множество международни договори определят териториалния обхват на България след 1878 г. Датата на сключването на Санстефанския мир е настоящият национален празник. Върху него е съсредоточена позитивната енергия на олицетворения национален идеал за свободата и обединена държавност. Редица други договори са в противоположна позиция, като се започне от Берлинския /1878 г./, през Букурещкия /1913 г./, Ньойския /1919 г./

и Парижкия /1947 г./. Те са олицетворение на разкъсаната национална снага, на крушението и несправедливостта. Като символ сред обществото обаче се е наложил мирът от Ньой, наричан сполучливо диктат. Много може да се поспори в исторически контекст дали това е най-пагубният документ за България, но нанесените травми все още се манифестират около датата 27 ноември.

Договорът има значителен обем със своите 296 члена. Третират се редица въпроси, сред които най-болезнени са клаузите за териториалните промени, репарационните задължения и военните ограничения. България се оказва обезоръжена с право да поддържа общо 33 000 военнослужещи и финансово обезкървена със задължение към победителите от 2 250 000 000 златни франка. На действието е отговорено с противодействие, като през 30-те години на ХХ в. отпадат ограниченията за армията, а репарационната политика завършва с фиаско.

Новото териториално статукво показва значително по-голяма трайност. От България за взети Западна Тракия /8 622, 6 кв. км/, с което е ликвидиран беломорският излаз и Западните покрайнини /1555 кв. км/ със Струмишко. Другите граници остават в предвоенното си разположение. Потвърдени са загубите от предишните договори, довели да кръвопролитната Първа световна война. И в този аспект налагането е съпътствано от съпротива, но постигнатите резултати са нетрайни. Исклучението е връщането на Южна Добруджа към Отечеството.

От земите, освободени през 1878 г., наричани старите предели под чужда власт съгласно Ньойския договор, попадат Западните покрайнини. Населението има изключително българска принадлежност, а географската характеристика категорично предопределя гравитирането към икономическите центрове на България. Мотивите от подобно естество не са взети предвид и победителите налагат волята си. Воплите за справедливост отекват по събрания, митинги и протести. Изложенията и резолюциите са изпълнени с доказателства и предупреждения. Библейската борба на слабия със силния намира нови образи. Сред множеството примери си заслужава да се спомене предупреждението, отправено към победителите от митинга, проведен в Босилеград на 15 октомври 1919 г. – „защото раните, които тия решения ни отварят, ще отровят кръвта ни, ще помрачат разсъдъка ни, та ще предпочетем смъртта пред позора и бавното изгинване, а така не ще има мир.“. Залогът е мирът. И конференцията, и поредицата от договорите, сред които е Ньойският, са наричани мирни. Траен мир обаче не им е съдено да донесат. Създаден е Западнопокрайнинският въпрос. Мнозина изпълняват заканата в борбата

за свобода или смърт - съзаклятие, изстрел, взрив, тътен и кръв, гроб, сълзи и вопъл – на ход е „Въртоп“. Други поемат по бежанските неволи – разделение, бедност и глад, адаптиране и реализиране. Резултатът е пантеон, имена - върхове на личности, останали навеки в политическия, стопанския и културния живот на България и в историята на освободителната саможертва. Но другите, тръгнавши по дългия път на „позора и бавното изгинване“, пият от горчивата чашата. Поколения вече пият, а къде е дъното?!

Западните покрайнини имат ролята на разменна монета. Срещу тяхното връщане в Отечеството се иска ликвидирането на „въздесъщата“ ВМРО от кабинетите в София. Когато това става, нищо не последва. Те са „кокошката“ на Тито, срещу която трябва да получи от Димитров „конят“ - Пиринска Македония. И това не се случва... Западните покрайнини са мост за сътрудничество между двете съседни държави. По този мост се върви непрестанно, но доколко се поддържа, за да не падне... Близо четвърт век, или първата половина на комунистическото благоденствие в тези райони, България не предприема нищо – по признание на самите фактори. Празни пространства няма и са запълнени от перфидните идеи на господарите. Това е работата на куквицата – да снася яйца в чуждите гнезда. Работата стига до там, че вече не е нужен и терминът „Западни покрайнини“, една политическа констатация, за съжаление от демократичния период на България.

Върху предпочелите „позора и бавното изгинване“ се упражнява статут на българско национално малцинство. Майчиният език обаче се декларира в образователната система и масово не се знае добре. Предпочита се, защо ли, езикът на държавата. Стана въпрос и за държавата-гостоприемник, да кажем нещо и за нея. Тя отскоро е в историята. Сърбо-Хърватско-Словенската държава, както е според Ньойския договор, популярна с името Югославия, роди седем чедра. Това дава повод да се постави въпросът, че правният субект на Ньойския договор не съществува и може да се иска ревизия на статуквото. Размишлява се в този план, но няма страна, която да поиска преразглеждането. Малцинствените права се приемат за достатъчни. Тяхното прилагане не се изчерпва само с езика, където унижението да се декларира желанието детето да се обучава на български се възприема като висше демократично постижение. Перфидността взема връх в редица други области. Свети Константин Кирил Философ в спора с последователите на триезичната догма блестящо защитава правото на славяните да славят Бог на родния си език. Кой ще защити това право на българите от Западните покрайнини?! Погановският манастир беше наричан Йовановски. Присъствена книга се въвеждаше за църквата в с. Извор. Отец Йоан е едва ли не главен враг, а църквата в с. Паралово стои неосветена. Позор ли е, или бавно изгинване?!

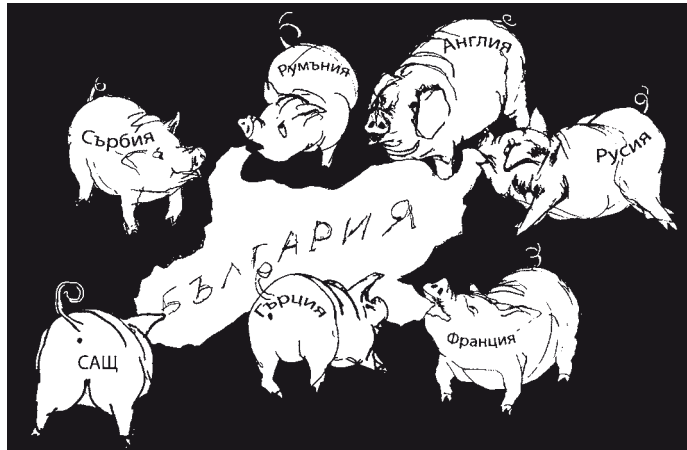
За държавни врагове се възприемат хората с българско гражданство. Те нарастнаха много, а с тези, открили фирми в България, са сериозна част от населението. Резултатът е, че градчетата и селата в Западните покрайнини се напълниха с автомобили с българска регистрация. Да се чудим - отиваш в Босилеград, а той във Вранска или Кюстендилска област беше. (Да оставим на страна тезата, че гражданството се взимало само за подобни придобивки. Ядги е, че българщината вече има предимства пред небесния им народ.) Но и на автомобилите се търси колят. Изземвания, затваряния по полицейски гаражи... Интересен феномен - автомобили-арестанти. Преди се бореха за свободата на човека, сега освободително движение за свободата

на колата. В този случай позорът категорично е на лице.

Студентите, дошли в България, са друг вид врагове. Желаящи има много, защото това им осигурява икономическия напредък, а и духовното извисяване. Повечето обаче не поемат пътя обратно. Трудно, но те си остават част от българската национална снага. Събратята им, преминали през Морава, имат трудностите им, но размиването при тях е значително по-сигурно. Съдбата на малцинствата е нерадостна. За Босилеград надолу е България, а нагоре е Сърбия. В Цариброд – обратното – нагоре е България, а надолу Сърбия. Всички обаче знаят къде е старата граница и, разбира се, новата, и ги преминават. Връщат се, но какви се връщат, колко и за колко време – е друг въпрос.

Бавното изгинване е факт. Според статистиката от 80-100 000 души днес по официални данни малцинството на българите в Сърбия е около 20 000 души.

Населението застарява и селата се обезлюдяват. Икономически общините, населени с българи, са най-бедните. Предприятията са затворени, земеделието и горското стопанство не дават достатъчно добро препитание. Друг е въпросът, че природният потенциал, наличието на полезни изкопаеми, гори и води са сериозен, недобре разработен ресурс. Тук е ролята на държавата. А къде е държавата? Тази, която ги поиска по откровено стратегически причини, и Ньойският договор ѝ осигури. Може ли да бъде майка, или поначало е мащеха? Отношението към стопанството, образованието

и културата на българите дават донякъде отговора на този въпрос. Политиката на моркова и тоягата е особено добре илюстрирана от очакваната роля на българското малцинство – мост за приятелство, но неведнъж и петата колона.

Популярна е сентенцията „историята получава трайност чрез справедливост“. Границата към Западните покрайнини почти един век остана непроменена. Тази трайност обаче не доведе до справедливост. Мнваната на европейското сриване на границите няма да промени държавната принадлежност, политическия, икономически и културен климат. По-лесно ще бъде движението и общението, но църквата ще се ръководи от Белград, образованието и културата – от Белград, администрацията от Белград. Историята дава отново шанс за решаване на този въпрос пред вратите на Европа. Ние сме в Европа, а те не са. Отговарят ли на изискванията, налагани по отношение на малцинствените проблеми, или не? Мост ли е малцинството, или пета колона? Или едното, или другото. И двете не може. Пред вратата може да се получи справедливост. Иначе по стария модел трайността при „позора и бавното изгинване“ на населението води към тотално обезбългаряване на Западните покрайнини. Къде е тук справедливостта? Може би на Балканите тази сентенция не важи. От Ньой ни остана много, но и „позорът и бавното изгинване“.

н.с. д-р Ангел Джонев

90 години от Ньойския договор

Посягане върху Западните покрайнини

Подробно изложение на българската делегация по сръбския меморандум за искане на стари български земи.

Константин Муравиев е известен български политик, народен представител, министър в няколко кабинета, премиер на България, един от ръководителите на БЗНС, близък сътрудник на Александър Стамболийски. Бил е секретар в състава на българската делегация на Парижката Мирна конференция при сключването на злощастния Ньойски договор.

Когато българската делегация тръгна за Париж, сведенията от конференцията не бяха окуражителни, но все пак, вярваше се в едно по-справедливо разрешение на всички въпроси. Всички хора отговорни за съдбата на народите, се бяха ангажирали с високопарни декларации за правото на народите да се самоопределят. Най-много надежди в човечеството беше събудил председателят на Съединение американски щати Уилсън, в лицето на когото онеправданите народи виждаха своя спасител. Това обаяние обаче скоро почна да намалява. Въпросите се решаваха мимо шумно разгласените принципи, които бяха грубо погавани все повече и повече, докато влиянието на Америка започна почти да не се чувствава. Заедно с това все повече се увеличаваха и най-онеправданите и невероятни искани на нашите съседи.

Върхът на изненадата дойде, когато се получи меморандумът на сръбската делегация с исканията за земи, повечето от които бяха част от старата ни територия. Тези претенции обхващаха една линия, която почваше от Дунава от Беласица по една дължина от 320 км права линия и на дълбочина от 21,70 км. Проектираното откъсване обхващаше 13 000 кв. Км земя с 500 000 жители българи, в която територия се намираха градовете Видин, Кула, Белградчик, Цариброд, Трън, Босилеград, Кюстендил, Струми-

ца и Петрич.

Разширението на Сърбия, започнато в 1833г., продължило в 1878г., завърши в 1913г., с обсебването на Македония съгласно един строго определен план, прилагането на който се изпълни благодарение на щастливо завършената война и на една политика реалистична и чисто национална. Нищо чудно, че в сръбските шовинистични среди, а те господствуват сега, са се появили нови апетити. Те се мъчат да оправдаят новите си искания със стратегически, етнографски и исторически съображения.

Стратегическите съображения се състоят в това че съобщенията по реките Морава, Вардар и Тимок били много близо до българската територия и тяхната сигурност не била гарантирана. Освен с преместване на границата по на изток, тек са употребени същите аргументи, които изтъкна щабът на Фош по отношение източните граници на Франция. Преместване на границата може да се обърне на постоянно преместване, защото мъчно може да се установи окончателно докъде е гарантираната сигурност. Железопътните съобщения по Тимок, Българска Морава и Вардар наистина са на известни места близо до българската граница, но сръбската държава е знаела това положение, когато е проучвала, проектирала и строила тези железопътни линии. Най-просто правило е линиите да се строят далеч от евентуални удари от страна на съседа. В меморандума се стига дотам, че се иска по този начин да се обезпечи и сигурността на Солунското пристанище.

Освен съображението, че железопътните линии били близо до границата, друга причина за преместване на границата била тази, че трябвало да се предпазят и от едно евентуално нападение от страна на България. Като се има предвид, че сръбите владят най-високите върхове по границата: Връшка чука, Миджур, Три чуки, Мъж баба, Стол, Черни връх, Бесна Кобила, Патерица, Деве баир, Козница, планините Огражден и Беласица, този документ се явява абсурден. Ако е въпрос за съображения на защита, трябва да им се напомни, че София отстои на разстояние

Константин Муравиев

един оръдеен изстрел и на един преход от границата. Предчувствайки това, сръбския меморандум посочва като сигурна защита за София укрепения лагер Сливница, като забравя, че това не е никаква укрепена позиция, а само символ, който като спомен от 1885 само напомня на агресора улахата и поражението му и силния дух на защитника на родната земя. Стратегическите съображения позволяват най-големите своеволия и неправди. В настоящия случай не само се унищожават важни съобщителни артерии, но и забранените земи ще бъдат обречени

на икономически гнет.

Това искане на сърбите не само че не им обезпечава спокойствие за бъдеще, но напротив, създава условия да бъде постоянна заплаха на мира. В нашата история има няколко войни между българи и сърби, за които войни сърбите ще намерят по-трудно извинения, отколкото българите например войната през 1885.

Вторите съображения, с които сърбите оправдаха своите претенции, са от етнографски характер. Според тях населението от исканите земи било сръбско, което се доказвало от езика и обичаите. Ние няма да се спирате на факта, че самите сърби наричат населението на земите край източната си граница "бугарашки" и че употребиха след завладяването му огромни усилия, за да го асимилират. В набелязаните желани български области се говори западното наречие на българския език с всичките особености, които характеризират българския език и го отличават от сръбския. Това наречие няма склонения, нито падежи, няма неопределителното наклонение, нито сравнителните степени на сръбския език, аналитичен и модерен език с употребата на члена, глаголните форми и въобще всички езикови особености на общия български език.

"Българско по своя език, се казва в отговора на българската делегация, това население от шопи е познато под своето народно име "българи" през целите средни векове, през време на дългото робство под турците и чак до ден днешен. То само се нарича така и така се зове от всички чужденци, от турците които бяха негови господари; също така го зоват и самите сърби, с изключение на мемоара на сръбското правителство. За да не споменаваме други сръбски свидетелствования, ние ще цитираме мнението на най-големия сръбски учен в настояща време, г. И. Цвичич, професор в белградския университет, понастоящем съветник-експерт при сръбската делегация в Париж. Е, добре, върху неговата етнографска карта на Балканския полуостров, издадена през 1913г., цялата искана област от Видин до Беласица е предоставена като населена с българи. И тъкмо тези "шопи", които г-н Миятович, бивш сръбски министър в Лондон, нарича в своите мемоари, излезли напоследък на английски, са най-чистокръвни българи", чиято столица е София и които винаги са били едно от най-типичните български племена.

Що се отнася до задругата (общност на семействата) и патронния празник, посочени в сръбския мемоар като признаци на сръбското племе, ще отбележим, че те са общи за целия български народ. Всяко сдружение на занаятчии в българските градове има свой светия покровител; също така и всяко село има обичай да се постави под покровителството на един светия, когото смята за свой покровител и веднъж в годината му принася жертви, най-често бикове. В този ред на мисли патронният празник би могъл да даде право на сърбите да изявят претенции и върху стария Рим, толкова познат със своите празници. Но освен това и византийските летописи от XI в. свидетелствуват за празнуването на тези празници именно от българите в 1018г. Ивац, военачалник на цар Самуил, празнувал своя патронен празник в деня на Възнесението.

Сръбското изложение споменава за молби, отправени до Берлинския конгрес (1878) от градовете Трън и Брезник, с които те искат да бъдат оставени под сръбска власт. Ето обяснението на този факт. В 1877г. след завземането на Плевен от русите, военен

подвиг, който им осигуряваше окончателна победа във войната срещу турците, сърбите на свой ред обявиха война на последните и побързаха да завземат между другото и Трънския и Пиротския окръг. Те се опитаха там обаче да съберат насила подписи за присъединяването на тези окръзи към Сърбия, обаче руското посолство веднага протестира против това насилие, упражнено върху българското население. Сръбския министър в Петроград по този повод съобщи на своето правителство, че г. Дьо Гирс ми бил казал че не би дал "нищо две копейки за тези подписи, тъй като те били чисто и просто сръбски машинации".

Ето какво по този повод бил казал генерал Анутчин, руски делегат на Берлинския конгрес: "Казах, че даже и да имаше главовете в полза на Сърбия, това беше само защото тези места - за нещастие - са заети от сръбски войски и защото сръбската администрация извършва там ужасни изстъпления и изисква името на Милан да бъде поменавано в молитвите на духовенството. Пиротския митрополит, като протестира срещу сръбския режим, е бил арестуван и отведен в Ниш, където е бил задържан като затворник. Може ли при тези условия да се говори за плебисцит? Това би било срамна комедия, която би се разиграла под режисурата на "началниците", които върлуват в страната само защото ние не сме я окупирали с наши войски. Ристич беше много недоумен, но не можа да опровергае моите доводи".

Правата на българското племе върху областта са били признати от велики сили, участващи в Цариградската конференция от 1876-1877г. Тогава се направи първото разграничение на българските земи, основаващо върху етническите проучвания на Балканите, които бяха станали по това време, както и върху докладите на консулите в Турция. Независимо от това Турция, от чиято страна идеше най-голямата опозиция, призна тогава, че в цялата страна, простираща се от Видин до Солун, "българския елемент господства изключително".

Историческите съображения на сръбската делегация са още по несъстоятелни, Боравейки с твърдения, в които дързостта замества науката, те искат да изкарат, че едва ли българите не са били случайно гости на тези "спорни" земи. Като показва, че твърденията на сръбското правителство са в явно противоречие с действителните факти, българското изложение продължава: "Доказано исторически, че на няколко пъти Македония е съставлявала част от българската държава за по-продължително време, така от в33 до 1018г., т.е. през две цели столетия почти, тя влизаше в границите на Първото българско царство. Що се отнася до исканата от понастоящем от сърбите област от Видин до Струмица, тя е влязла в състава на българската държава в още по-отдалечено време. От VIII столетие насам ние виждаме северната част на тази област да влиза в границите на България. Тя остава в нея до началото на XI столетие, когато премина под властта на византия, която я запази до XII столетие. Даже и тогава в нея до началото на XI столетие, когато премина под властта на Византия, която я запази до XII столетия. Даже и тогава обаче тя остана под автисимостта на българския княз, като имаше за столица Скопие, а в църковно отношение продължаваше да зависи от Охридската българска патриаршия, чиято независимост бе призната от Византия чрез една харта от 1018г. И тъкмо видинската, Кюстендилската и Струмишката епархия, предмет на сръбските стремежи, попаднаха под юрисдикцията на тази българска църква. С други думи, още тогава, когато не съществуваше сръбска държава и църква, тази област съставляваше от дълги столетия част от българската държава и църква.

В течение на следващите столетия, т.е. XIII и XIVв., които видяха появяването на сръбската държава и църква, до днес Видинската област никога не е зависела от политическото и духовното господство на сърбите. Напротив, Видин бе столица на държавата на българския цар Страцимир, който в 1396г. мина под господството на турците. Сърбите успяха да вземат Кюстендил през първата половина на XIVв. Обаче когато малко след това се появили в тази област турците, те не намериха никаква следа от сръбското господство. Нещо повече, кюстендилския княз се постави на страната на турците и отиде да се бие на Косово поле. Неговите владения получиха в турските хроники прозвището "диар българ" (български земи), а Кюстендил името столица на България. Струмица от своя страна само тридесет години е била под сръбско господство.

По-нататък сръбския мемоар се позовава на отва, че исканите земи били под зависимостта на Ипекската патриаршия, нещо, което не е вярно. Само Кюстендил е бил известно време подчинен на духовната власт на Ипекския патриарх, който е призната българска народност на тази област.

Необяснимо защо сръбския мемоар изнася, че след нахлува-

нето на турците населението от западната ни граница се примирило с турското иго и останало да живее като спокойна и мирна рая до 1878г. Редица въстания опровергават категорично тази измислица. Така още в 1405г. Княз Константин, син на българския цар Страцимир във Видин, е вдигнал въстание в Пиротската и Цариградската област. Общото въстание във Видинска, Нишавска, Тимошка и другите области е траяло цяла година. То е било жестоко потушено от Синан паша. Чужденци, които тогава са пътували за Цариград, описват жертвите, които дали «българските бунтовници». След това е уместно е да се спомене и Чипровското въстание в 1688г., което принуди много българи да избягат и да ес азеслят във ВЛашко и Трансилвания, където живеят и до днес. Най-силно е било въстанието в 1841г. В Пирот, Берковица и Враня, което даде отзвучи чак в Европа с грамадните жертви, които даде – 225 български села разрушени, хиляди жертви и 10 000 избягали в Сърбия. Десет години след това имаме въстание наново във Видин и т.н.

Отговорът на българската делегация заключава така: «От всичко огреизложено се вижда, че съвсем не са грижите за поддържане на добри съседски отношения в бъдеще, нито пък съображенията от етнически и стратегически характер,

Които са подбудили сръбското правителство да иска поправка на границата. Приемането на сръбските искания значи прочее да се прокламира тържеството на принципа на ислата и насилието при уреждането на международните спорове. Да се признаят сръбските претенции за основателни, значи да се подложат на сръбско робство населения, чието единствено желание е да останат българи. Да се иска да се принудят да стават сърби, значи да ги накараме да търсят спасение в масовото си изселване в България, където, изложени на най-тежки лишения, те ще останат елемен на размирици, годен във всеки момент да подпали огън на Балканите. Това би било равностойно най-сетне да се принуди нещастното население от Струмишката и Петричката област, състояща се в по-голямата си част от българи македонци, които са избягали от сръбско и гръцко робство, да избягат отново и да търсят прибежище в България.

Ние храним твърда надежда, че възцаряването на окончателния мир ще нанесе последен удар на епохата на ансилизма; че тя ще приложи на еднол принципите, тържествено възвестени от председателя на Съединените щати и от съюзниците, че българският народ ще бъде поставен във възможност да съществува и да се развива свободно в границите които историята и времето са му определили. Ние сме дълбоко убедени, че човешката воля ще възтържествува и че мирът, който сме дошли да склочим, не ще бъде пример и неговото дело – отмъщение».

Ако и меморандумът на сръбското правителство да не може да се основава на исторически, стратегически и етнически съображения и да е в пълно противоречие с тържествено обявената политика на председателя Уилсън, нашата делегация е в тревога. Вярата във всяка правда и прословутите 14 точки изчезна. Наистина в подобни случаи при изготвяне на Весайския и Сенжерменския мирен договор, Върховния съвет възприема плебисцита като решително доказателство при определяне на принадлежността на дадена област. Но от досегашната практика се вижда, че Върховния съвет третира България по-жестоко и по-брутално, отколкото Германия, Австрия и Унгария. Тук, като наблюдава човек дръзката алчност на едните и лекомислената готовност на другите да я удовлетворят, вижда колко малко разум често пъти се влага при решаването на важни за човечеството въпроси. Сегашното сръбско правителство и не мисли дори за бъдещи добросъседски отношения, щом се стреми към такава грубо посегателство върху наши земи; а повечето хора са с надежда, че сега двата народа ще могат да живеят като братя. Мнозина даже мечтаят за близка федерация. Въпреки всичко утре основата на нашата външна политика ще бъде именно този идеал.

Споделям мислите си със Стамболийски, който отговаря: “Друго не може да ес очаква от Пашич и приятелите му. Многого страдания и победата са създали у тях шовинистичното настроение, което и по-рано се забеляваше С още по вредни разбирания са военните, които играят голяма роля. У нас донейде им приличат Радославовци, Жековци и др., това са все хора късогледни и със средновековен манталитет. Ние ще имаме големи бели с тях, защото те са галеното дете на Съгласието. Те държат нашите пътни и водени съобщения с Европа в ръцете си и могат, при днешното положение, да затворят железопътната и Дунава всеки път; причини лесно се измислят. Ето защо ни се налага голямо внимание. Въпреки всичко ние ще бъдем винаги за най-тясно и искрено сближение с тях и ще сторим всичко, за да постигнем това ако и изгледите да не изглеждат близки. Те взеха Македония,

за която смятат, че им трябва двадесет години, за да я асимилират. Съединиха се с Хърватско, Слъвения, Босна и Херцеговина, обезличиха Черна Гора и искат на всички да наложат хегемонията си. Всичко това ще им създаде големи трудности – и това ще ги кара да желаят да ни държат по-далеч от себе си. Изглежда, че по същите съображения идеята за федерация ще остане на заден план. Пашич няма да даде да се издума дума за това. Не трябва да забравяме, че съюзници във войната със сегашните фактори от Върховния съвет, те ще си останат и съюзници в плячката и ще бъдат още известно време на един фронт с тях. Ние сме слаби и победени и затова ни се налага още повече да си отваряме очите. И у нас има безумци, които под булото на фалшив патриотизъм проповядват политика на зъбене. Това са същите пакостници, които докараха днешната катастрофа. Ще дойдат други времена, други хора, и двата народа ще се разберат и ще тръгнат заедно из пътя на мирното и щастливото развитие.

До негово Превъзходителство Никола Пашич, Председател на Делегацията на Сърбо-Хърватско-Словенското Кралство при Конференцията за мир

Вярвам, че не ще се издигне глас в Сърбия, който да оспори искреното ми желание за едно тясно сближение между двата славянски народа – сръбския и българския. Цалото ми минало на политически деец е непрекъсната вериа от дела за осъществяването на тази идея. Борих се против тази фатална война и в Народното събрание, и в печата, и между народа и винаги съм проповядвал не само сближението, но и съюза между нашите два народа.

Днес, застанал начело на българското правителство, аз съм дълбоко убеден, че бих изменил и на миналото и на отечеството си, ако не сторех всичко за реализирането на този идеал. Дълбоко вярвам, че тази мисъл не е чужда и на сръбския народ и на неговите политически возители. Нужно е само да работим сериозно, решително и искрено за осъществяването ѝ. Часът да се действа е настнал.

Няма да отрека, че лудите братоубийствени войни, почнали през 1885 г. от един лекомислен крал и съвършени през 1918 т от един престъпен цар, са натрупали много омраза и са изкопали дълбока пропаст между нашите народи. Но нима тия препяствия са непреодолими? Нима и днес, след горчивите уроци на ужасното минало, пълно с жертви и разрушения ще се повторят същите лудории? И днес ли, след като Милан и Фердинанд, тия двама престъпни царя, изчезнаха от политическата сцена, прогонени от сръбски и българския народ и преследвани от проклятията им, когато тяхната вдъхновителка Австрия престана да играе зловецата си рола, нима и днес не ще може да се намерят основите на една спогодба, която може да осигури на двете съседни страни едно трайно и мирно съществуване?

Зная, че победите опияняват, но дълбоко вярвам, че те не би трябвало да заслелят полотниците, за да унищожат в тях идеала на истинската победа и да им поречат да работят за тържеството на един траен и благодатен мир.

Вие днес сте победителите и поради това си присъединявате земи, които винаги са били български, като по този начин изкопавате още една пропаст между нашите два братски народа. Какво ви е накарало да сторите това, мен ми е неизвестно, но убеден съм, че историята, моралът и правилното разбиране дължностите на политическия човек винаги ще ви осъдят.

Моята преданост на идеята за сближаването на българския и сръбския народ е непоколебима. Днес, когато ръководя България, считам за свой дълг да ви отправя позив за сторите и вие всичко възможно, щото дълбоката пропаст която дели двата братски народа да не се увеличава още повече.

Надявам се, че и сръбския народ питае същите чувства. Днес във вашата страна живеят и словенци, освободени от австрийското иго; около нея има други славяни, също току-що се отървали от чужда власт. Дългът им се налага да работят за това сближение, защото и те, както и сърбите само ще спечелят от приятелското сътрудничество на България.

Дайте ни ръката си! Аз ще сторя в момето отечество всичко възможно за достигането на този идеал и за туряне на завинаги край на кървавите борби между нашите братски народи. Дайте ми ценното съдействие! Няма нищо невъзможно! Стига да има добра воля и основата на едно трайно съглашение ще се намери. В него е спасението на балканските народи.

*Александър Стамболийски
Париж, 8 ноември 1919г.*

Един стандартен сръбски поглед върху българите в Западните покрайнини (II част)

По правило, сръбските медии претендиращи за обективност, съзнателно отклоняват дискусиите за положението на българите в Сърбия. Разбираемо е. По този въпрос не може да се говори обективно преди да се разнищи официалната сръбска история и особено външно-политическата доктрина. А това означава да се поеме отговорността не само за трагедията на българите в бивша Югославия и днешна Сърбия, но и за общата трагедия на Балканите през XX век.

Очакванията ми, че списанието "Хелзинкская повеля" в предидущата "Заселвания и спорове" ще прекрати тази порочна практика и ще внесе повече светлина в темата която съзнателно продължава да се крие от съвременната сръбска обективност, не се осъществиха. Авторът Бранко Павлица, въпреки импозантната бройка цитирани източници и множество безспорни факти, не успява да излезе от официалните клишеята на сръбската политика по отношение на българското малцинство. Независимо от това, ние предлагаме на вниманието на нашите читатели превода на български език на цялата статия, с желанието да провокираме полемика в която да се прозвездат и други гледни точки по този въпрос.

Редакцията

Историческият опит на Сърбия и Югославия по повод държавната граница с България е трагичен. Защото, България е "вероломен, лош съсед". Въпросите с териториалните разграничения, установяване на държавната гранична линия, както и отношенията по повод държавната граница са актуални и остри въпроси в междудържавните отношения.¹

В историята е забелязано, че Сърбия и България са воювали 17 пъти. България 16 пъти е нападала Сърбия без обявяване на война. Сърбия само през 1885 година е нападнала България предарително обявявайки ѝ война. Българските териториални аспирации са особено брутално изказани при нападението на Сърбия 1913 и 1915 година. Колко са силни и последователни териториалните претенции към части от югославската държавна територия в съзнанието на властващите гарнитури на българската държава свидетелстват и следните изявления: "Както безсрамно Фердинанд заяви през 1916 с цинизъм който няма равен, че в северозападната част на Балканския полуостров някога са живеели сърби", също така неговия премиер Радославов от трибуната на скупщината същата година тържествено заявява: "Сърбия вече не съществува". Също така просветният министър Пешев по време на войната, унищожавайки сръбските и отваряйки български училища в Сърбия, служебно е заявил: "Няма вече Сърбия и сърби. Моравската долина открай време е била българска".²

В периода между двете войни югославско-българските отношения са обременени с чести гранични повреди и инциденти. Бройните нашествия на терористичните групи на А. Протогеров и Т. Александров на югославска територия и избиване на невинното цивилно население бяха само политически израз на българските териториални претенции към Македония. "Найдрагоценият бисер на царската корона" остава обект на българските аспирации между двете войни, в началото, през и след Втората световна война. Българската армия е окупирали източните части на Сърбия и западните краища на Македония. Това беше тнр. временна анексия. При това тя създаде военно-окупационен апарат. Върху окупираната територия е провеждана насилствена българизация на сръбското и македонското население.³ След войната България имаше статус на вражеска държава и репарационни задължения към Югославия.

Бройните гранични повреди и инциденти в рамките на широката информбюровска кампания срещу Югославия и по-нататък показват крайна непоследователност във външнополитическото поведение на България към Югославия.²

Накрая, българското отричане на съществуването на македонско национално малцинство, както и отричането на македонската нация (твърдения, че македонците всъщност са българи)

през целия следвоенен период, посредством представляват изразяване на териториални претенции.³

Дори и днес някои неофициални сили в България (организацията "Западни покрайнини", вестник "Труд" както и някои българи от ДСБЮ избягали в България) повдигат искания "за присъединяване на българските Западни покрайнини... към майчица България". Всъщност тия искания се отнасят за областта на Димитровград и Босилеград, "тази жива рана върху тялото на българската държава".⁴

Затова смятаме, че е от значение познаването на начина по който е установена съществуващата югославско-българска граница. В България, посредством се повдигат и "искове" за ревизия на Ньойския мирен договор от 1919 година. Затова днес въпроса с утвърждаването на границата в международноправен контекст става теоретично важен въпрос.

Разглеждайки проблематиката на югославско-българската граница в исторически и юридически аспект може да се забележи, че процеса на нейното създаване (утвърждаване) е имал няколко етапи. Първата започва 1833 година, когато въз основа на руските карти – между Сърбия и Турция – е определена и сръбско-българската граница.⁵ След това въпроса за границата е решаван на Берлинския конгрес 1878 година. След края на руско-турската война и анулиране на Санстефанския договор с решенията на Берлинския конгрес е утвърдена сръбско-българската граница. След балканските войни 1913 година с решенията на Букурещката мирна конференция отново е утвърдена (продължена) границата. Накрая, след Първата световна война, на Мирната конференция в Париж 1919 година е утвърдена държавната граница между Кралството на СХС и Кралство България.⁶ Значи, най-често след войни, на международните конференции е утвърждавано протежението на граничната линия между двете държави. С многостранните международни споразумения е даден и нейния опис: с член 36 от мирния договор на Берлинския конгрес,⁷ с член III от Мирния договор и Приложение I от протокола на военните делегати прибавен към Протокол № 9 от Букурещката мирна конференция⁸ и член 27 от Ньойския мирен договор с България.⁹

Значи, сегашната югославско-българска държавна граница окончателно е определена с Ньойския мирен договор, а съгласно член 29 Международната разграничителна комисия през 1920-1922 година тегли граничната линия. С член 1 от Мирния договор с България от 10 февруари 1947 година, така утвърдена, теглена и описана линия между Югославия и България е потвърдена. Според това, след Втората световна война тя си остава непроменена.⁸

На края, трябва да се изтъкне: повторното оживяване на санстефанските и кобурските тези и аспирации днес действа анахронно. Индиректните искания за "ревизия" на Ньойския мирен договор, от историческа и международноправна гледна точка изглеждат безсмислени. Защото с мирните договори и двустранните споразумения държавната гранична линия е окончателно утвърдена.

На Версайлската мирна конференция съюзния Върховен съвет само в някои нейни части е изправил старата сръбско-българска граница в полза на държавата СХС. Граничната линия с България е определена 1833, 1878 и 1913 година а 1919 с Ньойския мирен договор са направени поправки на Тимок, в областта на Цариброд, Босилеград и Струмица. Преобладава значи идеята за стратегически граници. С член 27 от Ньойския мирен договор е

3. F.Čulinović, Okupatorska podela Jugoslavije, Beograd, 1970, str. 604

4. Koje su to „Bugarske zapadne pokrajine“, „Politika“, 27. VII 1950, str. 2.; Tanjug: Nekoliko činjenica o „bugarskim zapadnim pokrajinama“, „Politika, 18. VIII 1950, str. 1.

5. R.Petković, Stav i pretenzije Bugarske, Nesvrstana Jugoslavija i savremeni svet, Zg., 1985, str. 133.

6. Vidi: Dr Branko Pavlica, Jugoslovensko-bugarska državna granica u svetlu diplomatske istorije i međunarodnog prava: O takozvanim „Bugarskim zapadnim pokrajinama“, u: Aktuelni balkanski sporovi, Beograd, 2007, str. 43-58.

7. I.Pržić, Spoljšna politika Srbije 1804-1914, Beograd, 1939. str. 79

8. D. Todorović, Pitanje jugoslovensko-bugarske granice na Mirovnoj konferenciji u Parizu 1919. godine, Istorija XX veka, 1968, sv. IX, str. 78.

1. Zapisnici sa sednica delegacija Kraljevine SHS na Mirovnoj konferenciji u Parizu 1919-120, Beograd, 1960, str. 316. (priredili: V.Krizman i V.Hrabak).

2. Cit.по: M.P.Milojević, Obnova Ferdinandove Bugarske, Budućnost, jula 1923, str. 33.

даден и нейния опис а с работата на Международната разграничителна комисия тя е определена и отбелязана. С това Кралството на СХС получава три нови околии: царибродска, босилеградска и струмишка и десетина села на десния бряг на Тимок (по течението от Велики Извор до под селото Коилово). Така утвърдена (описана, теглена и отбелязана) през 1920-1922 година границата е останала същата и след Втората световна война.

Според това, тя и днес от международноправна гледна точка е дефинитивна гранична линия. Дефинитивно признаване подразбира юридическо и политическо признаване, "с което държавата която го издава признава утвърдената граница като окончателна и непроменяема". Защото е известно, че СРЮ/СЦГ няма териториални претенции към нито един свой съсед". Затова необходимостта от двустранно уважение на териториалната цялост и невредимост на съществуващите държавни граници – окончателна сръбско-българска граница – утвърдена с действащите двустранни и международни споразумения и договори (почвайки от бройните изявления на представителите на двете държави "за отричане от териториални претенции" до точно определени становища "за несменяемост на държавните граници" съдържащ се в двустранната конвенция за възстановяване, отбелязване и поддържане на граничната линия и граничните белези от 1981 година, тоест в действащата Конвенция между Съвета на министрите на СЦГ и Правителството на Република България за възстановяване, отбелязване и поддържане на граничната линия и граничните белези на общата държавна граница (подписана на 12 ноември 2003 година в Белград), но и становището на международната общност за "несменяемост на държавните граници на Балканите".

VII. Актуално положение на българското малцинство в Сърбия

Според резултатите от преброяване на населението от 2002 година в Република Сърбия живеят 20 497 принадлежащи към българското национално малцинство (0,27 на сто), от това в централна Сърбия – 18 839 (0,34 на сто), а във Войводина 1 658 (0,08 на сто) българи.⁹

Броя на българите е намалял в сравнение с преброяването от 1991 година,¹⁰ както в централна Сърбия (24 335 : 18 839), така и във Войводина 2363 : 1658).

Имайки предвид териториалната концентрация на числящите се към българското малцинство, може да се изтъкне следното: най-много българи живеят в Босилеград и Димитровград, след това в Нишка област – 866; в Бабушница – 1017; в Сурдулица – 1004; Панчево 563; Пирот – 454; Враня 351, но и в Белград – 1 272 жители от българска националност.¹¹

Значи, числящите се към българското национално малцинство основно са настанени в крайграничните области на югоизточна Сърбия, в Пчинска и Пиротска област. В две общини са мнозинство: Босилеград (7 037 или 71,6 на сто) и Димитровград (5 836 или 49,7 на сто) в които иначе са съсредоточени две трети от всичките българи от територията на Централна Сърбия.¹²

Право на ползване на майчин език и писмо – в общините Димитровград (според сведенията от преброяването на населението от 1991 участието на принадлежащите към българското малцинство в цялото население на общината е 52 на сто) и Босилеград (73 на сто), съгласно Закона за защита на правата и свободите на националните малцинства ("предвиденото условие от 15 на сто за въвеждане на езика за служебно ползване"), освен сръбския и българския език и писмо, са въведени за служебно ползване.

В Заключенията на Хелзинкския комитет за човешки права в Сърбия и Хуманитарния център за интеграция и толеранция от Нови Сад се цитира, че "въпреки че решенията за служебно ползване на езиките в общините Димитровград и Босилеград официално съществуват, на практика те само частично се провеждат или изобщо не се провеждат. В община Димитровград, названията на населените места частично са изписани и на български език, докато имената на площадите и имената на държавните институции в Димитровград са изписани и на български език. В община Босилеград и в самия Босилеград освен названията на държавните институции които са изписани и на български език, всички останали имена и названия са почти изключително изписани

на сръбски език. Допълнителен проблем за водене на делата на български език е и липсата на достатъчно пишущи машини на кирилица и особено на българска кирилица...

В община Сурдулица, с оглед на резултатите от преброяването на населението от 1991 година според които процента на българите не превишава 15% от общия брой на населението, българския език не се използва служебно.¹³ Статуса на българския език в Сърбия от социолингвистичен и лингвокултурен аспект, напоследък обективно се разглежда и от българска страна: "Част от по-младите поколения особено ония които са напуснали естествената диалектна среда и които живеят в централните части на държавата показват изразителен афинитет към сръбския като служебен език по разбираеми причини – тежние към пълна социализация, за "включване" в професионалните среди, за придобиване на желаното образование и квалификации и заемане на отговорни места в социалната йерархия. Интересна е констатацията, че дори и ония които са придобили образованието си на българските колежи и високи училища се придържат към местната практика, т.е. и под предположение, че добре владеят българския литературен език отстъпват пред местния диалект или неговите варианти... лингвокултурните знания което са обусловени с чувството за национална принадлежност, са различни при различните социални групи и с времето варират..."¹⁴

Право на образование на майчин език: Въпреки че числящите се към българското национално малцинство имат право на обучение на майчин език, "в Сърбия (Димитровград; Босилеград) в момента не съществува нито едно училище в което обучението се провежда на български език". На практика учениците от българска народност се записват в училищата с обучение на сръбски език в които майчиния език изучават факултативно като "език на национално малцинство с елементи на национална история и култура", два или четири часа седмично.¹⁵

В община Димитровград майчин (български) език с елементи на национална история и култура се изучава в пет подведомствени училища и едно паралелка в Димитровградската гимназия.¹³

Актуалното състояние на училищната мрежа в местата където живее българското малцинство изглежда така: две средни училища в градовете Димитровград и Босилеград с приблизително 500 ученици; 8 основни училища (I-VIII клас) в тези два града и още в шест села (тнр. училища майки) при които съществуват подведомствени училища (от I до VIII клас) в по малките места, всичко са 33 – с различен брой ученици, от които една част се обучават в смесените паралелки. С широка мрежа училища която при това е сложна за обслужване (защото една част от училищата са пръснати по един трудно достъпен планински терен където учителите и учениците минават пеша и по няколко километра в една посока) са обхванати 1 500 ученици. Не всички ученици придобили основно образование продължават образованието си в средните училища в Димитровград и Босилеград. Някои се записват на отделни училища във вътрешността на Сърбия, а има и такива които се записват в средните училища в България.

През последните години, след промените които настъпиха в обществото и законодателството отнасящи се за образованието въпреки че и нормативните актове разрешават 5 часа седмично в първоначалните и 3 часа в горните класове, все още не е намерено подходящо решение когато става дума за броя и съдържанието на часовете по майчин език, литература и култура както и други предмети които се предават на майчин език. В двете водещи общини Босилеград и Димитровград трудно се постига съгласие когато става дума за конкретни проблеми свързани с обучението на майчин език а в клаузата е включена и волята на родителите – дали са съгласни децата им да учат на български език. Получава се впечатление че Националният съвет за малцинствата и Комисията за образование към него не успяват засега да предложат достатъчно адекватно решение..."¹⁴

13. Podaci popisa stanovništva iz 2002. pokazuju sledeću etničku sliku o Bugarima u naseljima južnog i srednjeg Banata: selo Ivanovo – 308 Bugara; selo Skorenovac – 77; selo Konak – 73; Jaša Tomić – 29; Stari Lec – 9; Banatski Dvor – 8; Belo Blato – 128. Vidi: Biljana Sikimić, Etnolingvistički i sociolingvistički koncepti o manjinama na Balkanu, u: Zbornik SANU Položaj nacionalnih manjina u Srbiji, Beograd, 2007, str. 411 (401-419).

14. Na osnovu (konačnih) rezultata popisa stanovništva iz 2002. godine „proizilazi da je Srbiju napustilo najmanje 650.000 lica. Od toga broja oko 320.000 su izbeglice, a oko 330.000 su građani Srbije koji su uglavnom otišli na „privremeni rad u inostranstvo“ , ali i pripadnici „novih“ nacionalnih manjina (Hrvati, Bošnjaci, Makedonci, Slovenci) koji su se posle raspada bivše SFRJ u većem broju selili u novoformirane zemlje matice. Takođe, raspoloživi popisni rezultati ukazuju na iseljavanje pripadnika „starih“ nacionalnih manjina (na pr. Albanaca, Bugara, Mađara) koje je u periodu 1991-2002. bilo masovnije nego u prethodnom međupopisnom periodu“. Cit.

9. Srpske novine, 7.VII 1878, br. 149, str. 1.

10. Član III Ugovora o miru... Prilog u knjizi: S. Skoko, Drugi balkanski rat, knj. 2, Beograd, 1975, str. 349.

11. Nejski ugovor o miru, Službene novine Kraljevine SHS, 24. XI 1920, br. 211a, str. 13-14.; Vidi: B.Pavlica, Razgraničenje Jugoslavije sa Bugarskom 1919-1922, Tokovi istorije, 2002, br. 1-2, str. 7-23.

12. Vidi: B.Pavlica, Jugoslovensko-bugarska državna granica posle Drugog svetskog rata (do danas), Arhiv za pravne i društvene nauke, 2005, br. 1-2, str. 111-142.

Завода за учебници и учебни помагала е напечатил 21 учебник и 8 части от четивата предназначени за основните училища както и 4 учебника на български език за средните училища.

Няма високи училища на които обучението да се провежда на български език, въпреки че на Филологическия факултет в Белградския университет съществува катедра за български език.

Според сведенията на Министерството на просветата на Сърбия през училищната 2000/2001 година на факултетите са записани 112 студенти числящи се към българското малцинство.¹⁵

Значи, правото на обучение на майчин език на българското национално малцинство (в Сърбия) "не се осъществява толкова колкото обективните условия това позволяват". Основната причина за това – според заключението на споменатите автори – е липсата на интерес от страна на числящите се към българското малцинство да се учат на български език, защото шанса за бъдещето си виждат най-напред в Сърбия, за което е необходимо отлично познаване на сръбски език".¹⁶

Право на тачене на националната култура и традиция: Главните културни институции в Димитровград и Босилеград са централните за култура, които се намират "под контрол на общинските власти които ги финансират от бюджета". Съществуват и граждански сдружения ("чийто дейност се финансира от членски внос, дарения и пр.") от които най-значителни са Културно-информационния център на българското малцинство "Цариброд" от Димитровград, който има отдел и в Босилеград;¹⁷ Хелзински комитет за правата на българите в Сърбия;¹⁸ Креативен център "Цариброд"; Сдружение "Нашинец" и др. сдружения.

Също така значителни са за района в който живее българското национално малцинство и "библиотеките майки": в Босилеград – библиотека "Христо Ботев", "която разполага с 19 328 книги от които 4 532 на български език", след това библиотека в Димитровград, но и в Сурдулица която "разполага с общо 41 000 книги от които 5000 са на езичите на малцинствата".

В Димитровград съществува и национален театър "Христо Ботев".¹⁹

po: Mr Goran Penev, (Istraživač-saradnik Centra za demografska istraživanja Instituta društvenih nauka), Demografske promene u Srbiji (bez Kosova i Metohije), 1991-2002, PREGLED SCG, 2004, br. 2, str. 8

15. Izvor: Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 2002. – Stanovništvo, Nacionalna ili etnička pripadnost, Podaci po naseljima, Beograd, br. 1, februar 2003.

16. Treba imati u vidu – naglašava Nada Raduški – izrazito veliki broj nacionalno neizjašnjenih lica u ovim opštinama (11,3 odsto, odnosno 12,6 odsto), što donekle iskrikljuje etničku sliku, a posebno je indikativan broj onih u kategoriji „nepoznato“ (1 odsto, odnosno 6 odsto) jer utiče na podatak o relativnoj, odnosno apsolutnoj dominaciji pripadnika bugarske nacionalnosti u Dimitrovgradu. U poređenju sa 1991. godinom Bugari su zadržali etničku većinu mada su zabeležili apsolutno smanjenje u obe opštine, a relativno samo u jednoj (Bosilegrad). Istovremeno, Srbi su imali povećanje, a Jugosloveni opadanje udela u tim opštinama zbog promene u nacionalnom defi nisanju“. Cit.po: Nada Raduški, Demografski aspekt manjinskog pitanja u Centralnoj Srbiji, u: Zbornik SANU Položaj nacionalnih manjina u Srbiji, Beograd, 2007., str. 340-341. (335-344).

17. Navedeno prema rezultatima istraživanja Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji i Humanitarnog centra za integraciju i toleranciju iz Novog Sada iz 2002. godine (avgust/septembar) „o stanju kolektivnih prava nacionalnih manjina u Srbiji“. Istraživanjem su „obuhvaćena zagarantovana kolektivna prava nacionalnih manjina u sledećim oblastima: 1) Pravo na upotrebu maternjeg jezika i pisma; 2) Pravo na školovanje na maternjem jeziku; 3) Pravo na negovanje nacionalne kulture i tradicije; 4) Pravo na informisanje na maternjem jeziku; i 5) Pravo na delotvorno učešće nacionalnih manjina u javnom životu“. Vidi: Jan Briza – Mikloš Biro – Mirej Grčki – nataša Novaković – Ljiljana Palibrk i Pavel Domonji, Nacionalne manjine i pravo, „Helsinške sveske 15“, Beograd, 2002, str. 5-145.

18. Cenka Ivanova, Status bugarskog jezika u Srbiji sa sociolingvističkog i lingvokulturološkog aspekta, u: Zbornik SANU Položaj nacionalnih manjina u Srbiji, Beograd, 2007, str. 574-575. (571-579).

19. Sa svoje strane, „država je preduzela neke korake s ciljem da obezbedi uslove za školovanje pripadnika bugarske manjine na maternjem jeziku. Programom između Savezne vlade SRJ i Vlade R. Bugarske o saradnji u oblasti obrazovanja, nauke i kulture, predviđeno je da će bugarska strana pružiti mogućnost stručnog usavršavanja iz bugarskog jezika, književnosti i drugih disciplina nastavnici koji predaju đacima bugarske nacionalne manjine u Jugoslaviji u školama u kojima se nastava izvodi na bugarskom jeziku. Bugarska strana izrazila je želju da se omogući slanje nastavnika i učitelja bugarskog jezika, književnosti, istorije, muzike i drugih disciplina za škole u kojima se uči bugarski jezik u Jugoslaviji. Takođe, predviđeno je da će bugarska strana staviti na raspolaganje školskim bibliotekama, ... školsku dopunsku literaturu i lepu književnost na bugarskom jeziku za te škole, u skladu sa utvrđenim školskim programima od strane jugoslovenskih

Banatskimi Srbima (katolicima) podržavaju "otkoro vremenni kontakti s Srbima od krajograničnih opština u istočnoj Srbiji... i u tehničkim sredinama se dostavljaju ograničeni brojevi publikacija na savremenom bugarskom književnom jeziku – za razliku od predimno religioznoj književnosti koja je na tehničkim normiranim dijalektima sa starijim istočnobugarskim crtama... U dva sela imaju najviše aktivnosti – u Belo Blato, u kulturnom udruženju "Trandifer" i u Ivanovu gde rade sedmični učilišta u kojima se uči kao normirani paveljanski, tako i savremenom bugarskom književnom jeziku (u selu Ivanovu od učilišne 2004/5 godine učitelj od Bugarske predaje savremeni književni bugarski jezik i bugarsku muzičku tradiciju)... Prijatan međusosedski klimo kroz poslednje godine aktivira tova naseljenje – podcrtava Cenka Ivanova u svojoj prilozi kum Sborniku na SANU – da podržava kontakti s predstavnicima na bugarskim kulturnim institucijama, s katoličkim opštinama i rođinima u Bugarskoj, mladi sleduju na bugarskim fakultetima i t.n."²⁰

"Naša kultura kao transgranični prijatelj", je naziv projekta na savremeni projekt na opštini Dimitrovgrad u Srbiji i Dragoman u Bugarskoj, koja se osuštva sa finansovanim podrškom na ES ("po programu FAR – "Sosedski programi Bugarske – Srbija).

S projektom se predviđa provedenje na sedmični na kultura u Dimitrovgradu s ciljem da se predstavio kulturna identičnost i tradicija od dve strane na granici i "da se ojačaju kulturne veze između njih".

Pravo na informisanje na majčinom jeziku: početkom na informaciono-izdateljskoj dejnosti na bugarskom jeziku započinje s "prvim štampanim organom "Glas na Srbima u Jugoslaviji" (1949-1955). Kroz tova od 1959 započinje izdavanje na spisani "Bratstvo" koji izlazi i dneš "kao sedmični i se finansira od srboskog pravilništva". Od 1965 započinje izdateljsko dejnosti na bugarskom jeziku, detški vestnik "Drugarce" prerasta u spisani, od 1966 godine se štampaju i spisani za nauku, literaturu i opšte javni vpraši "Most". Izdateljsko kuzna "Bratstvo" sa sedmični u Nišu "ima zaslugi" za publikovanje na "mnogo stihosbirki i beletristični književni avtorima sa brojnim u Dimitrovgradu i Bosilegradu podobna dejnosti se provede u okvirima na Kulturni centar (koji se finansira od srboskog država) i detški (narodni) biblioteki.²¹

Radio televizija Srbija do aprila 1999 godine izlčavala polovinsko emisija "TV žurnal" na bugarskom jeziku. Radio-Niš oče od 1971 godine uvode emisija od 15 a sled tova i od 30 minuta na bugarskom jeziku. "Tova radio do tri puta dnevno izlčava novine na bugarskom jeziku. Otkoro, niška štamparija "Art" započinje sa "svakodnevno izlčavanje na novini, kako i polovinsko emisija na bugarskom jeziku jedin put sedmično".

U Dimitrovgradu postoji lokalna RTV "Caribrod" čiji program ne se izlčava redovno, "a kada se izlčava tova glavno je na srboski i samo delimično na bugarskom jeziku". U Bosilegradu, u okvirima na Kulturni dom, "čiji direktor je srboski, a glavni redaktor bugarski, program se izlčava polovinsko na srboski i polovinsko na bugarskom jeziku... U okvirima na dejnosti na detški nepravilni organizaciji i detški građanski sruženja, u zavisnosti od finansovani sredstva sa kojim raspolagaju, postoji skromna izdateljsko dejnosti na bugarskom jeziku..."²¹

Пише: Бранко Павлица

organa, za obuku dece bugarske nacionalne manjine... Međutim, konkretnijih aktivnosti u realizaciji ovih programa još uvek nema. Tako, na primer, iako su pre izvesnog vremena formirane opštinske Komisije u Dimitrovgradu i Bosilegradu sa ciljem da sastave zajednički jedinstveni predlog obrazovanja a bugarskom jeziku, koji bi najpre bio usvojen od strane lokalne skupštine, a potom dostavljen Ministarstvu prosvete Srbije, taj predlog još uvek nije sačinjen...". Cit.po: Jan Briza i dr., Nacionalne manjine i pravo, Helsinške sveske 15, Beograd, 2002, str. 53.

20. U opštini Bosilegrad, iako zvanično postoje isturena odeljenja u kojima se uči maternji jezik, ona u praksi ne postoje, zbog slabe zainteresovanosti đaka, tj. njihovih roditelja, udaljenosti škola od mesta stanovanja i nedostatka kvalifikovanog nastavničkog kadra. Podatak Ministarstva prosvete Srbije da je za školsku 2002/2003. godinu, u opštini Dimitrovgrad, planirani upis dece u prvi razred osnovne škole iznosio 90 učenika, od čega je upisano svega 54, u Bosilegradu od 120 upisano je 77, a u Surdulici od 350 upisano je svega 269 učenika, govori o činjenici da se sve veći broj dece upisuje u škole u bližini, većim gradovima (Piro, Leskova, Niš) gde se nastava izvodi isključivo na srpskom jeziku...". Cit.po: Jan Briza i dr., nav. rad, str. 53.

21. Vidi: Cenka Ivanova, nav. rad, str. 576-577.

Писмо до Христо Ботев

Втори юни 1976 година, далеч от България

Драги Христо Ботев,

Дълго се колебаех дали да ти пиша това писмо в деня на стогодишнината от твоята смърт. Предполагам, че никому не е приятно, дори и на убитите герои, да им се припомня моментът на смъртта, толкова повече, ако смъртоносният куршум е дошъл отзад, от лагера на своите. С много по-голяма радост бих ти писал на твоята рождена дата, но тъй като на днешния ден ти ще получиш купища поздравителни телеграми, тържествени послания, дълги и важни речи, академични слова, планини от венци и твоето име ще кънти по радиостанции и високоговорители, аз се реших като малък контраст да ти напиша това писмо.

Всъщност много отдавна исках да ти пиша и да те питам за няколко неща. Вероятно ти не би ми отговорил или би забавил отговора си, докато се срещнем там, където всички неизбежно се срещат. Но не ти писах, защото не ти знаех адреса, както не го знам и сега - в рая ли си, или в ада. Прости ми, но доколкото те познавам, не мога да си представя, че ти сега се разхождаш между сладкопойните, облечени в бяло ангели, усмихваш се на красиви девизи, пишеш райска роса, танцуваш по зелена морава и щастливо разговаряш с благочестивите светии за съвършенството на Бога и света. Много не ми се вярва, че дори свети Петър да те е приел в рая, ти си избягал оттам в първия удобен момент, завладял си било стария Радецки, било лодката на Данте и скришом си преминал небесния Дунав, който отделя светците от грешниците. Представям си даже как си скочил всред димящия пушинак на адското преддверие, как си прочел оня злокобен надпис "Вие, които прекрачихте този праг, надежда всяка тука оставете", и си се засмял. Аз така вярвам, че ти си се засмял на това предупреждение и може би си протегнал ръка и откърлил дъсчицата с надписа, защото ти никога не си могъл да търпиш такива евтини предизвикателства. Мисля, че ти си предпочел ада, защото там има каузи, докато в рая ги няма. Ти знаеш много добре, че ако стремежът на хората към рая може да бъде някакъв живот, самият рай - това си е чиста смърт. Отгоре на всичко в ада ти сигурно би намерил по-интересната част на човечеството. Старият грешник Бакунин, от когото ти толкова си се възхищавал, трябва да се е издигнал до ранг на помощник-дявол, приятелят ти Нечаев сигурно се пържи някъде в Деветия кръг, а другарят ти Стамболов, мушкан за милионен път с дяволския нож, би се опитал да ти обясни защо според него, ако ти не беше загинал във Врачанския балкан, само няколко години по-късно са щели така и така да те обесят.

И нека ти кажа, драги Христо Ботев, че аз вярвам на думите на Стефан Стамболов, въпреки че ти, може би, би ме погледнал с недоумение. Всеки твой поклонник би казал, че аз съм смахнат, защото от сто години насам всяка политическа партия, от най-дясна до най-лява, всяка фашистка или комунистическа организация, всяка власт - демократична или тоталитарна, всяка милиция или полиция те има за свое знаме, за свой герой, легенда, символ, светец. Ти си вероятно единственото име в цялата наша история, което обединява всички тях с едно желание - да те имат. Ти си нещо като магически камък, който всички духовни бедняци по нашата земя искат да притежават. Биха ти посочили помпозното величие, с което се почита денят на твоята смърт. О, как искам да видя лицето ти на този ден, как отгоре, някъде над облаците, гледаш това човешко наводнение към твоето лобно място, как добре организирани организации, войници, офицери, милиционери, ученици, пионери, комсомолци, партийци, духови музики, ракетни части, обикновени и централни комитети, генерали, поети, министри, писатели, разни деятели - с коли, камиони,

автомобили, хеликоптери и пеша отиват да отдадат почит на легендата. Искам да видя как гледаш и слушаш зарята, церемонията за падналите, клетвите, че всички ще бъдат като тебе, гъгнешите речи на дебелите партийни ръководители, които произнасят празни дежурни фрази за свобода или смърт и те цитират и речитират до посиняване...

Въпреки това, драги Христо Ботев, Стамболов е прав. Тези хора, техните бащи или техните деца щяха да те обесят, ако ти не бе имал щастието със спасителния куршум. И аз съм сигурен, че ти знаеше това много добре, ти го предчувстваше, ти го виждаше и точно като Исус Христос избра своята Голгота, за да спасиш народа си от греха. И точно като него от опасност ти се превърна в спасителна легенда. Ти сякаш отгатна какво те искаха от тебе и се съгласи с тях, твоите вероятни бъдещи убийци. Ти не им беше нужен. Беше им нужно името ти. Никой от тях никога не се е интересувал от тебе, малцина са се опитали да те разберат, дори професорските и академичните изследвания са посветени на легендата, а не на тебе.

Оттук нататък с твоето име в уста, боготворейки легендата, всички тия власти, и особено сегашната, щяха да унищожават всеки българин, който дръзнеше поне най-бледо да бъде като тебе. "Да живеем и се горим по ботевски" стана лозунг за изкореняване на всичко ботевско и за ликвидиране на всички горди и чисти чела, които биха се осмелили да бъдат като тебе. С твоята поезия на уста бяха смазани истински поети, с твоята свобода на уста беше наложено най-черно потисничество, с твоята независимост на уста България бе тласкана от една зависимост в друга, с твоя героизъм на уста бяха отречени истинските геройства, с твоя безкомпромисен характер на уста България бе овладяна от духовни мижитурки и нищожества...

С една дума, ти си славното знаме, под което вилнее позорът. Ти знаеше това. Беше ти пределно ясно. И ако си забравил, нека ти припомня твоята ЕЛЕГИЯ, където ти така пророчески видя какво ще последва:

*Кажми ми, кажми, бедни народе,
кой те в таз робска люлка люлее?
Тоз ли, що спасителя прободе
на кръста нявга зверски в ребрата,
или тоз, що толкоз годин ти пее:
"Търпи и ще си спасиш душата"?!
Той ли ил някой негов наместник,
син на Лойола и брат на Юда,
предател верен и жив предвестник
на нови тегла за сиромаси,
нов кърджалия в нова полуда
кой продал брата, убил баща си?!*

Това си писал ти самият. И не само си го писал, но си го и вярвал. И тук е моят първи въпрос, драги Христо Ботев!

НЕ СЕ ЛИ ЧУВСТВАШ ВИНОВЕН?

Не смяташ ли, че трябваше да се постараяш да останеш жив и да избягаш от куршума, който те чакаше над Враца? Не смяташ ли, че трябваше да откажеш да снабдиш синовете на Лойола и братята на Юда с толкова важната и толкова полезната легенда за Христо Ботев? И вместо това да им създадеш позорната грижа да те обесят те самите. Фактически да те обесят. И така името ти вместо швейцарска картичка на всеки режим да стане черен огромен камък, който да тежи върху всичките поколения и злоещо да им напомня за страшния позор и може би да спаси мнозина бъдещи Христо-Ботевци. Защото жестоката истина е, че запазвайки легендата за тебе, всяка година на втори юни ти биваш обесван. Твоята човешка същност, твоят характер, твоята истинска поезия, твоята революция, твоята силна любов и силна омраза увисват на възето. Ако отоманската империя те честваше, ако гробът ти беше редом до този на Митхад Паша, кощунството със самия

теб би било по-малко, отколкото сега, когато ти си знамето на казионщината, иконата на безскрупулността и пошлото интересчийство. Как наистина можа да допуснеш да те убият, когато следващите сто години така отчаяно се нуждаеха от тебе. Ти, който римуваше “патриоти” с “идиоти”, ти който така страстно и силно извика:

*На душа лежат спомени тежки,
зловна ги памет често повтаря,
в гърди ни любов, ни капка вяра
нито надежда от сън мъртвешки
да можеш свестен човек събуди!
Свестните у нас считат за луди...*

Прости ми, нямам дързостта да те укорявам, нито смея да възразя срещу кои и да е от твоите принципи и идеали. Напротив, струва ми се, че с времето те разбирам по-дълбоко и по-страшно. Някои от твоите днешни последователи казват, че ти си толкова необикновен, изключителен, странен, чудноват българин, който не прилича на никой друг българин. Може би загатването е, че ти въобще не си българин, а нещо друго. И това също подчертава моята идея, че поколенията през изминалите сто години са противопоставили легендата за тебе на самия тебе. Защото нека още веднъж повтора: **ТЕ, КОИТО СЕ КЛАНЯТ ПРЕД ТВОЯ ОРЕОЛ, НЕ БИХА ОСТАВИЛИ ЖИВ НИТО ЕДИН, КОИТО МАЛКО ИМ НАПОМНЯ ЗА ТЕБЕ.** И ето че куршумът, който прониза челото ти, продължава да свисти в своя злокобен полет вече сто години и да пронизва много други чела. Ти си чудесен и красив, когато казваш:

*Подкрепи и мен ръката,
та кога въстане робът,
в редовете на борбата
да си найда и аз гробът!*

Както сам знаеш, не е трудно “кога въстане робът”, да си најдеш гроба. Защото, когато робите въстават, те си остават роби. Въстанието не ги прави свободни хора. Те са въстанали роби. Оттук нататък започва най-трудното, най-мъчителното и най-изпитателното - да превърнеш робите в свободни хора. И тук нуждата от живия Ботев винаги е била далеч по-голяма от легендата за мъртвия Ботев. Така идвам до втория ми въпрос:

НЕ СМЯТАШ ЛИ, ЧЕ КАРАВЕЛОВ БЕШЕ ПРАВ?

Не зная думите, които сте си казали, обидите, които сте си разменили, и чувството на горчивина, с което сте се разделили. Зная само, че Каравелов не е успял да те убеди, че свободата на един народ не се ражда от сражението между две чужди армии и дори от героизмът на една

легендарна чета, нито от прокламации и международни декларации. А е нещо неразривно свързано със съвършенството на човешкия дух, с възпитанието, просветата и духовния прогрес на един народ. Зная, че ти дръзко си написал “лозето не ще молитва, а мотика”, че си забравил, че има различни мотики и че револверът съвсем не е най-добрата от тях.

Георги Марков

Криворазбраната Европа

Много често повтаряме, че България отдавна е в Европа. Сега, когато сме вече две години в Европейския съюз, разбираме, че това е една реалност, която ние малко познаваме. Работата с клишетата и приповдигнати самооценки не ни помага. Изкривените ни представи, криворазбраната цивилизация лъснаха с времето. Нашенци, като журналиста Мартин Карбовски, искаха да се представят за баш европейци, като настояваха да заместим кирилицата с латиница, за да можем да общуваме полесно в интернет и като пишем sms-и. Макар че е факт, че къде по-сложната азбука на гърците не им създава трудности и те не си и помислят да я заменят с нещо универсално. Спомням си ожесточения диспут между псевдоевропейците и големия ни писател Николай Хайтов. В този диспут имаше нещо обидно, че на защитниците на кирилицата и българския език беше вменено, че са някакви изостанали от времето староверци, а другите са модерни реформатори... Днес покойния майстор на българското слово може да бъде спокоен, макар и в гроба. Кирилицата и българския език са част от европейското културно пространство и разноезичие. Това беше първата корекция на Европа спрямо криворазбраната ни цивилизация и нейните войнстващи защитници.

После дойде историята срещу Вазов и други наши класици като излишни и демодирани, срещу варварската ни история, като се стигна до невиджаната арогантност на Андрей Райчев, който нарече Кирил и Методий двама гръцки чиновници... Социологът грубо се намеси в територии, като не са неговата сила – историята, литературата, културата. Той се подиграваше на кола на баба Илища и да не продължавам... Добре че беше «Големото четене», че той и всички като него получила отговор – «Под Игото» на Вазов е любимият роман на българите. В Европа общуването между културите се осъществява чрез личностите емблеми: за Испания – Сервантес, за Германия – Гьоте. Сега вече можем да споделим с европейските ни партньори нашата емблема – Вазов.

Имаше един министър на културата, и то професор – Димо Димов, който гледаше с пренебрежение на читалищата ни, като овехтяла българска дивотия... По негово време много от тези светини с повече от 100-годишна история се превърнаха в кафенета, дискотеки, бинго зали... за съжаление. Наскоро ЮНЕСКО призна нашите живи човешки същества – бистришките баби, и се заинтересува за уникалната културна институция – българското читалище.

С днешна дата, в европейската година на творчеството и иновации, а с нас дори БАН се оказа излишна.

Добре, че е Европа, та ни показва важни ориентири, и добре че на нея не може да възразяваме, че е старомодна и изостанала. Оказа се, че европейските култури пазят своята идентичност и развиват своя стабилна културна политика. Франция е известна със своята франкофония, която разпространява френския език и постижения в културата си навсякъде. В центровете «Сервантес» по цял свят четат един път в годината емблематичния роман «Дон Кихот». Във всички европейски страни се спазва законът за медиите и по обществените радио и телевизия се излъчват 30% национална културна продукция. Тези очевидни факти ни обръщат към езика, към корените ни, към историята и духовността ни като особено важни, за да влезем в европейското семейство, за да ги споделим с него. А преди това самите ние трябва да разберем собствената си стойност и ценности, за да можем да ги покажем като равноправни на партньорите си в Европа. Ако не разберем това, ще си кретаем и циклим по пътя на криворазбраната цивилизация, както е описана от Добри Войников. Преди повече от един век. Но добрата новина е, че Стария континент няма да допусне да налагаме криворазбраната Европа. Ще наложи коректив на порядките в България. Защото реално ще се почувстваме в Европа, когато променим нагласите и разберем нейния дух, многообразие, толерантност и отговорност.

Мирослава Кортенска

Три големи решения на България

Три са големите политически решения взети през хилядолетната история на Аспарухова България, които предопределят съдбата на държавата и народа ни.

Първото историческо решение е взето от княз Борис I през 864 година. **Това е християнизиранието на тогавашна България.** Така сполучва да извади България от езическия свят и я изравнява с другите две големи европейски християнски държави на континента - Византия и

Свещената Римска империя на Карл Велики. По-важното е, че успява да запази целостта на държавата от образуващите я два народа: прабългари и славяни. Същевременно успоредно с християнизиранието той налага и нова единна азбука- глаголицата на Кирил и Методий впоследствие преработена в кирилица от техния гениален ученик Климент Охридски. Освен това Борис I прави и точния избор да получим Християнството от Византия.

По онова време Константинопол е бил безспорен цивилизационно-културен център на Европа.

Обратното поведение, да се забави християнизиранието на държавата ни е щяло да доведе най-вероятно до нейното разпадане на двата си първоначални етноса. Така Княз Борис I залага основите на едно трайна държавност стъпил на военното утвърждаване на България от предшествуващите го ханове и добавил религиозното единение на прабългари и славяни.

Второто историческо решение взето в историята на България е през 1885 година.

Страната ни е най-после свободна след 500 години турско робство. За съжаление големи части от нейната територия и население остават под контрола на турската империя с решенията на Берлинския конгрес. Сблъсъкът на интереси при Великите Сили е причина току що освободена България да бъде разпокъсана. В това си състояние тя е представлявала лесна плячка за нарастналите апетити на съседите си и освен това е щяла да бъде напълно подвластна на освободителката си Русия. Тоест заменяме едно робство с друго. **Ето защо решението и осъществяването му за СЪЕДИНЕНИЕ на България е историческо и спасително** за оцеляване на младата ни държава. Това решение е взето самостоятелно от хора борили се десетилетия за освобождението на народа и е подкрепено от Княза на страната и правителството му. Правилността на решението и жизнеспособността на извършения акт са били веднага подложени на изпитание и проверка. В избухналата сръбско-българска война българите са предизвикани да отстоят делото на Съединението. Те го правят по един решителен начин, който отказва която и да било близка или далечна държава да разкъсва отново страната ни. Така политическият елит на страната ни в лицето на старите революционери, четници и поборници от преди освобождението полага здрави основи на третото българско царство, което оцелява в разразилите се след това две световни войни, макар и с цената на две национални катастрофи.

Третото историческо решение се взема в съвременната история на България след разпадането социалистическата обществено-икономическа систем в страната ни. В условията на глобализация Европа, поучена от двете кръвопролитни войни водени на нейна територия прави извода, че трябва да се обединява. Това фундаментално решение за обединение на десетки европейски държави носителки на

най-новите технологии във всички видове производства утвърждава веднага континента като равностойна икономическа сила на другите съществуващи световни центрове каквито са Съединените американски щати с Канада, Япония, Китай и разбира се военния гигант Русия. **България прави верния и навременен избор да стане част от тази обединена Европа.**

Ясно е, че в този глобализиращ се свят не може да просъществува държава в някаква форма на изолация криво разбрана като самостоятелност. Или поне такава една държава не би могла да бъде равностойна на обединенията от държави и промишлени гиганти от типа на Япония и Китай. Тя се обрича на главоломно изоставане от новите технологии и откъсване от световните пазари. Крайният резултат ще е обедняване на нейното население и изпадане в крайна сметка в пълна зависимост от посочените по-горе гиганти. Големият проблем на света понастоящем е осигуряването с ЕНЕРГИЯ. Тя е необходима на всички и то в големи количества. Колкото повече високи технологии навлизат в гражданското производство, военната индустрия и проучването на космоса, толкова повече енергия е необходима за всички тези дейности. За съжаление добиваната енергия не е равномерно разпределена по цялото земно кълбо. Някъде я има в изобилие, а другаде напълно липсва. Малко са държавите в света, като могат да се похвалят с неизчерпаеми /за сега/ източници на енергия. Една малка държава лесно може да бъде поставена на колена чрез контрол на енергийните доставки за нея. Ето защо само в обединена Европа, България има възможността да оцелее включвайки се в обща енергийна система. Същевременно участвайки в изграждането на обща военна защита и ползвайки големия общ пазар за размяна на стоки и услуги ние си осигуряваме една сигурност и спокойствие в настоящето, а също така и в бъдеще време. Всичко това показва колко правилно е било взетото решение да станем част от обединена Европа.

Сега се разсъждава и умува на дълго и на широко до какво ще доведе това Европейско обединение! Няма ли да се стигне до постепенно заличаване на народностите в него и да се получи накрая една еднородна европейска нация с уеднаквена култура, бит и стандарт на живот. Невъзможно е на този етап да се предвидят такива всеобхватни промени засягащи живота на стотици милиони хора. Дали ще се съхранят особеностите на отделните европейски народи или ще се заличат е невъзможно да се предскаже. Но е ясно още от сега, че така обединени те всичките имат много по голям шанс да продължат да се развиват икономически осигурявайки непрекъснато нарастване на материалното благосъстояние на народите си. Това разбира се не прави автоматично нашия свят по-морален и справедлив, но тук навлизаме в други дълбоки теми за които не бива да разсъждаваме повърхностно.

Нашата страна и нашия народ има дълга и превратна история. Тя не започва през 681 година, а много векове преди това в земите на днешен Иран, а впоследствие в Азия и накрая на Балканския полуостров. Имали сме както периоди на възход, така и на падения. Факт е обаче, че сме една от малкото държави в света съхранили се като етнос, като име, като език и национално самосъзнание през последните две хилядолетия. Това е станало и благодарение и на правилните политически решения вземани на тези три „кръстопътя“ в историята на държавата ни.

За историческите ни грешки сега няма да говорим. За тях ще стане дума по нататък, в следващо време. Важното е, че сега сме стъпили на правия път и трябва да си вървим по него убеждавайки големите западноевропейски страни, че не са сгрешили като са приели да станем част от това голямо европейско семейство.

Д-р Валентин Янев

165 години от рождението на капитан Петко Войвода

Петко Киряков известен като капитан Петко войвода е роден на 18 декември 1844 г., а почива на 7 февруари 1900 г. Той е юнак, защитник на българите, революционер сражавал се за свободата на своя и на други народи. От 1861 до 1879 г., в продължение на 18 години Петко войвода е закрилник на всички угнетени в Беломорска Тракия и Източните Родопи. Името му е символ на българско юначество, мъжество и доблест, на справедливост и човеколюбие. Той е роден в Доганхисар (в превод Соколова крепост), окръг Дедеагач (днес гр. Александруполис в държавните граници на Гърция) като поданик на Османската империя. Петко е шесто по ред дете в многолюдното семейство на Кирко Каракирков и Груда, родили и отгледали девет деца: четири дъщери – Станка, Тодора, Петра, Добра и пет сина – Матю, Петко, Митрю, Вълчо и Стайко.

Петко Киряков става хайдутин през 1861 г., едва 17-годишен, за да отмъсти за смъртта на брат и Матю и братовчедя си Вълчо, убити по нареждане на чифликчията турчин Мехмед Кеседжи. След отмъщението дружината продължава да действа като защитник на населението от разбойници и властници, които го ограбват и тормозят. Закриляни са най-вече християните българи, арменци, гърци, но и мюсюлмани, които страдат от разбойници и властници. Петко войвода е неуловим за потерите, които го преследват или му устройват засади, защото и сред мюсюлманите не се намират предатели. През 1863 г., при поредното сражение, Петко войвода е ранен и заловен. Властите се опитват да го представят за разбойник и да го осъдят на смърт. Но не се намерил нито един свидетел, включително сред турците, който да потвърди, че е ограбен от Петко и дружината.

През 1864 г. Петко войвода е поканен от Гръцкия революционен комитет да участва в подготовката на въстанието на остров Крит. Така му се удава възможност да проучи опита на гръцкото националноосвободително движение, както и да подобри своята военна подготовка като учи една година в Атинското военно училище. В началото на 1866 г. Петко войвода посещава Италия и се среща лично с националния герой на италианците Джузепе Гарибалди, който заявява своята подкрепа за националноосвободителните борби на потиснатите народи в Османската империя. За разговорите си с Гарибалди, Петко войвода по-късно споделя: "Наставленията, които ми даде тоя прочут италиански юнак-родолюбец аз спазвах строго и те много ми помогнаха отпосле, па и аз самия почнах съвсем иначе да гледам на себе си и задачата си". От българи емигранти в Италия, Петко събира 220 доброволци за Критското въстание, които довежда в Атина. Там към „Гарибалдийската дружина“ се присъединяват още 67 души и пристигат на о. Крит за да се сражават за неговото освобождение. Въпреки героизма на въстаниците, те са разбити и Петко с 18 свои другари избягва в Александрия, Египет, а от там в Марсилия, Франция. След 6-месечен престой в Марсилия, през Италия и Черна Гора, той се завръща в Гърция. Веднага се заема с изграждането на революционна българска организация, която да се бори за „освобождение на целокупното отечество“. По настояване на Османската империя Петко Киряков е заставен от гръцките власти да напусне страната. На 12 май 1869 г. начело на дружина от 82 българи, той се отправя с кораб към българските брегове на Бяло море. Дружината слиза близо до устието на р. Марица на 3 юли 1869 г. и подновява борбата в защита на угнетеното от разбойници и властници население на Беломорска Тракия. През 1870 г. Дружината има печат, на който е изобразен лъв с надпис около него: „Трак.Р.Бълг. В.Друж.1870г“, сиреч /Тракийска Родопска Българска Военна Дружина 1870 година/. По-късно е написан Устав на първата българо-родопска дружина „Защита“, който съдържа 17 члена и завършва с бележка: „Настоящият устав се одобри на

23 априлий 1873 година и потвърди от войводата“ – печат и подпис „Пет. Киряков“.

Дружината начело с войводата води много сражения, в които въпреки неравенството на силите, често е победител или успява да се измъкне от засади и обкръжения с минимални жертви. Сред населението се разпространява поверие, че „Петко го куршум не лови“, че войводата има крила и други. Има редица случки, включително запазени документи, от които се разбира че властите често се виждат принудени да се съобразяват с исканията на дружината. На писмо изпратено от войводата, пашата от Одрин отговаря: „До Главатаря на комитетската чета в Балкана, Уважаемия Петко Ефенди. Съгласно писмото Ви от 13 того (май 1876 г.) аз изтеглих войската си далеч от лагера ти само да дойдем до едно приятелско споразумение и затуй Ви изпращам един офицер и двама граждани на Мароня и Ви моля да освободите Тома бей и 6-те заптиета. Ако не сторите това сега, то Ви моля писмено да отговорите какво точно е Вашето искане и съм уверен, че ще се удовлетвори молбата Ви...“. Петко войвода е бил изключително храбър и много изобретателен воин, но по тялото се носел белезите от 33 ранявания с хладни оръжия и куршуми.

По време на Руско-турската война 1877-1878 г. дружината на Петко войвода закриля християнското население на Беломорска Тракия и Източните Родопи като предотвратява редица грабежи и кланета извършвани от местните власти, башибозук, турци-бежанци, черкези. Той освобождава гр. Мароня и десетки села в района на Дедеагач и Гюмюрджина. Но при подписаното в Одрин примирие и според Санстефанския договор, областта остава извън района, временно управляван от руска администрация. През февруари 1878 г. в Беломорска Тракия и Родопите идва бившия английски консул във Варна – Дж. Б. Сенклер, който иска да запази властта на Османската империя над тези територии. На бунт са вдигнати демобилизирани османски войници и башибозук. Целта е да бъде злепоставено управлението на руската администрация. Но до края на май 1878 г. Петко войвода разбива и прогонва сенклеристите от Дедеагачко и Димотишко. Дружината ги преследва в Родопите, където те се изтеглят и въпреки намесата на Европейската комисия им нанася редица поражения. След решенията на Берлинския конгрес юли 1878 г. и разпокъсването на българската земя на пет части, руското командване преследва дружината, а на войводата е забранено да живее в тъй наречената Източна Румелия.

През 1879 г. Петко Киряков е поканен в Русия, където е приет от император Александър II, награден с Георгиевски кръст за храброст, удостоен с офицерското звание „Капитан“ и му е дарено имение в Киевска губерния. Но през 1880 г. той продава имението и се завръща в родината. Тъй като в Източна Румелия му е отказано пребиваване, той се установява във Варна. По време на Съединението 1885 г. Петко войвода се включва активно и организира отбраната по границата в Родопите, в района на Чепеларе.

Животът и делото на българина от Южна Тракия, Петко Киряков, Капитан Петко войвода са пример, който с изминаване на времето заема все по-достойно място в новата българска история. Като всеотдаен защитник на поробените българи и другите християни, на всички угнетени в Беломорска Тракия и Родопите, войводата е изключително популярен и поддържан от населението. Благодарността и почитта на хората е изразена в много песни сътворени за него, не само на български език. Той е почитан не само от сънародниците си българи, но и от гърци, арменци, включително от турците, които не се занимават с грабежи и насилия..

XVI-ти Детски международен великденски фестивал

764 участници от пет държави

Рекорден брой участници. Небойша Йорданов от Босилеград спечели състезанието за най-здраво яйце. Всички участници в състезанието получиха по тениска, значка на фестивала и сладкиши, а въз основа на класацията

цията си децата бяха награждавани и с ученически прибори, чанти, играчки, сладкиши и др. КИЦ "Босилеград" по време на Великденските празници за 16 поредна година организира Детският международен великденски фестивал, в който участваха деца от 5 държави - България, Сърбия, Черна Гора, Македония и за първи път от Вишеград Босна и Херцеговина, фестивалът събуди заглавният Босилеград и го изпълни с детска игри и радост които не познават границите и различията. По време на Великденските празници в Босилеград се чуваше само детски смях и врява. По традиция, фестивалът и тази година продължи 4 дни - тоя път от 17 до 20 април, а освен състезанието по чупене на великденски яйца, в което участваха 764 деца от 5 до 12 -годишна възраст, бяха организирани и редица съпътстващи културни прояви. Покрай децата от Босилеград и от околните села, в състезанието участваха и техните връстници от Русе, Раднево, Перник, Банско, София, Кюстендил, Ниш, Сурдулица, Владичин Хан, Иваново, Панчево, Нови Сад, Вучье, Цариброд, Крагујевац, Скопие, Куманово, Подгорица, Вишеград и други градове. Фестивалът започна на 17 април с откриването на фотоизложбата "България в пълен блясък" в хола на Центъра за култура в Босилеград, която организира Националният дарителски фонд "13 века България". Автор на изложбата, която бе отворена по време на целия фестивал, е Тошо Пейков, доктор по социология и директор на фондацията. На снимките са представени духовни и исторически паметници в България, които са под закрилата на ЮНЕСКО или са изключително ценни и са плод на българската християнска цивилизация. Тази изложба до скоро е била поставена във фоайетата на Европейския парламент в Брюксел. По повод откриването на изложбата, в хола бе организирана и културна програма, в която участваха фолклорната формация "Славейче" и камерния хор към черквата "Свети Димитър" от Кюстендил, а пред публиката се представи и нашият съгражданин Радко Стоянчов, който изпълни няколко български хора на дудук.

На втория ден за гостите от вътрешността на Сърбия и от Черна Гора беше организирана еднодневна екскурзия до Рилския манастир и Благоевград. Там те се срещнаха с малките участници във фестивала от България и заедно дойдоха в Босилеград. На същия ден, някои от участниците във фестивала от вътрешността на Сърбия и от Черна Гора, които не заминаха за България, посетиха изворската черква "Света Троица" и фермата-музей "Осми ден" в Белут.

По традиция, Великденският фестивал и тази година официално бе открит на връх Великден (неделя) в училищния двор. След тържественото дефиле на участниците на фестивала до центъра на града, от бината в училищния двор присъстващите поздравиха Александър Димитров, главен организатор на фестивала и кмета на общината Владимир Захариев. След поздравителните слова бе изнесена културна програма, в която участваха фолклорният ансамбъл към Центъра за култура в Босилеград, културно-художественото дружество "Иваново 1868", и фолклорни групи от Банско, Перник, Русе и др. И тази година преди началото на турнира босилеградският сведеник Отец Иоан и колегатата му отец Боян Бойович, представител на Черногорската православна църква от Подгорица, осбетиха яйцата на всички участници в състезанието.

Първият тур от състезанието бе организиран на 4 пункта и по система на елиминация в училищния двор и след няколко кръга, останаха 64 най-здрави яйца, които се класираха за големия финал. В неделя вечерта в Голяма зала на Центъра за култура бе изнесена галя концерт. В началото Иван Николов, председател на КИЦ "Босилеград", кмета Владимир Захариев, и Александър Димитров, главен организатор на фестивала приветстваха присъстващите. В речта си, Николов, между другото подчерта, че благодарение на Великденския фестивал, Босилеград стана център на детската радост, а надяваме се да стане и център, откъдето да тръгне великата идея за възраждането на Босилеград, който да стане достойно място за живот на всички нас. фестивала вече стана най-мощно културно събитие в региона и изказвам благодарност към всички, които помогнаха провеждането му", изтъкна той. В рамките на концерта пред публиката в препълнената зала се представиха Теодор Обичинов, второкласираният в избора за "Музикален идол

на България през 2008 година", танцовата формация "Блясък" от София и поп певицата Мая Нешкова. Публиката имаше удоволствието да се забавлява и с изпълненията на фокусникът Маг Жиров и актрисата Елица Бонева от Перник, носители на първата награда от Балканския фестивал по илюзионно изкуство в София. И тази година след концерта, в училищния двор беше организиран великолепен фойерверк, който в продължение на няколко минути направи оцвети небето над Босилеград. В понеделник в Голямата зала на Центъра за култура се състоя финалният етап от състезанието по чупене на яйца, а в паузите между кръговете от състезанието присъстващите забавляваха палачото Дечко Чунтов от София, както и балетната група "Импулс" и певиците Анелия Димитрова, Даниела Димитрова, София Петрова и Жулиета Иванова от Русе. Присъствието на балетната група и на певиците осигури Младешкият дом от Русе. След много емоции и неизвестност, състезанието за най-здраво яйце спечели Небойша Йорданов, ученик в пети клас от Босилеград, който на финала "пробори" Лора Петрова, шестокласничка от Русе. Третото място разделиха Ана Стаменова, ученичка в шести клас от Гложие, която миналата година спечели второ място и Иоана Коцева, шестокласничка от Русе. За четирите най-успешни състезатели и тази година Българският национален комитет "Заедно за децата" подsigури безплатни летиания в известният турски курортен център Куцадъс, а организаторите им присъдиха купи, медали, както и по няколко кашона със сладкиши, играчки, ученически чанти и учебни помагала, книги и други награди. Шампионът и вицешампионката бяха наградени и с по едно колело. Наградите на четиримата първокласирани състезатели присъди известната българска лекоатлетка Венелина Венева, която е по потекло от Долна Любата, Босилеградско. По време на финалната част от състезанието и тази година беше организирана томбола, в която участваха всички участници. Главните награди в томболата бяха колело, телевизор, цифров фото апарат и МП 3 плейер, а бяха раздадени и голям брой други награди.

* Титлата за най-хубаво боядисано яйце спечели тринадесетгодишната Стела Цанкова от Русе, докато за втора поредна година тринадесетгодишният Данило Джокич от Ниш стана победител в избора за най-оригинално яйце. Покрай наградите от организаторите на фестивала, които им връчи Кристиан Вигенин, български депутат 6 Европейския парламент в Брюксел, победителите в избора за най-красиво и най-оригинално яйце и тази година получиха награди от Юлка Накова, собственичка на търговския магазин "АС" от Босилеград.

* В организацията на фестивала активно се включиха и общинското ръководство в Босилеград, основното училище, спортното дружество "Младост", полицейската станция, ученическото общечитие и други общински институции.

* Сред официалните гости на фестивала беше и Кристиан Вигенин, български депутат в Европейския парламент в Брюксел, представител на БСП, който заяви пред журналистите че ще се постарее да представи Великденския фестивал в Европарламента.

* XVI Международен детски великденски фестивал КИЦ "Босилеград" проведе с подкрепата на: Народното събрание на Република България, Президентството на Република България, Българският национален комитет "Заедно за децата", Постоянната комисия за децата, младежта и спорта към Столичен общински съвет в София, Българско национално радио, Държавната агенция за българите в чужбина, Посолство на Република България в Белград, Национален дарителски фонд "13 века България", "ТЕЦ Марица изток 2", Български спортен тотализатор, Общините Босилеград, Пловдив, Банско, Перник, Кюстендил, и Студентско читалище "Св. Климент Охридски" в София, както и редица частни магазини от Босилеград, Ученически дом в Босилеград и КТ "Кодал".

* В понеделник преди финала кметът Владимир Захариев посрещна всички ръководители на детските групи от Сърбия, България, Македония, Черна Гора и Република Сръбска, благодари им за посещението и им пожела приятен престой.

* По време на фестивала, Елеонора Александрова, от името на Община Перник, подари преносим компютър на КИЦ "Босилеград".

* По време на фестивала местната кабелна телевизия "Кодал" пряко предаваше всички културни прояви, както и самото състезание по чупене на яйца.

* За съжаление, и тази година Великденския фестивал не мина без неприятности от страна на сръбските митнически власти. Тържествената Великденска заря която традиционно се провежда от няколко години и на която децата най-много се радват, явно не се харесва на някои нашенски митничари. Не помогна дори и намесата на кмета на общината Владимир Захариев. За първи път бяха иззети пиротехнически средства на стойност от 300 лева

П.Л.Р.

КИЦ и ДСБ представители в Брюксел

Една случайна статия в български ежедневник и едни дълги и упорити разговори с представителите на българското посолство в Белград и после с българския евродепутат Кристиан Вигенин, бяха причината три босилеградски момичета да кацнат в Брюксел, на посещение в Европейския парламент. Мая Николова, Радица Димитрова и Кристина Иванчова в продължение на два дни, заедно с българските си връстници, имаха възможността да се запознаят със структурата и начина на работа на Европарламента. Жестът който направи евродепутатът Вигенин да допусне присъствието на представители от Западните покрайнини в младежката група която посети Брюксел, заслужава поздравления. Надеждата ни е тази малка пролука да се разшири достатъчно за да могат през нея българите в Западните покрайнини да се промъкнат в Европейския парламент. И да донесат европейските ветрове тук, на родните пепелища където великосръбската "цивилизация" остави своите опустошителни следи.

Въпреки че посещението в Брюксел бе по-скоро опознавателно, за КИЦ "Босилеград" това бе признание от страна на българската държава за принципното отстояване на правата и интересите на българското национално малцинство.

Кристиан Вигенин който е и заместник председател на Групата на Партията на европейските социалисти посети и Великденския фестивал в Босилеград и остана впечатлен от мащабното мероприятие на КИЦ-а.

В Босилеград Вигенин подробно бе запознат с проблемите на босилеградска община и положението на българското малцинство в Западните покрайнини. Пред журналиста на "Братство" Вигенин заяви:

"Каквито обещания да направя сега, те няма да звучат сериозно, понеже заедно с представителите на КИЦ-а и на други институции в общината ще трябва сериозно да обмислим възможностите и нуждите на босилеградчани. Можем да говорим за трансгранично сътрудничество, защото част от програмите на Европейския съюз ще могат да се ползват в партньорството между Сърбия и България, примерно между пограничните общини. Също смятам, че трябва да се намерят форми за насърчаване на българския бизнес към инвестиции в Босилеградско. Икономическото развитие на общината трябва да бъде първостепенна задача и доколкото според мен Сърбия няма специална политика да насърчава сръбския бизнес в този район, България трябва да направи нужното и да

създаде възможности за инвестиране. Нужно е и общината да съдейства на потенциалните инвеститори от България.

Най-малкото е Сърбия да не създава допълнителни пречки, понеже аз съм бил свидетел в Цариброд, където без да има някаква специална политика срещу българските инвестиции, създават се наглед минимални пречки, които спъват инвеститорите. България достатъчно ясно трябва да постави този въпрос, понеже доколкото се създават такива пречки, това е против правилата на добросъседските отношения. Ако я интересуват нейните граждани тук, Сърбия трябва да има интерес да "влизат" фирми, независимо кои и откъде, понеже по този начин ще се обезпечават работа и поминък за хората. Доколкото Сърбия има желание да бъде част от Европейския съюз, рано или късно, ще ѝ трябва подкрепата на България, а от друга страна, основната сила на Европейския съюз е общоикономическо пространство, в което всяка фирма да има възможност да инвестира където намира най-добри условия."

За да се открие Босилеград за икономически обмен с България, основното е контролно-пропускателния пункт "Рибарци", който в момента е само пътнически, да стане и търговски. Създаването на такъв търговско-икономически канал за комуникации от само себе си ще стимулира търговския обмен, развитието на туризма и пр.

Второ посещение в Европейския парламент

По програмата за посетителски групи на Европейския парламент, 25 българи от Сърбия на 11-12 ноември бяха на посещение в Брюксел. По идея на Александър Димитров и по инициатива на КИЦ "Босилеград" Ивайло Калфин, бивш министър на външните работи на Р България и действащ евродепутат от групата на Прогресивния алианс на социалистите и демократите в Европейския парламент (PSE), 12 българи от Босилеград, 10 от Цариброд и трима представители на банатските българи бяха на двудневно посещение на Европейския парламент. Групата изключително радушно бе посрещната от парламентарните сътрудници на Ивайло Калфин – Горан Готев и Гургана Анева.

Първата среща на групата бе с Димо Карадимов, представител на Постоянното представителство на България към ЕС. Темата на разговора бе участието на България в ЕС и политиката на ЕС по отношение на Западните Балкани. Тъй като ЕС развива обща външна политика и политика на сигурност (ОВППС), стабилността и присъединяването на страните от Западните Балкани към ЕС е от изключително значение. Карадимов заяви, че ЕС от 50 години е отворен за всяка демократична страна, която е в състояние да поеме правата и задълженията за членство в ЕС. В разговора с Георги Готев, главен редактор в EurActiv, българите се запознаха с дейността на EurActiv и специализираните медии, отразяващи дейността на ЕС. EurActiv е частен медиен прес център, съществуващ от 10 години който отразява въпросите от значение на Европейския парламент.

Групата бе посрещната и от отдел "Посещения и семинари". Георги Томов направи официално представяне на Европейския парламент. Групата получи подробни све-

дения за институциите на ЕС, т.нар. "институционален триъгълник" – ЕП, Съвета на Европа и Европейската комисия. 27-те страни членки на ЕС са представени от 736 евродепутати, членове на ЕП, от които 17 са евродепутатите от Р. България. Групата се запозна с дейностите и правомощията на ЕП, множеството звена, комисии за петиции и Европейския омбудсман. Групата на Ивайло Калфин имаше възможността да се акредитира и да посети Пленарната зала на ЕП, по време на разискванията за последиците от падането на Берлинската стена преди 20 години. На срещата със специалния съветник на PSE към Делегацията ЕС – Западни Балкани, Rob Van De Water подчерта, че "въпреки загрижеността на ЕС, след присъединяването на последните 12 страни към ЕС, ЕС ще под-

крепи присъединяването на всяка от страните от Западни Балкани", но подчерта, че "ЕС е Шампионска лига на демократичните страни и всяка страна трябва отговорно да се квалифицира". По мнението на посетителската група, като цяло, последната среща с Тереза Собиески, началник отдел за Сърбия и ГД "Разширяване" на Европейската комисия бе най-интересна. Темата за Присъединителните програми на ЕС и възможностите за гражданския сектор бе особено интересна. Собиески участва в Комисията за разширяване на ЕС и е част от екипа подпомагащ присъединяването на Сърбия към ЕС. Групата имаше възможност да говори за проблемите на българското малцинство в Сърбия. Представители на КИЦ «Босилеград» връчиха на домакините Меморандума на КИЦ «Босилеград» за положението и проблемите на българското малцинство в Сърбия. Г-жа Собиески сподели своите наблюдения и заяви, че делегацията на Европейската комисия в Сърбия, със седалище в Белград, провежда мониторинг на всички предприети крачки, необходими за кандидат-членството на Сърбия към ЕС. Тя заяви, че въпреки че през последните години сръбското правителство е отбелязало известен напредък към европейските интеграции и има добър административен капацитет, го очакват доста изпитания и критерии на които трябва да отговори. Тя подчерта част от мониторинговия доклад, в който се споменава за проблемите на българското малцинство в Сърбия и по-точно за "необучението и неинформирането на майчин език". Г-жа Собиески е на мнение, че предстоящата либерализация на визовия режим на 19 декември е крачка напред към Споразумението за стабилизиране и присъединяване (SSP).

Българите от Сърбия вхеха активно участие във всяка от срещите, с въпроси относно ЕС. Идеята на тези групови посещения е правото на всеки евродепутат в ЕП да покажи посетителски групи, за да се запознаят с темите, реда и интерактивните канали, чрез които гражданите да се информират и да изразяват позициите си по въпросите, които

решава ЕП. Добре е, че българските евродепутати вече за втори път дават шанс на представителите на българското национално малцинство в Сърбия да стигнат до Европейския парламент. Групата имаше възможността неофициално да се срещне с Божидар Джелич, подпредседател на правителството на Р. Сърбия който бе на работно посещение в Брюксел по въпроси за европейското бъдеще на Сърбия.

Туристическата обиколка на Брюксел и тържествената вечеря с Ивайло Калфин бяха съпътстващите вълнения и чест за втората посетителска група българи от Сърбия на Европейския парламент в Брюксел.

Александра Димитрова

Институции на Европейския съюз

Европейският парламент (Европарламент или ЕП) е единствената пряко избрана институция, която представлява гражданите на Европейския съюз. Заедно със Съвета на Европейския съюз той осъществява законодателната власт на ЕС. Членовете на Европейския парламент се избират чрез преки избори на всеки пет години. Парламентът се състои от 785 депутати от втория по големина демократичен електорат в света (след Индия) и най-големият международен електорат в света (342 милиона избиратели през 2004 г.). Институцията еволюира заедно със съюза и съществува първоначално като асамблея, а по-късно е преименувана в парламент.

Ежемесечните пленарни заседания на ЕП се провеждат в Страсбург, Франция, а извънредните и допълнителни заседания - в Брюксел, Белгия. Европарламентът има офиси и в Люксембург. Съществува безпокойство по отношение на разходите, които се отделят за преместването на парламента и депутатите от едно място на друго, по няколко пъти в годината.

Настоящият председател на Европейския парламент е Ханс-Герт Пьотеринг, избран през януари 2007 г.

Броят на депутатите в ЕП е 785. До края на 2006 г. той бе 732. Всяка държава-членка на Европейския съюз участва с различен брой представители в зависимост от броя на населението ѝ. Депутатите имат мандат от 5 години.

Последните общи избори за ЕП се проведоха през юни 2009 г. България и Румъния, които влязоха в ЕС на 1 януари 2007 г., избраха своите евродепутати пряко през 2007 г. - България на 20 май, а Румъния - на 25 ноември. Дотогава временно изпълняваха функциите им предишните наблюдатели (при които имаше няколко персонални промени). До средата на 2009 г., когато е края на настоящия мандат на Европарламента България ще има 18 евродепутати, а Румъния - 35. След новите общи избори за ЕП, съгласно Договора от Лисабон, България ще има 18, а Румъния - 33 места.

Европейският парламент представлява 496,5 милиона души, колкото е общото население на 27-те държави-членки на Европейския съюз. Неговата главна роля, като движеща политическа сила, е създаването на различни инициативи. Влиянието на ЕП все повече нараства, тъй като той е призван да контролира бюджета на евроинституциите.

Държавите, които имат най-много представители в Европарламента са: Германия (99), Франция, Италия и Великобритания (по 78), Испания и Полша (по 54), Холандия (27), Белгия, Чехия, Гърция, Унгария и Португалия (по 24), Швеция (19), Австрия (18). Евродепутатите обаче не образуват национални фракции, а се групират по политически признак. Най-голяма е групата на Европейската народна партия - Европейски демократи (ЕНП-ЕД) с 275

евродепутати, следвана от групата Партия на европейските социалисти (ПЕС) с 217 члена, Алианса на либералите и демократите за Европа със 104, групата на Съюза Европа на нациите с 44, групата на зелените/Европейския свободен алианс с 42 и др.

В началото на 2007 крайнодесните, които дотогава бяха "незаписани", образуваха своя група в ЕП, наречена Идентичност, традиция и суверенитет (ИТС). В нея участваха 20 евродепутата от седем страни членки, в това число и България. През ноември 2007 г. обаче групата се разпадна. Петимата евродепутати от румънската партия "Велика Румъния" се оттеглиха от ИТС поради обидно за румънците

изказване на италианската евродепутатка Александра Мусолини. По-късно същата партия изгуби местата си в ЕП, тъй като не успя да преодолее 6-процентната бариера на изборите в Румъния.

Макар че обикчано Брюксел се възприема като столица на Европейския съюз и в нея са седалищата на изпълнителните му органи - Европейската комисия и Съвета на Европейския съюз, в нарочен протокол към Договора от Амстердам е записано, че Европейският парламент провежда ежемесечните си пленарни заседания в Страсбург. Затова понякога неофициално наричат парламента "парламента от Страсбург", подразбирайки Страсбург като демократичната столица на Европа и противопоставяйки го на бюрократичното начало в Брюксел. От практически съображения обаче цялата подготвителна работа по законодателството и срещите на парламентарните комитети протичат в Брюксел. Нещо повече, Секретариатът на Европейския парламент (администрацията му), в който работят болшинството от административните служители на парламента, е разположен в Люксембург (преди години тук са се провеждали и пленарните сесии).

В резултат на това парламентът прекарва всеки месец четири дни в Страсбург, където текат окончателните пленарни сесии и гласувания. Понякога пленарни сесии се провеждат и в Брюксел.

На няколко пъти Европейският парламент е предлагал да получи правото сам да определя мястото на своите седалища и по този начин да прекрати системата с двете седалища, но това е до голяма степен политически въпрос и в няколко последователни договора европейските страни-членки продължават да не му отстъпват това право. Макар че все пак са се отказали от третото седалище в Люксембург още преди двадесет години, спорът между Белгия (Брюксел) и Франция (Страсбург) за основно седалище на парламента продължава. Това обаче е свързано със значителни трудности и разходи - за регулярното пре-

местване на документация и оборудване между двата града (отстоящи на 400 км) са необходими 10 големи камиона и 30 души работници. Освен това общо около 5 000 души, свързани с работата на парламента, също пътуват - самите депутати, техните съветници, чиновниците и журналистите. Разходите се оценяват на около 200 милиона евро годишно. Повечето от депутатите са против използването на седалището в Страсбург и през годините са предприемали различни инициативи за определянето на Брюксел като единствено седалище. Последната такава инициатива вече е събрала над един милион подписа от граждани на Европа.

Европейски парламент

Европейският парламент се избира за период от пет години на общи демократични избори от всички граждани на ЕС (383 милиона). В него са представени пан-европейски политически течения и основните политически партии от страните-членки.

Парламентът има три основни функции:

Законодателна функция, заедно със Съвета на ЕС;

Утвърждава бюджета, заедно със Съвета на ЕС и контролира разходите на ЕС;

Осъществява контрол върху Европейската комисия - одобрява предложените комисари и има право да налага вето;

осъществява политически контрол върху всички европейски институции.

Европейският парламент осъществява дейността си във Франция, Белгия и Люксембург. Пленарните заседания, на които присъстват всички депутати, са в Страсбург, където е седалището на Парламента. Парламентарните комисии заседават в Брюксел, докато генералният секретариат се намира в Люксембург.

Европейският парламент се състои от 732 депутати, които са от транснационални политически партии и представляват политическите движения и тенденции в страните-членки на Съюза. След присъединяването на България и Румъния през 2007 съставът на ЕП ще бъде 786 депутати, от които България ще има 18.

Съвет на Европейския съюз

Съветът на ЕС е основната институция, която взема решения в рамките на Съюза. Той се явява самото представителство на страните-членки, като събира техни представители на редовни срещи на министерско ниво. В зависимост от въпросите, които се обсъждат, Съветът се композира от съответните министерски представители от различни области: външни отношения, финанси, образование, телекомуникации и т. н.

Основните отговорности на Съвета на ЕС са:

Осъществяване на законодателни функции заедно с Европейския парламент;

Координиране на икономическите политики на страните-членки;

Сключване на международни споразумения от името на ЕС;

Осъществяване на контрол върху бюджета заедно с Европейския парламент;

Взимане на необходимите решения, свързани с общата външна политика и политиката за сигурност на основата на препоръки от Европейския съвет;

Координиране на дейностите на страните-членки, като приема мерки в областта на правосъдието по въпроси, свързани с полицията и други.

Седалището на Съвета на ЕС е в Брюксел, където се осъществяват министерските срещи освен през месеците април, юни, октомври, когато те се организират в Люксембург. Съветът се състои от по един представител на министерско ниво от всяка страна членка, упълномощен да представлява националното правителство. Въпреки че има един Съвет, различни групи заседават в зависимост от темите, които се дискутират, като обикновено областите са: селско стопанство, икономически и финансови въпроси, околна среда, транспорт и телекомуникации, заетост и социална политика, рибно стопанство, индустрия и енерге-

тика, правосъдие, вътрешна политика и гражданска защита, вътрешен пазар, защита на потребителя и туризъм, научни изследвания, бюджетни въпроси, култура, развитие, образование и младеж, здравеопазване. Председателството на Съвета се поема на всеки 6 месеца от различна страна членка.

Европейска комисия

Европейската комисия представлява общите интереси на Съюза. Председателят и членовете на Комисията се предлагат от страните-членки и се одобряват от Европейския парламент. Европейската комисия има следните функции:

Осъществява законодателна инициатива и отправя предложения към Парламента и Съвета на ЕС;

Носи отговорност за реализацията на бюджета и програмите, приети от Парламента и Съвета;

Следи за прилагането на договорите и правото на Общността заедно с Европейския съд;

Представя интересите на Съюза на международно ниво, договаря международни споразумения.

Седалището на Европейската комисия е в Брюксел. Тя се състои от 20 членове - комисари. Изборът на Председателя на Комисията, на двама заместник-председатели и 17 други комисари се осъществява въз основа на тяхната компетентност и гаранции за независимост. Повечето от тях са заемали политически постове на министерско ниво в своите страни. Членовете на Европейската комисия се преизбират на пет години - в период от шест месеца след изборите за Европейски парламент. Такъв интервал е необходим, за да може новият Парламент да одобри предложенията от страните-членки за Председател на Комисията, преди той да е формирал бъдещия си екип в сътрудничество със страните-членки. След избора на екипа Парламентът се произнася за цялостния състав на Комисията и одобрява избора.

Европейски съд

Европейският съд следи за недвусмисленото тълкуване и ефективното прилагане на правото на Общността. Европейският съд решава спорове, свързани със страните-членки, европейските институции, представителите на бизнеса, гражданите на ЕС.

Седалището на Европейския съд е в Люксембург. Устройството му не предполага разпределение по националности, но в състава на Съда се включва по един съдия от всяка страна-членка за представителност на всяка от националните съдебни системи. Европейският съд е подпомаган от осем генерални адвоката, чиято роля е да предоставят безпристрастни и независими заключения по делата в Съда. Съдиите и генералните адвокати се назначават с общо съгласие на правителствата на страните-членки за мандат от шест години.

Европейска сметна палата

Сметната палата следи за правилното финансово управление на средствата на Европейския съюз в съответствие със законите на Общността.

Седалището на Сметната палата е в Люксембург. Тя се състои от 15 членове, които се избират от Съвета на ЕС в консултация с Европейския парламент за мандат от шест години. Членовете на Сметната палата избират свой председател за мандат от три години.

Европейска централна банка

Европейската централна банка реализира европейската монетарна политика, провежда валутни операции и осигурява стабилно функциониране на паричната система.

Седалището на Европейската централна банка е във Франкфурт на Майн, Германия. Персоналът на банката включва представители на всички страни-членки на ЕС. Те са абсолютно независими при изпълнение на своите задължения. Европейските институции и правителствата на страните-членки уважават независимостта на институцията и не търсят начини да въздействат върху Европейската централна банка или върху националните централни банки. Европейската централна банка е в близко сътрудничество с националните централни банки при изпълнение на решенията, взети от ръководните ѝ органи - Управителен съвет и Изпълнителен комитет. Председателят на Европейската централна банка и останалите пет членове на Изпълнителния комитет се назначават от страните-членки на ЕС за мандат от осем години, който не подлежи на подновяване.

Европейска инвестиционна банка

Европейската инвестиционна банка е финансовата институция на ЕС. Тя финансира инвестиционни проекти, които допринасят за балансираното развитие на Съюза.

Седалището на Европейската инвестиционна банка се намира в Люксембург. Акционери на банката са страните-членки на ЕС. Те участват в капитала на банката според икономическото си положение в Съюза.

Европейски инвестиционен фонд

Дейностите на фонда са свързани с управление на рискови капитали и осигуряване на банкови гаранции. Основна цел на Европейския инвестиционен фонд е да допринесе за създаването, растежа и развитието на малките и средни предприятия в страните членки на ЕС, както и в страните кандидатки.

Седалището на Европейския инвестиционен фонд е в

Люксембург. В банката работят висококвалифицирани служители от различни европейски държави.

Европейски икономически и социален комитет

Европейският икономически и социален комитет представлява интересите на гражданското общество пред Комисията, Съвета на ЕС и Парламента. Комитетът консултира европейските институции по въпроси от областта на икономическата и социалната политика, като също има правомощия да поема свои инициативи и в други области.

Седалището на Европейския икономически и социален комитет се намира в Брюксел, където се провеждат повечето от заседанията. Членовете на Комитета се предлагат от правителствата на страните членки и се избират от Съвета на ЕС за мандат от четири години, който подлежи на подновяване. Комитетът се състои от Общо събрание, Бюро, три групи, шест секции и Генерален секретариат. Председателят на Комитета и двамата му заместници се избират за мандат от две години.

Комитет на регионите

Комитетът на регионите има предназначението да следи за защитата на интересите на регионите и съобразяването на дейността на ЕС с регионалната и местна идентичност в рамките на Съюза. Състои се от представители на регионални и местни власти.

Седалището на Комитета на регионите се намира в Брюксел. Членовете на Комитета се номинират от Съвета на ЕС за мандат от четири години по препоръка от съответните страни-членки.

Европейски омбудсман

Всички граждани и юридически лица /институции и компании/ на Европейския съюз имат правото да подадат оплакване към Европейския омбудсман, ако смятат, че са нарушени правата им от административен произвол от някоя от европейските институции.

Изборът за Европейски омбудсман се провежда след изборите за Европейски парламент. Омбудсманът се избира за мандат от пет години, който може да бъде продължаван, и съвпада с мандата на парламентаристите. Европейският омбудсман е установен в Европейския парламент в Страсбург. Към омбудсмана има секретариат, чийто ръководител се назначава от него. Европейският омбудсман не приема и не изисква инструкции от организации или правителства - той изпълнява правомощията си абсолютно независимо и безпристрастно. По време на своя мандат той няма право да упражнява друга професионална дейност - дори и без заплащане. Договорът му може да бъде прекратен при изтичане на мандата му или при доброволна/наложима оставка. Ако позицията на омбудсмана се освободи преди края на мандата, следващият омбудсман се избира в срок от три месеца от освобождаване на длъжността, и довършва мандата. Ако Европейският омбудсман не е в състояние да изпълнява задълженията си на необходимото ниво или е обвинен в сериозни нарушения, той може да бъде уволнен от Европейския съд по искане на Европейския парламент.

Европейски конвент

Конвентът за бъдещето на Европа е открит на 28 февруари 2002. Неговото предназначение е да подпомогне дебата за промените, които европейските граждани очакват да настъпят в бъдещия разширен Европейски съюз. Евро-

пейският конвент има за задача да направи предложения за адаптирането на институционалната и политическата рамка на Съюза към новите условия, свързани с разширяването. Конвентът изготви политически документ, представляващ бъдещата Европейска конституция, отговаряйки на следните въпроси:

Как да бъдат разпределени отговорностите между Съюза и страните-членки?

Как да бъдат дефинирани по-добре отговорностите на европейските институции?

Как да се осигури ефикасност и последователност във външните действия на Съюза?

Как да се укрепи демократичната легитимност на Съюза?

Конвентът трябваше да подготви предложенията си през 2003 г. и да ги представи на Европейския съвет. На web-site-а на Конвента има специално създаден форум на адрес където гражданите могат да споделят своите мнения и предложения за бъдеще, представителите на гражданското общество и заинтересовани лица могат да вземат участие в дебата.

Агенции

Агенциите на Европейската общност са организации, управлявани по Европейското публично право. Те се различават от институциите на Общността (Европейски съвет, Европейски парламент и Европейската комисия) и имат собствен правен статут.

Агенциите на Европейската общност са създадени, за да се разреши точно определена техническа, научна или управленска задача, която е определена със съответен акт на Европейската общност.

В момента има петнадесет правни субекта, които са агенции на Европейската общност, въпреки че се използват различни термини за обозначението им (центрове, фондации, агенции).

Европейска конституция

На своята среща в Солун на 19 и 20 юни 2003 Европейският съвет приветства текста на бъдещата Европейска конституция, представен от председателя на Европейския конвент Валери Жискар д'Естен. На 29 октомври 2004 окончателно съгласуваният и одобрен текст на бъдещата Европейска конституция е подписан от държавните ръководители на 25-те страни-членки, както и от 3-те страни-кандидатки - България, Румъния и Турция. След ратификацията ѝ от всяка страна-членка на базата на вътрешното ѝ законодателство - с референдум или парламентарна ратификация - очакванията са тя да влезе в сила на 1 ноември 2006.

XVI-ти ученически игри на Швейцарските учители

Сборен отбор на Босилеград с отлично представяне на XVI-ти ученически игри посветени на Швейцарските учители – гр. София

На 15 и 16 май в Национална спортна академия „Васил Левски“ се проведеха финалите на XVI-те Ученически игри посветени на Швейцарските учители по гимнастика. Тези игри носят със себе си духът и принципите на олимпизма, опазването на принципите на етичното поведение в спорта, но преди всичко отдаване на почит към делото на учителите поставили основите на българският спорт.

В надпреварата участват ученици, които не са картокирани в спортни клубове и по този начин им дава възможност да се изявят в отделните спортни дисциплини. В състезанието участваха отбори от София, а във финалните дни на игрите – отбори от Босилеград, Русе, Лом и Кюстендил.

За поредна година младежите от Босилеград участваха в споменатия турнир, но за първи път съставът на отбора бе сред най-младите и най-силните от 1999 година насам. Отборът включваше четири момичета и седем момчета. Състезаваха се в лека атлетика, футбол, волейбол и баскетбол. Предварителния подбор бе направен две седмици преди състезанието. Участваха най-добре играещите, и ученици с много добър и отличен успех. Младият отбор на босилеградчани бе съставен от момичета и момчета на 14 - 15 годишна възраст. Показаха не само изключително добри качества и умения в отделните спортове, но и борбен спортменски дух. Нашите млади спортисти показаха изключителни резултати в надпреварата по лека атлетика. На 100 метра глатко бягане Кристина Йовановски спечели първо място. Александър Гергинов спечели 1-во място на скок дължина с резултат 5,39м. В дисциплината смесена щафета (момичета и момчета) отборът спечели първо място. На 100 м. мъже Милиян Гогев се нареди на 4-то място.

В баскетбола отборът загуби в крайно драматичен мач. В изключително тежка надпревара, 3 секунди преди края, отборът на Русе вкара 2 точки с краен резултат 36:37, а в мача за трето място Босилеградчани се наложиха над отбора от Кюстендил с убедителен резултат 40:25.

Във волейбола - Босилеградчани спечелиха 3-то място. Може би най-силната игра се очерта във футбола. На полуфинала Босилеград игра срещу фаворитите от Кюстендил и победи с 4:1. Победата на финала по футбол гаран-

тираше на Босилеград първо място на турнира посветен на Швейцарските учители, но за съжаление отборът загуби на дузпи от отборът на Лом, като накрая остана на второ място. В крайното комплексно класиране отборът на Босилеград се класира на трето място, само с една точка след отбора на Русе.

Най-важното беше участието на децата и възможността им да се изявят като отбор, да останат единни и да се научат заедно да преодоляват предизвикателствата. Трудностите и тежките моменти от оспорваната надпревара безспорно бяха фактор, който утвърди истински дух на другарство в отбора и им даде възможност за добри взаимоотношения с членовете на другите отбори.

Отборът на Босилеград за пореден път потвърди, че децата имат изключително богата двигателна култура. Благодарение на добрите си резултати и способности те можаха да бъдат забелязани от видни треньори в отделните спортове.

Участието на босилеградския отбор в Ученическите игри посветени на Швейцарските учители по гимнастика постепенно успя да разчупи напрежението и децата наистина почувстваха духът на едно спортменско поведение и етичност в спорта, доказаха се като отбор и най-важното, бяха достойни представители на града. Те ще останат в историята на турнира със своята всеотдайност, борбеност и другарство. Тези деца показаха духът на Босилеград!

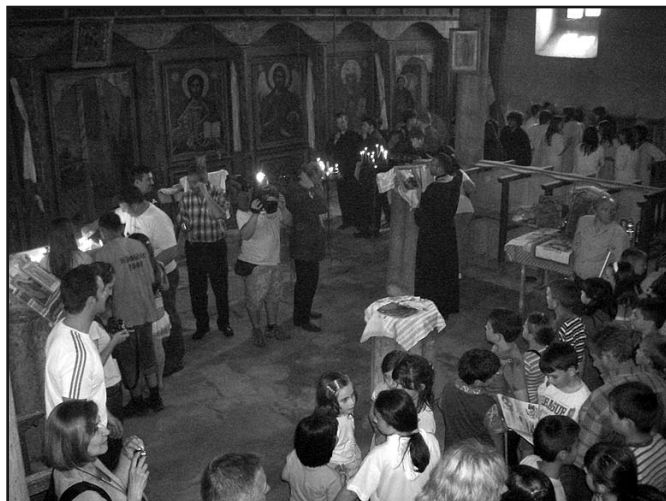
Като ръководител на отбора от Босилеград искам да изкажа благодарността си към родителите които останаха верни на идеята на състезанието и позволиха децата им да участват в надпреварата, за да могат да се изявят в една истинска спортна надпревара.

Изказвам благодарност и на Националната Спортна Академия, Олимпийски клуб на НСА за отправената покана и предоставената възможност да се включим в състезанието и вярвам, че догодина отново ще може да бъдем част от този спортен празник.

Сърдечни благодарности и на доц. Лозан Митев, който дари на Босилеградския отбор фланелки, човекът без който това състезание нямаше да се проведе и не на последно място – на Културно-информационния център “Босилеград”, който бе главен координатор на младежкия състав от Босилеград.

Желко Насев

Извор – честване на 24 май

Отбелязването на Деня на българската култура и на славянската писменост тази година се проведе в организация на КИЦ “Босилеград”, Община Босилеград – Сдружение за развитие на туризма, Основно училище Босилеград и Национално движение “Западни покрайнини”.

В черквата “Св. Троица” в Извор, в присъствието на граждани, гости от България и кмета на Босилеград Владимир Захариев който също уважи мероприятиято, отец Йоан отслужи молебен след което Софийския църковен хор изпя църковни и възрожденски песни а учениците от българските паралелки рецитираха стихове за светите братя.

По същото време пред черквата се провеждаше и шахматно състезание.

Организаторите дадоха скромнен обед за децата и гости-те и всички, с празнично и тържествено настроение потеглиха към Босилеград.

“Мюзикл Айдъл” в Босилеград

Всичко започна с посещението на шоуто на “Мюзик Айдъл” което Александър Димитров бе организирал за организационния екип на Великденския фестивал. Там един сърдечен детски плакат на който пише “Чакаме ви в Босилеград” привлича вниманието на продуцентите и Александър Димитров успява да убеди “Айдълите” наистина да дойдат в Босилеград с тазгодишната победителка Маги Джанаварова. След това остава да се намерат нужните средства. КИЦ отново прибегва до Столична община София и благодарение на съдействието на Йорданка Фандъкова, Босилеград в една прохладна юнска вечер посреща един от най-блестящите си концерти на открито на който освен почти всички босилеградчани пристигат и не малко посетители от България, Македония и Сърбия.

Народното събрание за Босилеградските деца

И тази година Народното събрание на Република България се отзова на молбата на КИЦ “Босилеград” и отпусна 6 000 лева за 10 дневна летна почивка на 50 ученици и ръководители от Босилеград в Националния детски комплекс Равда. Почивката бе реализирана от 20 до 1 август. Трудностите с транспорта бяха решени за сметка на самите ученици. Съдействие оказаха община Босилеград и Спортно дружество “Младост” които предоставиха рейса по най-изгодни условия – учениците платиха само разносните за горивото.

Втората почивка срещу заплащане за петдесетина души се проведе и тази година от 1 до 11 август в хотел “Асарел” в Китен.

Генералното консулство на Р България както и винаги навреме издаде визи на учениците и ръководителите.

По повод Мала Богородица празника на община Босилеград

Идеята за провеждане на спортно състезание по повод празника на общината бе на Желко Насев, завършил Национална спортна академия “Васил Левски” и група босилеградски студенти и ученици. Зад него плътно застанаха Олимпийския клуб към НСА, КИЦ “Босилеград”, кмета на общината Владимир Захариев, Основно училище “Г. Димитров” и Спортно дружество “Младост”.

Предварителните квалификации продължиха един месец на които Желко Насев се опита да предаде част от знанията си на босилеградските младежи и да ги научи, че спорта не е победа на всяка цена, но преди всичко спортсменско поведение и начин на живот в духът на олимпийските идеали. В рамките на подготовките Желко Насев в помещенията на КИЦ-а изнесе лекции на младите участници за честната игра, идеалите на олимпизма и пр. В продължение на месец четирите отбора от момчета и момичета по малък футбол, волейбол, баскетбол и лека атлетика се състезаваха и на 21 септември – Малка Богородица се срещнаха на финалите във всички спортни дисциплини.

За съжаление, спортния празник на децата не срещна разбирането на органите на МВР в Босилеград които не разрешиха на младите участници в навечерието на празника да организират факелно шествие из улиците на Босилеград. Все пак, факелното шествие се проведе, но по крайните улечки и пътечки. А всичко беше замислено само като една детска игра на която децата се опитваха да подражават схемата на олимпийските състезания! За съжаление, подобни простотии не изостанаха и от българска страна.

На края, всичко мина с бурна радост в присъствието на родители и деца – любители на спорта в Босилеград. Най-успешен по баскетбол се оказа отборът на “Босилеград, “Магурка” – по малък футбол, “Кей” – по лека атлетика и “Райчиловци” – по волейбол. Най-добър се оказа отборът на “Босилеград” който взе голямата купа.

На сцената в училищния двор Желко Насев и неуморимия доц. Лозан Митев професор в НСА “Васил Левски”, Емилия Витанова от Олимпийския клуб при НСА, кмета Владимир Захариев, Иван Николов от КИЦ-а и Стефан Стойков от СД “Младост” раздадоха медалите на победителите и си обещаха и следващата година да повторят състезанието.

По този повод Желко Насев, от името на организаторите заяви:

«провеждането на такива спортни мероприятия е от изключително важно значение, защото нашата младеж не е достатъчно спортно ангажирана. Повеќе от 15 години ние не правим нищо за откриване и развиване на спортните таланти и тяхната изјава на спортното поле. Това е изключително опасно за тяхната възраст, защото оставени сами на себе си и неангажирани с нищо, младите в тази чувствителна възраст често посягат за друг тип «развлечения»: алкохол, тютюнопушене или наркотици.

Затова искам да благодаря на всички родители които ни подкрепиха и да ги помоля и напред да проявяват разбиране за нашите инициативи, защото ние, студентите от НСА, заедно с тях ще продължаваме да работим за една нова, коренно по-различна спортна култура която за съжаление, липсва в нашия град. Нашата цел е пълноценно да използваме свободното време на младите и чрез спорта да ги освободим от натрупаната агресия, да развиваме спортните умения и спортсменско поведение, но и да възпитаваме в тях истинските граждански ценности за да си излезнат сами от гръчмите, казината и дискотеките.

Затова е необходимо да насърчаваме доброволческата дейност на младите студенти и ученици от Босилеград популяризирайки хуманните ценности и принципи на спорта.

Накрая искам да подчертая, че в това състезание

всички сме победители. Всички имахме възможност за изява и заедно направихме едно добро дело което завинаги ще остане в сърцата и на нас организаторите и на участниците».

Отбелязан Деня на народните будители

По повод Деня на народните будители КИЦ «Босилеград» проведе две културни мероприятия.

Първото бе тридневна екскурзия за 37 души от Босилеград, Сурдулица и Владичин Хан из Югозападна България организирана съвместно с Дружеството за развитие на туризма «Босилеград» която се проведе от 31 октомври до 2 ноември. Идеята на екскурзията бе екскурзиантите на място да се запознаят с културните забележителности и родните места и паметни къщи на известни български възрожденци и народни будители. Екскурзиантите извървяха път от Босилеград, Банско, Благоевград, Мелник, Роженския и Рилския манастир.

Второто културно мероприятие бе среща на босилеградчани с дъщерята на Емануил Попдимитров Светла Попдимитрова на която бе представен и прожектиран документален филм «Емануил Попдимитров отблиз». Иван Николов говори за значението на Деня на народните будители и за историята на самия празник. Светла Попдимитров и сценариста на филма говориха за самия филм и личността на Емануил Попдимитров.

След това Иван Сапунджиев председател на читалище «Зора» от Кюстендил връчи награди на най-успешните ученици от 3 и 4 клас в основното училище в Босилеград участници в конкурса за оцветяване на рисунки от гръцката митология. Конкурса се провежда със съдействието на «Ротари клуб», ПИСУС от Босилеград и основното училище. Бяха наградени 10 ученици от Босилеградското основно училище и подведомствените училища от околните села.

Ден на Западните покрайнини

Деня на Западните покрайнини 6 ноември тази година бе отбелязан с културни мероприятия в София и Босилеград.

На 6 ноември в Националния дворец на културата в София се проведе възпоменателен концерт организиран от няколко патриотични организации сред които ВМРО, «Мати Болгария», Световния парламент на българите и др. За значението на Деня на Западните покрайнини и предизвикателствата които стоят пред българската държава и българите от Западните покрайнини, говориха Петър

Константинов, председател на «Мати Болгария», Петър Захаров председател на Общобългарския комитет «Западни покрайнини», Зденка Тодорова председател на Хелсингския комитет за защита на правата на българите в Сърбия и Иван Николов, председател на КИЦ «Босилеград». Хор «Родина» и танцов състав изпълниха културна програма. Накрая, отново бе представен документалния филм «Емануил Попдимитров отблиз».

Другата възпоменателна вечер по повод Деня на Западните покрайнини направиха КИЦ «Босилеград», ВМРО София и Национално движение Западни покрайнини. В началото бе отдадена почест на невинно избитите жертви на границата и на жертвите на полицейското насилие от 1920 година насам. Председателят на КИЦ «Босилеград» Иван Николов отново припомни за предизвикателствата към днешна дата, а гостите от България сред които и кмета на Банско г-н Александър Краваров, Лозан Митев, Григор Марков и д-р Валентин Янев доста емоционално и остро говориха за необходимостта от много по-организирана и осмислена политика от страна на българското правителство което трябва да помага на българите от Западните покрайнини.

ИСТОРИЧЕСКИ КАЛЕНДАР 8 НОЕМВРИ - ДЕН НА ЗАПАДНИТЕ ПОКРАЙНИНИ

През годините след Първата световна война в останалата свободна територия на България идват стотици хиляди българи бежанци от Вардарска и Егейска Македония, Източна и Западна Тракия, Добруджа, а есента на 1920 г. и от Западните покрайнини. На 6 ноември 1920 г. войските на Сърбия, без да дочакат международната комисия да определи точно исканата от Кралството военно-стратегическа граница с България, окупира Царибродско, Босилеградско, части от Трънско и Кулско – Западните български покрайнини, останали след решенията на Берлинския конгрес 1878 г. Повече от 50 хиляди българи напускат родните си огнища и се заселват в Белоградчик, Берковица, Перник, Кюстендил и най-много в София. Още на 14 ноември 1920 г. 500 души от Цариброд и околията създават в София Царибродско бежанско дружество «Нишава» с председател Мила (Михаил) Каралеев. След него са основани дружества на бежанците от Босилеградско, Трънско, Кулско. Всички те са взаимоспомагателни и целта им е да помогнат за устройването на бежанците преди настъпването на зимата. На 8 ноември 1924 г., на Димитровден, в София започва Учредителен конгрес и е създадена «Организация на Западните покрайнини». Заседанията на конгреса се ръководят от шестчленно бюро с председател Йордан Захариев от Босилеград, подпредседатели Мила Каралеев от Цариброд и Евтим Стефанов от Трънско, първи секретар Стефан Йорданов от Босилеградско, секретари Стефан Николов и Станоя Филипков. Според чл. 1 на приетия Устав, «Бежанците от Западните покрайнини основават благотворителна културно-просветна организация», която си поставя за цел, «Да обедини и организира напусналите родните си огнища български граждани поради окупирането на Западните области от Сърбия. Да изучава културните нужди на бежанците, като се грижи за задоволяването им. Да използва за членовете си създадените области от закон за заселване на бежанците и обезпечаване на поминъка им». Средствата са: «действия пред българските държавни институции, популяризиране пред обществото и външния свят на целите и търсене на подкрепа, като организира събрания, манифестации, печатна пропаганда, издава

свой вестник “Западни покрайнини” и пр. Организацията се ръководи от решенията на конгресите, а между тях от Върховен комитет, има и Редакционен комитет. В първия Върховен комитет са избрани от Царибродската организация протойерей Архангел Попстаменов и Петър Еленков; от Трънската – Евтим Стефанов и Гаврил Любичев; от Босилеградската – Стефан Йорданов; от провинциалните дружества Асен Георгиев от Лом, Йордан Станчев от Кюстендил, Анани Вълкадинов от Трън. Патронният празник на организацията е Димитровден, а всички дружества “са длъжни да спазват строг партиен неутралитет”.

През следващите години бежанците от Западните български покрайнини създават свои читалища, женски, младежки и спортни организации. Но след преврата в 1934 г. всички дружества са закрити по съдебен път. На 1 февруари 1989 г. в София, представители на Царибродско, Босилеградско и Трънско избират Инициативен комитет за провеждане на Възстановителен конгрес, приемане на Устав, избор на ръководство на “Съюз на културно-просветните дружества на българите от Западните покрайнини в България”. През ноември 1990 г. е издаден възпоменателен лист “Западни покрайнини”, а през лятото на 1991 г. се провежда Национална конференция на земляческите дружества на българите от Западните покрайнини, която приема Програма и Устав на Съюз “Западни покрайнини”. Възстановено е отбелязването на възпоменателния Ден на Западните покрайнини 8 ноември.

Йордан К. КОЛЕВ

Обръщение на Иван Николов по повод Деня на Западните покрайнини

Уважаеми сънародници!

90 години правим възпоменателни вечери по повод Ньойския диктат, за да припомним на България, че ние, българите в Западните покрайнини, продължаваме да сме заложници на свободата и независимостта на България, на “моста на сътрудничеството” между двете държави и на безхаберията на българските държавници, които продължават да пропускат един след друг историческите шансове да изпълнят своя дълг към нас. Дълг, който не е само въпрос на морал и национална чест, но е и национален интерес на България.

90 години ние припомним на сръбските държавници, че Велика Сърбия не може да се създаде от поробени народи и окупирани територии. И че никаква привидна демокрация, никакви фрази за свободата на човека и гражданна, никакви дипломатически изявления за добросъседски отношения и мир не могат да скрият истината за нашите страдания и да изместят вечния човешки стремеж към свободата.

90 години ние припомним на европейските демокрации че няма да има мир и демокрация на Балканите все докато има потисници и потиснати. Още тогава Уйлсън бе казал че “Никои мир не може да бъде траен ако допусне да се прехвърлят народите от ръка на ръка като вещи”. Демократизацията неизбежно постави въпроса за обединението на ония народи които са насилно разделени, и за разделянето на ония които са насилно обединени. Примерите с обединението на Германия и разпадането на Съветския съюз, бивша Югославия и Чехословакия не оставят място за съмнение за същността на съвременните демократични процеси.

Днес се навършват 90 години от Ньойския диктат. 90

години откакто ние бяхме дадени като изкупителна жертва благодарение на която България бе спасена от международна окупация. С времето, България оцеля и почти всички клаузи на Ньойския договор бяха ревидирани с изключение на териториалните. Българската дипломация показа чудеса от изобретателност когато трябваше да се ревидират финансовите, военните, военноморските и военновъздушните, само клаузите които ни осъждат на робство и потисничество не могат!

С времето и Югославия във всичките си превъплъщения се разпадна и отиде завинаги в историята. След 1989 година стремежът на народите към свобода и демокрация доведе до разпадането на наложената със сила Версайска система и всички поробени народи намериха своя път към свободата. Само ние, българите от Западните покрайнини се озовахме в положението на безстопанствен добитък от който никои не се интересува. За срам и позор на българските държавници.

90 години след Ньой, сръбската асимилационна политика към българите в Западните покрайнини с нищо не се е променила. Тази година в Босилеград се случиха поне три скандални прояви на сръбските власти които не оставят място за съмнение за техните крайни намерения.

- Гоненията на които бе подложен българския свещеник отец Йоан заради богослужението на български език и строежа на черквата “Св. Йоан Рилски” в с. Паралово и отказа на сръбския владика Пахомий да я освети. И отказа на БПЦ и Правителството да заеме достойна позиция по този въпрос.

- Поставяне на тежки условия от хиляда заверени заявки за пререгистрация на политическата партия защитаваща правата и интересите на българите в Сърбия. По този начин Сърбия на практика изиграва правата на малцинствата които е записала в Конституцията си защото на практика поставя невъзможни условия за създаване на политически механизми за тяхната защита-

- Полицейската акция за сваляне на БГ номерата от колите на хората придобили българско гражданство или постоянен и временен престой в България, напук на всички закони български и сръбски рапоредби които позволяват това. Оказа се, че не е достатъчно само да се даде българско гражданство но и да се защитават правата на българските граждани в Сърбия от страна на България.

До нас всеки ден достигат сигнали за арестуване на българи в Сърбия с чудовищни обвинения подобни на ония на които бяха подложени българските медици в Либия и Спаска Митрева в Македония. Българската държава не прави нищо за да ги защити въпреки че някои от тях имат и българско гражданство.

България все още е обхваната от пораженческия дух от времето на националните катастрофи. Българските политики, държавните институции и медиите са обхванати от скучни и дребнави теми и не се интересуват от това че една трета от българската нация се намира извън пределите на България което я лишава от най-силните и най-способни човешки ресурси които трябва да я изправят на крака. Това е причината не само за нашата слабост но за слабостта на България.

Ето защо апелирам, 90 годишнина от подписването на Ньойския договор да отбележим не само с възпоменателни концерти и възпоменателни вечери а с широка обществена акция за радикална промяна на политиката на България към българите в чужбина и специално към българите в Западните покрайнини с цел да ни се създадат по-нормални и по-човешки условия за живот.

Защото ние заслужаваме това.

Стихове

Не съм готова да загубя
 ...РАДОСТТА, за която откачам
 за да споделя с теб нещата,
 които ме правят щастлива,
 дори често нещастна...
 ...РАЗУМА, пред предложенията
 на съдбата, която чака да ме накаже
 или тя каквото каже...
 ...МЕЧТИТЕ СИ, разпилени във вре-
 мето
 за да устоя на препятствията
 поставени върху действията ми
 отровени от хората...
 ...СЕБЕ СИ в убежденията реални,
 макар за близките ми трудни
 щото загубя ли себе си
 предала съм се на течението...
 ...ГОТОВНОСТТА не съм загубила,
 в превъзходството се влюбвам
 и няма начин да се предам
 щото не съм свикнала да губя.

* * *

Обичам шепота
 на облаците меки
 без съмнения
 за искреността им,
 защото заблуждават
 чуването на истината
 облечена
 в неискреност,
 като случайно
 заспала в бъдещето.
 Надявам се на честност
 подарена от заслугата
 за никога не сбъдната
 мечта
 пред изкушенията
 на съвестта
 приличаща на
 вик за помощ.
 Ненадейно превърната
 в магия на идеал
 заспиващ
 в навечерието
 на съдването -
 Прецакан идеалист
 какъвто съм аз
 стои на кръстопът
 без идея,
 но с власт
 над действията си
 предадени на съдбата
 подбутваща леко
 желанията
 за да осъществи
 само една мечта
 НЕКА ДА Е СЛЪНЦЕ.
 ОБИКНОВЕН ДЕН

Обикновен ден
 започвам го с песен
 тананикайки весело,
 обикновен ден
 носещ ми вест
 че всичко е шест
 стига да намеря
 време да разбера,

че точно аз
 играя тази игра,
 на първия срещнат,
 не го познавам
 има ли значение?!
 Обикновен ден
 превърнат в щастие
 за мен
 за другите
 подарявам усмивки
 щото друго нямам,
 да
 и прегръдки подарявам
 усмихната съм,
 сърцето ми пее,
 обикновен ден
 в който се смее
 днес от щастие ще полудея
 и пожелавам
 дано всеки ден
 да бъде ОБИКНОВЕН.

ВТОРНИК

В ъгъла на стаята със спомени
 стои кутийка празна,
 за която бяха мигове запазени
 от съдбата малко всеотдайна,
 които едно утро загубих...
 вторник беше...
 На бюрото ми разхвърляни листа
 върху които част от мен самата
 без порядък, но запазили смисъла
 за това, че до болка обичах...
 раздяла унищожаваша...
 вторник беше...
 На възглавницата спящата надежда
 че може би, може би, може би
 някога аз ще срещна
 любов, в която пак да си ти
 и единствената мисъл безгрешна...
 вторник тогава да не е...
 От мигове поредицата отшумява
 на неуцелени, прави или грешни...
 заспивам в понеделник
 събуждайки се в сряда,
 магически изчисления преживявам
 аз вторник за ден не признавам
 и мразя го, макар че нищо не мразя,
 защото вторник беше
 когато осъзнах,
 че нататък ще вървя сама.

* * *

Дай ми вяра, Господи,
 имам нужда от подкрепа,
 дай ми надежда да преодоля
 нечистотата в хората нелека.
 Дай ми сили, Господи,
 да създам ценности
 в които се клех на младини
 и нека младостта да ми прости.
 Дай ми мъдрост, Господи,
 да разпозна предателите
 за да мога да дам подкрепа
 на близките, на приятелите.
 Дай ми прошка, Господи,
 че понякога не вярвам в теб,
 за да мога да спася
 това което остана от мен.

Радица Димитрова

Живот назаем

От тая пуста лакомия
 за Велика Сърбия,
 ще живееме под наем,
 и ще искаме пари на заем,
 ще връщаме сметки стари
 на световните лихвари –
 както искаш го обръщай
 само борчовете връщай
 че си затънал до шия,
 и живеи на Вересия!
 Щом госпожа Европа
 В общината потропа,
 гръж се братко,
 няма вече батко Владко
 накъде да шава
 и нови стажантки
 да си назначава!
 Хазната му празна дрънка –
 хайде всички навънка,
 че работни места
 само за двама-трима,
 а другите да се стягат
 и парцалите да си налягат:
 кой по търговия,
 кой по майстория,
 кому пък нищо не остава
 да си купи една крава,
 две кози и прасе
 и добре да си ги пасе
 за месце и млекце!
 В болницата няма пари,
 за сто сестри и лекари –
 да се хващат градинари!
 Даскалите също стават,
 на сергия да продават,
 ченгетата от МВР-то ли излизат
 веднага в подземие то слизат
 и от държавни чиновници,
 стават разбойници
 че нуждата ги свива
 а за друго не ги бива!
 Народеца бос и гол,
 Ще топи хляб и сол
 Дорде кризата не пройде
 и акъла не му дойде,
 политици да не слуша
 а да ги хване за гуша,
 да не реват на мегдана
 да не лъжат от екрана
 и цял свят да не псуват
 а на тях да им слукуват!

Иван Николов

